

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΤΟΝ

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Ὡς ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῆς παρούσης μελέτης ἐκτενῶς ἐξεθέσαμεν, λόγῳ τῆς συγκρούσεως τῶν συμφερόντων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων¹ καὶ τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν ἐν Μακεδονίᾳ καθ' ὅλον τὸν ΙΘ' αἰῶνα καὶ τὸ διαρροῦσαν ἡμῖσι τοῦ Κ' ἢ Μακεδονία κατέστη ἡ κλεις τῆς ἱστορίας ὀλοκλήρου τῆς Χερσονήσου. Ἰδιαιτέρως ἡ Μακεδονία εἴλκυσε τοὺς βορείους αὐτῆς γείτονας (Ρώσους, Αὐστριακούς, Ρουμάνους, Σέρβους, Βουλγάρους κλπ.), διότι ἡ πολιτικὴ τῶν χωρῶν τῶν ἠκολούθησε τὸν ροῦν τῶν ὑδάτων καὶ οἱ ἄνθρωποι, ὅπως οἱ ποταμοί, εἰλκυσθήσαν πρὸς τὴν παραλίαν τοῦ Αἰγαίου². Αἱ Δυτικαὶ Μεγάλαι Δυνάμεις ἀνemiχθήσαν καὶ ἔδρασαν διπλωματικῶς ἐν Μακεδονίᾳ, ἄλλαι μὲν διὰ νὰ φράξουν τὴν ὁδὸν τοῦ Σλαυισμοῦ καὶ Γερμανισμοῦ πρὸς τὸ Αἰγαῖον, ἄλλαι διὰ νὰ ἀναπτύξουν τὸ ἐμπόριόν των καὶ ἐκ γενικωτέρων οικονομικῶν λόγων, καὶ ἡ Ἰταλία διὰ νὰ θέσῃ σταθερὸν πόδα εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὄχθην τῆς Ἀδριατικῆς καὶ νὰ καταστῇ Βαλκανικὴ δύναμις. Κατωτέρω θὰ ἐξετάσωμεν ἐν συντόμῳ τὴν σημερινὴν διπλωματικὴν θέσιν τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος καὶ δὴ ποῖαι χῶραι σήμερον ἐξακολουθοῦν ἐνδιαφερόμεναι διὰ τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν καὶ ποῖαι ὄχι.

Ι. Αἱ διὰ τὴν Μακεδονίαν ἐνδιαφερόμεναι χῶραι

Αἱ διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν καὶ γενικώτερον τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα ἐνδιαφερόμεναι χῶραι κατανέμονται εἰς τρεῖς σαφῶς διακρινομένας ἀπ' ἀλλήλων ομάδας, τὰς Δυτικὰς Μεγάλας Δυνάμεις, τὴν Ρωσίαν καὶ τὰς Βαλκανικὰς χῶρας. Ἐκάστην τούτων θὰ ἐξετάσωμεν κατωτέρω κεχωρισμένως.

Α'. Αἱ Δυτικαὶ Μεγάλαι Δυνάμεις

α. Αὐστρουγγαρία καὶ Γερμανία

Ἡ Αὐστρουγγαρία ἀνέκαθεν ἀντιτίθετο εἰς τὴν δημιουργίαν ἰσχυρῶν σλαυικῶν κρατῶν ἐν τῇ χερσονήσῳ, ἅτινα θὰ ἐτέλουν ὑπὸ τὴν ρωσικὴν ἐπιρροήν, διότι ἤθελεν ἐλεύθερον τὸν Δούναβιν μέχρι τῶν ἐκβολῶν του καὶ

1. Walter Jacob, Die Makedonische Frage. Berlin 1931, σελ. 9.

2. M. Neubigin, Geographical aspects of the Balkan Problems. London 1900, σελ. 10.

ἐλεύθερα τὰ Δαρδανέλλια¹. Ἀπὸ τῆς ἐπομένης ὄμως τοῦ Πρώτου παγκοσμίου πολέμου τόσον ἢ ὑποκαταστήσασα τὴν διαλυθεῖσαν Αὐστρουγγαρίαν Αὐστρία², ὅσον καὶ ἡ ἠττηθεῖσα Γερμανία, δὲν ἠσχολήθησαν πλέον μὲ τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα, διότι πιεζόμεναι ὑπὸ ἄλλων, μᾶλλον ἐνδιαφερόντων αὐτὰς ζητημάτων, σχεδὸν παρητήθησαν τῆς βαλκανικῆς τῶν πολιτικῆς³, τακτικῆ, ἦν ἀκολουθοῦν καὶ σήμερον μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ Δευτέρου παγκοσμίου πολέμου.

β. Ἰταλία

Ἡ Ἰταλία, ἐξεληθοῦσα ἀνεπίστως νικήτρια ἐκ τοῦ Πρώτου παγκοσμίου πολέμου καὶ ὄνειροπολήσασα τὴν ἀναβίωσιν τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, δὲν ἦτο βεβαίως δυνατὸν νὰ παραμελήσῃ τὴν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ ἀνάμιξιν της⁴, τόσον ὡς προστάτρια τῆς Ἀλβανίας ἐν τῇ ἐπιδιώξει τοῦ ἀδριατικοῦ της προγράμματος, καθ' ὃ ἤθελε τὸ πέλαγος τοῦτο Ἰταλικὴν «κλειστὴν θάλασσαν» (*mare nostrum*), ὅσον καὶ ὡς ἀμέσως ἐνδιαφερομένη δύναμις διὰ τὴν ἑξασθένεισιν ἐν τῇ χερσονήσῳ τοῦ ἑλληνικοῦ παράγοντος. Εἰς τοῦτο ὀφείλονται αἱ εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος ἑδαφικαὶ παραχωρήσεις πρὸς τὴν νεοπαγῆ Ἀλβανίαν καὶ αἱ ὑπ' αὐτῆς μετέπειτα ἐνθαρρύνσεις τῶν Ἀλβανῶν⁵ διὰ τὴν διατύπωσιν εὐρειῶν διεκδικήσεων ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος (Ἡπείρου μέχρις Ἰωαννίνων, τμήματος τῆς Δυτ. Μακεδονίας κλπ.), αἱ κατὰ καιροὺς διπλωματικαὶ ἐνισχύσεις τῆς Βουλγαρίας καὶ ἡ ἀφειδῆς οἰκονομικὴ ὑποστήριξις τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων, ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1923 καὶ ἐντεῦθεν⁶. Αἱ κατευθύνσεις τῶν πολεμικῶν σχεδίων τοῦ καθ' ἡμῶν ἀπροκλήτου πολέμου της τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940, καθ' ἃς ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς μιᾶς

1. Sir J. Marriot, *The Eastern Question*. London 1930, σελ. 424-432.

2. Μετὰ τὴν Συνθήκην τοῦ Βερολίνου ἡ Αὐστρουγγαρία ἐνδιεφέρετο σπουδαίως διὰ τὴν Μακεδονίαν καὶ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, ἐνθα ὑπῆρχον ζωτικὰ συμφέροντα οἰκονομικῆς πολιτικῆς καὶ ἀντιδράσεως κατὰ τοῦ Σλαβισμού. Sosnorský, τόμ. II, σελ. 142.— Βλάζου, σελ. 17.

3. Πρβλ. AnceI, σελ. 25 καὶ 229-235.— Seton-Watson, σελ. 416. Διὰ τὴν γερμανικὴν πολιτικὴν εἰς τὰ Βαλκάνια κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα βλ. Chéradame, *La Question d'Orient: La Macédoine, le chemin de fer de Bagdad*. Paris 1903.— René Henry, *Des monts de Bohême au golfe Persique*. Paris 1908.— Hauser, *Méthodes allemandes d'expansion économique*. Paris 1915.— Chopin, *L'Autriche-Hongrie, brillant sécond*. Paris 1917.

4. AnceI, *Les Balkans face à l'Italie*, 2^a ἔκδοσις. Paris 1928, σελ. 17.

5. Ἡ Ἀλβανία τελεῖ σήμερον ὑπὸ τὸν ἀποκλειστικὸν ἔλεγχον τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Πλέον τῶν 3.000 στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν Ρώσων ὑπαλλήλων ἔχουν εἰς χεῖράς των τὴν ἐν τῇ χώρᾳ διοίκησιν καὶ παραγωγὴν. Dallin σελ. 19.

6. Ἡ Ἰταλία ὑπεστήριξε τὴν βουλγαρικὴν πολιτικὴν καὶ ὀλικῶς τοὺς Βουλγάρους κομιτατζήδες ὄχι μόνον ἀπὸ τοῦ 1903 μέχρι τοῦ 1908, ἀλλὰ καὶ βραδύτερον καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἀκόμη.

τῶν φαλάγγων τῆς ἤτο ἡ Μακεδονία μὲ τέρμα τὴν Θεσσαλονίκην, μαρτυροῦν τὸ πολιτικὸν καὶ οἰκονομικὸν ἐνδιαφέρον τῆς διὰ τὴν χώραν αὐτήν. Ἡ κατὰ τὸ 1943 κατάρρευσις τῆς καὶ ἡ διαμόρφωσις τῆς νέας καταστάσεως ἐν Ἀλβανίᾳ κατόπιν τῆς ρωσικῆς ἐπικρατήσεως κατέστησαν, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, τὴν Ἰταλίαν, μὴ ἐνδιαφερομένην διὰ τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα δύναμιν¹.

γ. Γαλλία

Ἡ Γαλλία, ἐξεληθοῦσα ἐκ τοῦ Δευτέρου παγκοσμίου πολέμου λόγῳ μὲν νικητρία, ἐν τῇ οὐσίᾳ ὅμως συντετριμμένη, διχασμένη καὶ μὲ ἴδια φλέγοντα προβλήματα σοβαρώτατα, μεταπολεμικῶς παρ' ὅλην τὴν ἐπιθυμίαν τῆς νὰ ἐμφανίζηται ὡς μεγάλη δύναμις, συνεχίζουσα τὴν παγκόσμιον πολιτικὴν τοῦ παρελθόντος, καὶ νὰ ἀνακτήσῃ τὸ ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ἐν τῇ Βαλκανικῇ γόητρόν τῆς² δὲν ἐξεδήλωσεν ἰδίαν δραστηριότητα, οὔτε δὲ καὶ διπλωματικὴν τινα ἀντίδρασιν εἰς τὰς σλαβικὰς ἐνεργείας.

δ. Μεγάλη Βρετανία

Ἡ Ἀγγλία παρ' ὅλην τὴν ἐλπίδα τῆς, ὅτι ταχέως θὰ ἀνέκτα τὴν κυρίαρχον θέσιν ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς παγκοσμίου πολιτικῆς καὶ αὐτὴ θὰ κατηύθυνεν, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, τὰ νήματα τῆς δράσεως τῶν ἄλλων, ἀφυπνισθεῖσα ἐκ τοῦ τελευταίου πολέμου πτωχὴ καὶ μὲ ἐσωτερικὰ δυσεπίλυτα ζητήματα, μὲ διάσπασιν τῶν παλαιῶν πολιτικῶν κομμάτων τῆς καὶ ἐπικράτησιν τοῦ ἐργατικοῦ, ὅπερ ἐν τῇ ἔξῳ τῶν πραγμάτων πολιτικῇ ἰδεολογίᾳ τοῦ τὴν ἀπεξένωσε τῆς ἀγάπης πολλῶν λαῶν, εἶδε τὴν Κοινοπολιτείαν τῆς διὰ τῆς ἀποσπάσεως πολλῶν ἀποικιῶν καὶ κτήσεων ἐξασθενοῦσαν. Ἡ ἐν πολλοῖς ἀκαθόριστος ἦ καὶ ἐλαμφοτερίζουσα πολιτικὴ τῆς, καθ' ἣν ἤθελε νὰ εὐρίσκειται εἰς ἀγαθὰς σχέσεις καὶ μὲ τὴν Ρωσίαν, τὴν ἔκαμε νὰ λάβῃ στάσιν εἰς πολλὰ ζητήματα ζωτικῆς σημασίας διὰ τὰς τύχας ὀρισμένων κρατῶν ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸ σημερινὸν πολιτικὸν πνεῦμα καὶ τὴν ἀπεστέρησε τῆς συμπαθείας καὶ ἐκτιμήσεως πολλῶν δεινοπαθησάντων ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς λαῶν. Ἡ ἐκ τῶν δαπανῶν τοῦ πολέμου οἰκονομικὴ τῆς ἐξάντησις τὴν ἐξήρτησε στενωῶς ἐκ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Μεταπολεμικῶς τὸ ἐνδιαφέρον τῆς διὰ τὰ Βαλκάνια καὶ ἰδίως τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα δὲν ἐξεδη-

1. Οὐχ ἦτον διατηρεῖ καὶ ἡ σημερινὴ Ἰταλία ἀμείωτον τὸ ἐνδιαφέρον τῆς διὰ τὴν Ἀλβανίαν, ὡς ἐδήλωσεν ὁ πρωθυπουργός τῆς de Gasperi κατὰ τὸ τελευταῖόν του ταξείδιον ἐν Ἀθήναις, πρᾶγμα ὅπερ δέον νὰ θέσῃ ἐν ἐπιφυλακῇ τὴν ἑλληνικὴν διπλωματίαν, διότι τοῦτο δὲν σημαίνει πλήρη ἐγκατάλειψιν ὑπὸ τῆς Ἰταλίας τῆς «βαλκανικῆς τῆς πολιτικῆς», ἣτις ἀναποτρέπτως περιλαμβάνει εἰς τὸ πεδῖον δράσεως καὶ τὴν Μακεδονίαν. Πρὸς. Seton-Watson, σελ. 419.

2. Victor Berard, Questions extérieures 1901-1902, (1902).— Seton-Watson, σελ. 418.

λώθη ποτὲ κατὰ τρόπον σαφῆ¹. Αἱ κατὰ καιροὺς ἐπεμβάσεις της ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος εἶχον ἄλλους λόγους. Ὁρισμένοι ἐνέργειαι διπλωματικῶν της ἐκ-προσώπων ἠνύνησαν τὴν κίνησιν τῶν «Σλαυομακεδόνων».

ε. Ἐνωμέναι Πολιτεῖαι

Αἱ Ἐνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς οὐδέποτε ἐπέδειξαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα ἔκτος τῆς φιλοσλαβικῆς προπαγάνδας ἐν Μακεδονίᾳ ὠρισμένων ἱεραποστόλων καὶ δημοσιογράφων, οἱ ὅποιοι ἔκριναν πάντοτε τὰ ζητήματα μὲ ἀπόλυτον μεροληπτικότητα ὑπὲρ τῶν Βουλγάρων καὶ μὲ ἔκδηλον δυσμένειαν κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ μεταπολεμικῶς ἐπελθοῦσα ἀνάμιξις των εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ ζητήματα καὶ ἰδίως τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Μεσογείου ἔφεραν τὰς Ἐνωμένας Πολιτείας ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς παγκοσμίου πολιτικῆς των εἰς τὸ νὰ περιλάβουν καὶ τὴν Βαλκανικὴν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς δραστηριότητός των. Ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1947 τὸ δόγμα Τρούμαν περιέλαβε καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ συνεπῶς καὶ τὴν Μακεδονίαν εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ἀμερικανικῶν συμφερόντων. Δυστυχῶς ἡ παντελὴς ἄγνοια τῶν βαλκανικῶν ζητημάτων καὶ τῆς στοιχειώδους ἱστορίας τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν ὑπὸ τοῦ πλείστου τῶν εἰς τὰς χώρας αὐτὰς ὑπηρετούντων Ἀμερικανῶν διπλωματῶν δὲν βοηθοῦν τὰς κεντρικὰς ὑπηρεσίας τοῦ ὑπουργείου ἑξωτερικῶν εἰς τὴν διαμόρφωσιν σαφοῦς ἀντιλήψεως ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε ζητημάτων.

Οἱ πλείστοι τῶν Ἀμερικανῶν καὶ τῶν Ἀγγλων, ἐπηρεασμένοι ὑπὸ τῆς ἐν ταῖς χώραις των διενεργουμένης ἐντόνου βουλγαρικῆς προπαγάνδας², τὰς γνώσεις των ἐπὶ τῶν ἄνω ζητημάτων ἀρύνονται σχεδὸν ἐν τῷ συνόλῳ ἐκ τῶν σλαβικῶν, ἰδίως βουλγαρικῶν, προπαγανδιστικῶν δημοσιευμάτων καὶ ἐρχόμενοι ἐνταῦθα ἔχονται στερωθῶς τῶν πεποιθήσεών των ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τὰς ὁποίας λόγῳ τοῦ ἐμφύτου ἀγγλοσαξωνικοῦ πείσματος καὶ τῆς ὑπεροψίας των δυσχερῶς μεταβάλλουν.

Ἐνεκα τῆς χρησιμοποίησεως ὑπὸ τῶν Ἐνωμένων Πολιτειῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ παράγοντος ἐν τῇ νοτιῷ Βαλκανικῇ, καὶ ἀπὸ τινος τοῦ Γιουγκοσλαβικοῦ ἐν τῇ βορείῳ, σκοπίμως οὐδεμία ἐκδήλωσις τῆς Ἀμερικανικῆς διπλωματίας ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀπόψεις της ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος καὶ τὰς βλέψεις τῶν Σλαύων ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας σημειοῦται³.

1. Πρβλ. Seton-Watson, σελ. 421.

2. Βλ. ὑπόμνημα ἡμῶν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τοῦ Ἰουνίου 1950 περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀντιμετωπίσεως τῆς ἐν Ἐνωμέναις Πολιτεῖαις καὶ Ἀγγλίᾳ βουλγαρικῆς προπαγάνδας περὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος.

3. Πρβλ. Seton-Watson, σελ. 420.

Β'. Ἡ Ρωσία

Περὶ τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος διελάβομεν ἐν ἐκτάσει ἐν τοῖς πρόσθεν. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὅλους τοὺς διπλωματικούς της ἀγῶνας κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἢ Ρωσία τοὺς διεξήγαγε μὲ δύναμιν καὶ ἀκολουθίαν εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἐξαναγκάσῃ τοὺς Ἄγγλους καὶ Ἀμερικανοὺς νὰ παραιτηθοῦν ἐντελῶς τῆς ὑποστηρίξεως καὶ τῶν στοιχειωδῶν ἀκόμη ἑλληνικῶν διεκδικήσεων ἐπὶ τῆς Βορείου Ἡπείρου καὶ τῆς Νοτίου Βουλγαρίας. Ἡ ρωσικὴ διπλωματία τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν δὲν θεωρεῖ ἀνήκουσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀλλὰ εἰς τὸν βαλκανικὸν χῶρον καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ τὴν κατέχῃ καὶ τὴν ρυθμίζῃ κατὰ τὰ συμφέροντά της¹. Ἡ ἀπλουστερία ἀπόδειξις εἶναι ἡ ὑπ' αὐτῆς δημιουργία τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος. Ὁ Woodhouse λέγει: «Ἐὰν οἱ βαλκανικοὶ κομμουνισταὶ ἐπιτύχουν ποτὲ εἰς τὰς προσπάθειάς των, ἡ Μακεδονία θὰ περιληφθῇ εἰς μίαν αὐτόνομον μονάδα ἐν τῇ Βαλκανικῇ ὁμοσπονδίᾳ. Θὰ ἀποτελέσῃ μίαν νέαν καὶ διηγουμένην σλαυικὴν μονάδα παραπλεύρως πρὸς τὰς ἄλλας σλαυικὰς μονάδας. Ἡ Ἑλλὰς θὰ ἐλαττωθῇ διὰ τῆς ἀπωλείας ἐδάφους καὶ πληθυσμοῦ καὶ ἀκόμη περισσότερο διὰ τῆς ἀπωλείας τῆς Θεσσαλονίκης. Ἀφ' οὔτου τοῦτο κατέστη ἀρχὴ τῆς κομμουνιστικῆς πολιτικῆς, εἶναι εὐκόλον διὰ κάθε Σλαῦον ἐθνικιστὴν νὰ εἶναι κομμουνιστής, ἀλλὰ εἶναι ἀδύνατον τοῦτο διὰ τὸν Ἑλληνα ἐθνικιστὴν. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν Ἑλλήνων ἐθνικιστῶν ὅτι τὸ ΚΚΕ εἶναι ἡ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἐμπτη φάλαγξ ἔχει ποιάν τινα ἀλήθειαν. Οἱ διαλεκτικοὶ ἀκροβατισμοί, μὲ τοὺς ὁποίους οἱ Ἕλληνες κομμουνισταὶ ἐκφεύγουν ἀπὸ τὰ ζητήματα αὐτά, ἀποδεικνύουν πόσον δύσκολον εἶναι εἰς τὸν Ἑλληνα κομμουνιστὴν νὰ δικαιολογῇ τὴν ἀντεθνικὴν στάσιν του, ἔναντι τῆς ὁποίας ὀλόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἶναι ἐξ ἐνστίκτου ἠνωμένος».

Εἶναι σαφὲς ἐν τούτοις ὅτι τὰ ΚΚ τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν ἐργάζονται ἀπὸ συμφώνου. Ἐλέχθη ἐπιτυχῶς ὅτι ὁ Βαλκανικὸς κλάδος τῆς τρίτης Διεθνούς, ὅταν τυπικῶς αὕτη διελύθη ἐν Μόσχᾳ, ἀπλῶς μετέφερε τὴν ἔδραν του εἰς Σόφριαν. Παμβαλκανικὰ συνέδρια τῶν ΚΚ ἔλαβον ἐν αὐτῇ χώρᾳ μυστικῶς ἢ δημοσίᾳ ἀπὸ τοῦ 1943 καὶ ἐντεῦθεν, κανονικαὶ ἀνταλλαγαὶ γνωμῶν καὶ ἐπικοινωνία μεταξύ τῶν ΚΚ Ἑλλάδος, Γιουγκοσλαβίας, Ἀλβανίας καὶ Βουλγαρίας, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἦσαν κατὰ τὴν Κατοχὴν ἀνεξάρτητοι αἱ χῶραί των.

Ἐξ ὅλων τούτων καὶ δὴ ἀπὸ τὴν συνοχὴν τῆς συμπεριφορᾶς των ἔναντι τῆς Ἑλλάδος δύναται νὰ συναχθῇ ὅτι ἡ ἐκ Μόσχας καθοδήγησις των εἶναι ἐνιαία. Ὅσακις αἱ ἐπικοινωνία ἦσαν δύσκολοι, τὰ ΚΚ Τουρκίας καὶ Αἰγύπτου

1. Woodhouse, σελ. 280.— Seton-Watson, σελ. 422.

2. Woodhouse, σελ. 114.

ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν διοχέτευσιν τῶν διαταγῶν τῆς Μόσχας πρὸς τὸ ΚΚΕ. Νῦν ἡ Κομμουνιστική, ἥτις ἰδρύθη τὸν Ὀκτώβριον 1947, ἔχει τὴν κατεῦθυσιν τοῦ ἀγῶνος¹. Τὸ πλεῖστον τῶν προσώπων τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΚΕ ἐξεπαιδεύθησαν ἐν Μόσχᾳ. Ὁ Ζαχαριάδης διορίσθη ὑπὸ τῆς Μόσχας Γεν. Γραμματεῦς, διὰ τοῦτο καὶ ἐπαναδιορίσθη εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπόλυσίν του ἐκ τοῦ ἐν Γερμανίᾳ στρατοπέδου συγκεντρώσεως τῷ 1945, ἂν καὶ ὁ βουλευτὴς Σιάντος διηύθυνε τὰς ἐργασίας τοῦ ΚΚΕ κατὰ τὰ κρίσιμα ἔτη τοῦ πολέμου.

Ἡ Ρωσία εἶναι λίαν πιθανὸν μὲ πρώτην εὐκαιρίαν νὰ ἐγείρῃ ζήτημα αὐτονομίσεως τῆς Μακεδονίας μὲ σκοπὸν νὰ περιληφθῇ εἰς τὸ νέον κράτος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Μακεδονία, ἀφαιρουμένη ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ διεθνὴς κομμουνισμὸς ἐξαίρων τὴν δημοκρατικὴν ψυχὴν τοῦ «Μακεδονικοῦ λαοῦ», τοὺς δῆθεν δημοκρατικούς ἀγῶνάς του ἀπὸ τοῦ 1893 - 1908, τοὺς δῆθεν ιστορικούς λόγους καὶ τὸ βάσει τοῦ συμφώνου τοῦ Ἀτλαντικοῦ δικαίωμά του πρὸς καθορισμὸν τῆς πολιτειακῆς μορφῆς τῆς χώρας του, θὰ εὗρῃ ἀσφαλῶς ἀρκετοὺς μὴ γνώστας τῶν πραγμάτων ἢ ἀφελεῖς διπλωμάτας τοῦ ΟΗΕ νὰ ὑποστηρίξουν τὴν πρότασίν του. Καὶ ἂν δὲν ἐπιτύχῃ τοῦτο, θὰ προβάλλῃ ὡς ἐπιβοηθητικὴν λύσιν τὴν προστασίαν τῶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Μακεδονίᾳ «μειονοτήτων», διὰ νὰ δημιουργήσῃ διὰ τῆς ἀναγνωρίσεώς των ἀφορμὴν διαρκῶν ἐπεμβάσεων καὶ μειώσεως τοῦ γοήτρου τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους.

Γ'. Αἱ Βαλκανικαὶ χῶραι

α'. Ρουμανία

Ἐκ τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν τῆς Ρουμανίας τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν Μακεδονίαν ποτὲ δὲν ἦτο σοβαρὸν. Ἡ δημιουργία καὶ ἐκμετάλλευσις τοῦ ζητήματος τῶν Κουτσοβλάχων ἦτο δι' αὐτὴν ἐν εἶδος ἀθλοπαιδιάς, διὰ νὰ δώσῃ διέξοδον εἰς τὸν ἀναπτυσσόμενον ἐθνικισμὸν, τὸν ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκδηλώσῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος οὔτε πρὸς τὴν Τρανσυλβανίαν, ὅπου ἐστéναζον 2.000.000 Ρουμάνοι ὑπὸ τὸν αὐστρουγγρικὸν ζυγόν, οὔτε πρὸς τὴν Βεσσαραβίαν, τῆς ὁποίας εἶχεν ἀποστερηθῆ πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν ὑπὸ τῆς Ρωσίας. Οἱ δύο γίγαντες ἴσταντο ἕτοιμοι ὑπερθεῖν αὐτῆς μὲ ἀνοικτὸν τὸ ἀδηφάγον στόμα των, διὰ νὰ τὴν καταβροχθίσουν εἰς τὴν πρώτην της ἐκδήλωσιν. Ἐξ ἄλλου βεβαία ὅτι διὰ τῆς ἀναπτυσσομένης προπαγάνδας δὲν εἶχε ποτὲ ἐλπίδα ἐδαφικῶν της ἐπεκτάσεων ἐν Μακεδονίᾳ λόγῳ τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων ἐλλείψεως ἐδαφικῆς συνεχείας αὐτῆς μετὰ τῆς ἐποφθαλμιωμένης χώρας, ἔδρα ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν Βουλγάρων, διὰ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰ ἐνιαῦθα ἀποκτήματά της ἐν καιρῷ ὡς τίμημα συμβιβαστικῶν

1. Woodhouse, σελ. 114·115.

ὑποχωρήσεων τῶν Βουλγάρων πρὸς νότον τῆς Δοβρουτσᾶς. Ἡ ἐκ τοῦ Δευτέρου παγκοσμίου πολέμου συντριβή της καὶ ἡ ὑπαγωγή της ὑπὸ τὸ κομμουνιστικὸν καθεστὼς καὶ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ρωσίας παρεμέρισαν καὶ αὐτὴν ἐκ τοῦ πεδίου τῶν ἐνδιαφερομένων διὰ τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα χωρῶν ¹. Οὕτως αἱ μόναι χῶραι ἐκ τῶν Βαλκανικῶν, αἵτινες δεικνύουσιν σοβαρὸν ἐνδιαφέρον σήμερον διὰ τὸ «Μακεδονικὸν ζήτημα», ἐν τῇ κυριολεξίᾳ ὅμως διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν μόνον, τὴν ὁποίαν ἐποφθαλμιοῦν ², εἶναι ἡ Βουλγαρία, ἣτις δρᾷ κατ' ἐντολήν καὶ διὰ λογαρισμὸν τῆς Ρωσίας ³, καὶ ἡ Γιουγκοσλαβία, ἣτις μέχρι τοῦ 1949 εἶχεν ὅμοιον ρόλον, ἔκτοτε δὲ λόγῳ τῆς ἐπανασυνδέσεως τῶν μετὰ τῆς Ἑλλάδος σχέσεων της δρᾷ συγκαλυμμένως διὰ τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Μακεδονίας (Σκοπίων).

β'. Βουλγαρία

Εἶδομεν ἐν τοῖς πρόσθεν ὅτι ἡ Βουλγαρία οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὴν Συνθήκην τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ἣτις περιέλαβεν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς δημιουργηθείσης Βουλγαρίας καὶ τὴν Μακεδονίαν ⁴. Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἑλληνικωτάτης Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας (1885), ὅπου οἱ Βούλγαροι ἀπετέλουν ἀσήμαντον μειοψηφίαν, κατὰ ρωσικὴν ὑπόδειξιν ἡ Βουλγαρία ἔστρεψε τὰ βλέμματά της πρὸς τὴν Μακεδονίαν, ἐνθαρρυνομένη εἰς τὰς ἀπόψεις της ταύτας καὶ ὑπὸ τῆς Μ. Βρετανίας, παρ' ἧ ἡ ἀξία τοῦ βουλγαρικοῦ παράγοντος εἶχε τότε ἐξαιρετικῶς ἐκτιμηθῆ ⁵. Ὁ μετέπειτα πρωθυπουργὸς Σταμπούλωφ ἐσυνέχισε τὴν ἰδίαν πολιτικὴν καὶ ἐσκέφθη ὅτι εὐκολώτερον θὰ ἦτο νὰ ἀρπάσῃ τὴν Μακεδονίαν, ὅπου οἱ Βούλγαροι ἀπετέλουν ὁμολογουμένως μειοψηφίαν, διὰ τῆς μεθόδου τῆς αὐτονομίας ⁶, μεθόδου, ἣν τόσον ἐπιτυχῶς ἐφήρμοσεν ὁ Σλαβισμὸς ἐν Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ.

1. Πρὸβλ. Seton-Watson, σελ. 420.

2. *Macedonics, Stalin and the Macedonian Question* (ἀγγλικὴ μετάφρασις ὑπὸ τοῦ Christo Anastassoff. Saint Louis Ἡνωμένων Πολιτειῶν 1942). Βλ. βιβλιοκρισίαν ἐν *International Affairs*, τόμ. XXVI (1950), σελ. 125, ἐν ἣ καταγγέλλεται τὸ ἐν τῇ Γιουγκοσλαβικῇ Μακεδονίᾳ καθεστὼς τοῦ Τίτο καὶ τονίζεται ὅτι ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἴδρυσις τῆς Μακεδονίας τοῦ Ἀξιοῦ εἶναι παράβασις τῆς σταλινικῆς καὶ μαρξιστικῆς θεωρίας καὶ ἀπάρνησις τῶν στοιχειωδῶν δικαιωμάτων τῆς «Μακεδονικῆς ἐθνότητος».

3. Sir Edward C le a s y, *History of Nations*. New York 1928, τόμ. XIV, σελ. 424.

4. *Macedonia. Handbook of the historical Section of the Foreign Office* σελ. 28. Οἱ Βούλγαροι φορτᾶζουσιν ὡς ἡμέραν τῆς ἀνεξαρτησίας των τὴν 3ην Μαρτίου, ἡμέραν τῆς ὑπογραφῆς τῆς Συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου.

5. Sir E. H e r s t l e t, *The Map of Europe by treaty 1875-91*. Oxford 1892 No 3141.

6. *British Documents of the origin of the war 1898-1914*, vol. IX. London 1928, σελ. 110.

Ἐκείνη τὴν ἰστορικὴν περίπτωσιν, ἡ ἀποστολὴ τῶν ἐπιφανῶν ἀποστόλων ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἀποβλέπει ἐπὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐθνικῆς συνείδησός του. Ἡ ἀποστολὴ τῶν ἀποστόλων ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἀποβλέπει ἐπὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐθνικῆς συνείδησός του.

Διαρκοῦντος τοῦ νεοτουρκικοῦ καθεστώτος, ἡ Βουλγαρία, πεισθεῖσα περὶ τοῦ ἀδυνατοῦ πλέον τῆς πραγματοποιήσεως τῶν περὶ τῆς Μακεδονίας σχεδίων της, ἐγκατέλειψε τὴν ἀρχικὴν ἀποψίν της τῆς προσαρτήσεως τῆς χώρας εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἢ τὴν ἀνακήρυξιν της ὡς αὐτονόμου, διὰ τὴν ἀπορροφήσιν βραδύτερον, καὶ ἐδέχθη τὴν διανομὴν τῆς Μακεδονίας μεταξὺ αὐτῆς, τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Σερβίας¹. Οἱ Βαλκανικοὶ πόλεμοι καὶ δὴ ἡ ὑπουλος ἐπίθεσις τῆς Βουλγαρίας κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Σερβίας τὴν 16/29 Ἰουλίου 1913 ἔκλεισαν καὶ τὴν ὁδὸν αὐτὴν διὰ τὴν Βουλγαρίαν, ἡ ὁποία ἠναγκάσθη εἰς τὴν ὑπογραφὴν τῆς Συνθήκης τοῦ Βουκουρεστίου. Ἡ συμμετοχὴ της κατὰ τὸν Πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον εἰς τὸ πλευρὸν τῶν Κεντρικῶν αὐτοκρατοριῶν καὶ ἡ ἡττὰ της τὴν ἔφερον εἰς ἀδυναμίαν νὰ ἀξιῶσιν ἐδαφικὴν ἐπέκτασιν. Ὄταν ὅμως κατὰ τὰ ἔτη 1929 - 1930 ἤρχισε δημιουργούμενον ρεῦμα ἀναθεωρήσεως τῶν συνθηκῶν, ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῆς Γερμανίας καὶ Ἰταλίας, διετύπωσε τοιαύτην ἀξίωσιν².

Ὀλίγον πρὸ τῆς 1ης Βαλκανικῆς Διασκέψεως³ ὁργανώθη ἐν Σόφια ὁ σύνδεσμος Revizia, ὅστις ἐπροπαγάνδιζεν ὅτι «διὰ τὴν παρασχεθῆναι ἢ ἀναθεώρησις τῶν συνθηκῶν, δεόν αὕτη νὰ ζητηθῆ». Τὸ σύνθημά των ἦτο «Ἄς ζητήσωμεν καὶ ἐν ἀνάγκῃ αἷς ἐπιβάλωμεν τὴν ἀναθεώρησιν»⁴.

Ἡ Βουλγαρία δὲν ἔπαυσε ποτὲ ἐνδιαφερομένη διὰ τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα, εἴτε ὅταν εὐρίσκετο εἰς τὸ πλευρὸν τῶν Συμμαχικῶν δυνάμεων εἴτε ὅταν συνειργάζετο ὡς σύμμαχος μὲ τὰς Κεντρικὰς Αὐτοκρατορίας. Εἰς τὰς ἐπὶ τῆς Μακεδονίας βλέψεις της ἐνεθαρρύνετο καὶ ἐνισχύετο ἀφειδῶς ὑπ' ἀμ-

1. E. C. Helmreich, *The Diplomacy of the Balkan Wars 1912 and 1913*. Cambridge 1938, σελ. 53-68. Πρβλ. Driault-Lhéritier, *Histoire diplomatique de la Grèce*, τόμ. IV, σελ. 518, ὅστις γράφει ὅτι τὴν διανομὴν τῆς Μακεδονίας ἐπρότειναν τῷ 1912 εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἢ Ἑλλάς καὶ ἢ Σερβία.

2. Ὄταν ἦλθεν εἰς Βουλγαρίαν ἡ Ἰταλίς πριγκίπισσα Ἰωάννα, σύζυγος τοῦ βασιλέως Βόριδος, ἡ «Ναρὸντεν Γκλάς» τῆς Σόφιας τῆς 21ης Νοεμβρίου 1930 ἔγραφε: «Πιστεύομεν ὅτι ἡ βασιλίσσα μας θὰ φέρῃ τὴν ἐλευθερίαν τῶν ὁμοεθνῶν μας, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται ὑπὸ ξενικῶν ζυγῶν».

3. R. J. Kerner - N. H. Howard, *The Balkan Conferences and the Balkan Entente 1930 - 1935*. New York 1936.

4. T. H. Geshkoff, *Balkan Union. A road to peace in Southern Europe*. New York 1946, σελ. 190.

φοτέρων. Ὅταν δὲ παρέμενεν οὐδετέρα, καιροφυλακτοῦσα καὶ κερδοσκοποῦσα εἰς τὴν διπλωματικὴν ἀδυναμίαν αὐτῶν, τότε πλέον ἐγένετο ἀντικείμενον ἐκατέρωθεν πλειοδοσιῶν μὲ βάσιν τὴν παραχώρησιν αὐτῇ τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας, ὅπως τῷ 1915 καὶ τῷ 1940.

Ἀπὸ τοῦ 1940 καὶ ἐφεξῆς καθοδηγεῖται ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος πολιτικῇ της ὑπὸ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καὶ ἀποτελεῖ τὸν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ προπομπὸν διὰ τὴν ἐπίτευξιν ἐν αὐτῇ τῶν πανσλαβιστικῶν σχεδίων. Αὐτὴ τὴν «διέταξε» νὰ συνεργασθῇ μὲ τὸν Ἄξονα καὶ ἰδίως μὲ τὴν τότε σύμμαχόν της Χιτλερικὴν Γερμανίαν μὲ ἔπαθλον τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην, αὐτὴ τὴν ἐξηνάγκασεν εἰς τὴν στενὴν συνεργασίαν κατὰ τὰ ἔτη 1945 - 1948 μὲ τὴν Γιουγκοσλαβίαν τοῦ Τίτο παρὰ τὰς κολοσσιαίας διαφορὰς τῶν ἰδίως ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος, αὐτὴ ἐν συνεχείᾳ τὴν ἀπεχώρισε τῆς μετὰ τῆς Γιουγκοσλαβίας συμμαχίας της καὶ τὴν ὥρθωσεν εἰς ὀχληρὸν καὶ ἀδυσώπητον ἀντίπαλον τοῦ ἀπειθάρχου εἰς τὰ κελεύσματα τῆς Κομμουνιστικῆς στρατάρχου Τίτο. Ὅθεν δὲν ἔχει ἰδίαν πολιτικὴν γραμμὴν, ἀλλ' ἀποτελεῖ ἀπλοῦν ὄργανον τῆς Σοβιετικῆς διπλωματίας, τὸ ὁποῖον κραυγάζει, κινεῖται καὶ δρᾷ κατὰ τὰς ἐπιταγὰς τοῦ σημερινοῦ κυρίου του. Αἱ πολιτικαὶ καὶ ἑδαφικαὶ βλέψεις της καὶ αἱ διεκδικήσεις ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος εἶναι αἱ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Ἡ προπαρασκευὴ νέων ἐμφανίσεων τοῦ Βουλγαρισμοῦ περὶ τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα πραγματοποιεῖται νῦν εἰς εὐρύτεραν ἔκτασιν κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας. Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1950 μετὰ προπαρασκευῆν τῆς ἀμερικανικῆς κοινῆς γνώμης διὰ τῶν συνεδρίων καὶ ἄλλων ἐνεργειῶν τῆς ΜΠΟ ἐκυκλοφόρησεν εἰς ἀγγλικὴν μετάφρασιν τὸ βιβλίον τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ΕΜΕΟ Ἰβάν Μιχαήλωφ «Μακεδονία, ἢ Ἑλβετία τῶν Βαλκανίων». Τὸ βιβλίον, ἀποτελοῦν διαστροφὴν τῆς ἱστορίας καὶ ἐθνογραφίας μὲ μόνον σκοπὸν τὴν παραπλάνησιν τῆς ἀδαιοῦς τῶν βαλκανικῶν πραγμάτων ἀμερικανικῆς κοινῆς γνώμης, ἀπεστάλη δωρεὰν εἰς τὰ πανεπιστήμια, βιβλιοθήκας, ὀργανώσεις πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ σκοποῦ, δημοσιογραφικὰ ὄργανα, πολιτικὰς προσωπικότητας καὶ πρόσωπα, τῶν ὁποίων ἢ εὐνοϊκὴ κρίσις καὶ γνώμη θὰ ἦτο χρήσιμος διὰ τὴν ΕΜΕΟ¹.

Τὸ βιβλίον τοῦ Μιχαήλωφ ἔσχε πλείστας ἐπικρίσεις ἐκ μέρους ἀμερολήπτων ἐπιστημόνων. Μεταξὺ τούτων ὁ Kurt Strachwitz ἐν Die Oesterreichische² τῆς 16ης Σεπτεμβρίου 1950 λέγει ὅτι «εὐρισκόμεθα ἤδη εἰς τὸ 1950 καὶ ὄχι εἰς τὸ 1912» καὶ καταγγέλλων τὴν προχειρότητα τῶν ἐπιχειρημάτων χαρακτηρίζει τὴν ἰδέαν τοῦ Μιχαήλωφ ὡς «οὐτοπίαν, προσβάλλουσαν ἀνεγνωρισμένα ἐθνικὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων, ἐναντίον τῶν ὁποίων κυρίως στρέ-

1. Ἀνάλυσιν τοῦ βιβλίου βλ. ἐν Μ π ρ ὀ μ ο υ, σελ. 217.

2. (Ἡ Αὐστριακὴ) Μ π ρ ὀ μ ο υ, σελ. 223.

φεται». Ἡ ἐν Pittsburg τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἐκδιδομένη σερβικὴ ἔφημερις «Ἀμερίτσκι Σερμπομπράν» εἰς τὸ φύλλον τῆς 18ης Ἰουνίου 1951 ἐπιτίθεται κατὰ τῆς ἰδέας ταύτης. Ἀλλὰ καὶ τὸ ΚΚ Βουλγαρίας διὰ τοῦ Χρήστου Καλαϊτζήφ ἐπετέθη κατὰ τοῦ σχεδίου τοῦ Ἰβάν Μιχαήλωφ¹.

Μεταξὺ τῶν ἀνὰ τὴν Εὐρώπην (ἰδίως Ἰταλίαν, Ἑλβετίαν, Γαλλίαν) διεσκορπισμένων λόγῳ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ κομμουνισμοῦ ἐν Βουλγαρίᾳ Βουλγάρων ἐθνικιστῶν ἐγίνετο στενὴ συνεργασία πρὸς ἐνοποίησιν τοῦ ἀγῶνος. Ἡ διεθνὴς ὅμως πολιτικὴ ἀνυποληψία τῶν στοιχείων αὐτῶν, τὰ ὁποῖα προέρχονται κυρίως ἀπὸ πρόσωπα τῆς Βουλγαρικῆς αὐλῆς, ἀνωτάτους ὑπαλλήλους καὶ ἀξιωματικούς, τὰ ὑποχρεώνει νὰ δεχθοῦν τὴν ἡγεσίαν τῆς ΕΜΕΟ, ἣτις κατευθύνει ἀπὸ μακροῦ τὰς ἐν Ἀμερικῇ βουλγαρικὰς ὁργανώσεις.

Ὁ μεταπολεμικὸς ἀμερικανικὸς (Washington Post, New York Times, Christian Science Monitor, Sunday News, World Report κτλ.), ἀγγλικὸς (London Times, Daily News κλπ.), γερμανικὸς, ἐλβετικὸς, γαλλικὸς καὶ ἰταλικὸς τύπος βρίθουν ἐπιστολῶν καὶ ἄρθρων Βουλγάρων ἢ φιλοβουλγάρων ξένων σχετικῶς πρὸς τὴν ἀνάγκην τῆς αὐτονομήσεως τῆς Μακεδονίας. Ἡ Washington Post τῆ 13ῃ Νοεμβρίου 1950 ἐδημοσίευσεν ἐπιστολὴν τοῦ ἄλλοτε ἐν Μόσχᾳ καὶ Ἀγκύρᾳ Βουλγάρου πρεσβευτοῦ Νικόλα Ἀντώνωφ, ὅστις λέγει· «Ἐπομένως ἀσχέτως τοῦ πῶς τὸ μακεδονικὸν ζήτημα ἐξετάζεται, ἡ μόνη ὀριστικὴ λύσις εἶναι ἡ ἐθνικὴ λύσις, ἐκτελουμένη μὲ τὸν προσήκοντα σεβασμὸν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Μακεδόνων, οἱ ὁποῖοι πάντοτε ὑπῆρξαν Βούλγαροι»².

Τὸ ἐν Fort Wayne τῆς Ἰνδιάνας συνελθὸν τῆ 4ῃ-6ῃ Σεπτεμβρίου 1949 28^{ον} Συνέδριον τῶν ΜΠΟ ἔκαμεν ἔκκλησιν πρὸς τὰς Μ. Δυνάμεις νὰ ὑποστηριχθῇ ἡ ἰδέα τῆς δημιουργίας μιᾶς Ἑλβετίας εἰς τὰ Βαλκάνια, τῆς ἀνεξαρτήτου Μακεδονίας, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς Ἑλβετίας, ἐπιβοηθητικῶς δέ, ἂν τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν, νὰ τεθοῦν προσωρινῶς αἱ Μακεδονικαὶ ἐπαρχίαι ὑπὸ τὸν πλήρη ἔλεγχον τοῦ ΟΗΕ καὶ νὰ δημιουργηθῇ ὑπὸ τὸν ἔλεγχόν του λαϊκὸν δημοψήφισμα, τὸ ὁποῖον θὰ ἀπεφάσιζε περὶ τῆς τύχης τῆς χώρας. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν ψηφισμάτων τοῦ 26^{ου} τῆς 31^{ης} Αὐγούστου 1947 τῆς Ἰνδιανουπόλεως καὶ τοῦ 28^{ου} Συνεδρίου τῆς 4^{ης}-6^{ης} Σεπτεμβρίου 1949 τοῦ Fort Wayne εἶναι ἐμφανής. Τὸ πρῶτον ὀμιλεῖ περὶ Βουλγάρων Μακεδόνων, ἐνῶ εἰς τὸ δεῦτερον οὐδαμοῦ ἀναφέρεται ἡ λέξις Βούλγαρος, ἀλλὰ κατὰ κόρον χρησιμοποιεῖται ὁ ὅρος «Μακεδῶν». Τὸ πρῶτον εἶναι βίαιον καὶ ἐπιθετικόν, τὸ δεῦτερον συμβιβαστικόν καὶ ὑποχωρητικόν, τῶν Βουλγάρων παραιτουμένων τῆς ἀρχῆς τῶν ἐθνοτήτων χάριν τῶν Μακεδόνων.

1. Ἐφημερις «Ραμποντίτσσκο Ντέλο» τῆς 5.9.50. Μ π ρ ἄ μ ο υ, σελ. 223 καὶ 232.

2. Μ π ρ ἄ μ ο υ, σελ. 204.

γ'. Γιουγκοσλαυία

Ὅταν ἐπῆλθεν τὸ 1948 ἡ ρῆξις τοῦ Τίτο μὲ τὴν Κομμουνισμόν, ἡ Γιουγκοσλαυία χωρὶς νὰ ἀποκηρύξῃ τὸν κομμουνισμόν ἠθέλησε νὰ παύσῃ σὺν τῷ χρόνῳ νὰ παρέχῃ ἐπίσημον καὶ ἐμφανῆ ἐνίσχυσιν εἰς τοὺς συμμαχοίτας, τοὺς ὁποίους ἐθεώρει ὡς ἐργαζομένους διὰ τὸ συμφέρον καὶ τὰς ἐν τῇ Βαλκανικῇ ἐπιδιώξεις τῆς Ρωσίας, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ θελήσῃ νὰ παραιτηθῇ τῶν διεκδικήσεών της ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας καὶ νὰ παύσῃ τὴν ἐπιρροήν της ἐπὶ τῶν «Σλαβομακεδόνων», εἴτε οὗτοι εὐρίσκονται ἐν Γιουγκοσλαυίᾳ εἴτε ἐν Βορείῳ Ἑλλάδι. Ὁ συμμαχοιακὸς ἐν Ἑλλάδι πόλεμος τότε ἐσυνεχίζετο ὡς καὶ πρότερον μὲ ἐκδηλον ἔτι εὐρείαν συνεργασίαν τῆς Γιουγκοσλαυίας, ἣτις ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ θέρους τοῦ 1949.

Τὸ κατὰ Ἰούλιον 1949 κλείσιμον τῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα συνόρων ὑπὸ τοῦ Τίτο, γενόμενον οὐχὶ λόγῳ τῶν καλῶν αἰσθημάτων του πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ ἐξ ἄλλων τελείως ἀσχετῶν αἰτίων καὶ δὴ ἀποκλειστικῶς ἐκ γιουγκοσλαβικῶν συμφερόντων, ἐπετάχυνεν ὄντως τὸ τέρας τοῦ συμμαχοιακοῦ πολέμου¹. Δικαίως ἤλπιζεν ὁ καθείς ὅτι ἡ Γιουγκοσλαυία τὴν ἐπανασύνδεσιν τῶν σχέσεών της μὲ τὴν Ἑλλάδα θὰ ἐβάσιζε εἰς τὴν εἰλικρίνειαν καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν ἐκατέρωθεν φιλικῶν αἰσθημάτων.

Αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι ἅμα τῇ ἐκδηλώσει τῆς ρήξεως τοῦ Τίτο μὲ τὴν Κομμουνισμόν προσεπάθησαν νὰ σταθεροποιήσουν τὴν δημιουργηθεῖσαν διάστασιν καὶ ὅταν συνειρβῆ ὁ συμμαχοιακὸς ἀγὼν μὲ τὰς περιφανεῖς νίκας τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἰς Βίτσι καὶ Γράμμον ἐπίεσαν τὴν Ἑλλάδα νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς διπλωματικὰς σχέσεις μὲ τὴν Γιουγκοσλαυίαν. Ἄν καὶ τὰ ἐκκρεμῆ μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν ζητήματα ἦσαν πολλὰ καὶ σοβαρά, τῇ πιεστικῇ ἐπεμβάσει τῶν Ἀμερικανῶν τὸν Ἰούνιον τοῦ 1950 ἤρχισεν ἡ προσπάθεια πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν διπλωματικῶν σχέσεων μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Γιουγκοσλαυίας, ἀφεισῶν κατὰ μέρος τῶν ὑφισταμένων διαφορῶν. Ὅταν ὁμως ἐπραγματοποιήθη ἡ ἀποκατάστασις, αὕτη δὲν μετέβαλε ποσῶς τὴν στάσιν τῆς Γιουγκοσλαυίας εἰς τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα. Δηλώσεις ἐπισήμων προσώπων, ἄρθρα ἐν τῷ διευθυνομένῳ ὑπὸ τοῦ κράτους τύπῳ, διατυπούμενα συνήθως μὲ δεξιότητα, ἐδείκνυν ὅτι ἡ Γιουγκοσλαυία ὄχι μόνον δὲν ἦτο διατεθειμένη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν μέχρι τοῦ 1950 τακτικὴν της, ἀλλὰ τὴν ἐσυνέχιζε μὲ ἐπιμονήν, ἂν ὄχι καὶ πείσμα, διότι ἐπίστευεν ὅτι αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι θὰ ἐνέδιδον ἐν καιρῷ καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῶν «Σλαβομακεδόνων» καὶ θὰ ἱκανοποιούν τὰς ἀξιώσεις της εἰς βάρος ἂν ὄχι τῶν ἑδαφῶν, πάντως τῆς ἀσφαλείας καὶ τοῦ γοήτρου τῆς Ἑλλάδος, ἣτις ἂν καὶ δὲν ἦτο ἀνίσχυρος νὰ διατυπώσῃ ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος, ὅπως καὶ ἐπὶ ἄλλων ἐξ ἴσου οὐσιω-

1. Πρβλ. Hugh Seton-Watson, *The East European Revolution*. London 1950.—Dorcen Warriner, *Revolution in Eastern Europe*. London 1950.

δῶν, ἀντιρρήσεις εἰς τὰς ἀμερικανικὰς συστάσεις, ἐν τούτοις τοὺς Ἕλληνας πολιτικοὺς ἡγέτας κατεῖχεν εἰς τὰ ζητήματα αὐτὰ ποιά τις ἀτολμία καὶ φόβος μὴ δυσαρεστήσουν τοὺς προστάτας μας.

Εὐθὺς μετὰ τὰς πρώτας ἐκδηλώσεις τῆς ἀμερικανικῆς προσπάθειάς πρὸς ἐπίτευξιν ἐπανασυνδέσεως τῶν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Γιουγκοσλαβίας διπλωματικῶν σχέσεων καὶ ἀκριβέστερον πρότερον ἢ ταυτοχρόνως (Μάϊος 1950) κατ' ἀρχὰς ὁ κατευθυνόμενος γιουγκοσλαβικὸς τύπος¹ καὶ εἶτα καὶ αὐτὸς ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Γιουγκοσλαβίας Καρδέλι ἤρχισαν νὰ ἀνακινοῦν ζήτημα «Σλαβομακεδόνων» τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας. Ὁ Καρδέλι ἐδήλωσεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων ὅτι... «ὑπάρχουν βεβαίως καὶ ἄλλα ζητήματα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ λυθοῦν μεταξὺ Γιουγκοσλαβίας καὶ Ἑλλάδος, ὅπως εἶναι τὸ ζήτημα τῆς ἐν Ἑλλάδι γιουγκοσλαβικῆς μειονότητος»². Ἐπὶ τούτων ἀπήντησεν ὁ Ἕλλην ὑφυπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν Ἰ. Πολίτης³ εἰπὼν μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ ὅτι «ὁ στρατάρχης Τίτο ἔθεσε τὸ ζήτημα ἐπὶ τῆς ὁρθῆς βάσεως, ὅταν πρὸ τινῶν ἡμερῶν αὐθορμητῶς ἐδήλωσεν εἰς τὴν Σκούπιναν ὅτι ἀπεφάσισε τὴν ἀποκατάστασιν ὁμαλῶν σχέσεων μὲ τὴν Ἑλλάδα, διότι τοῦτο ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα τῶν δύο χωρῶν καὶ τὴν εἰρήνην τῶν Βαλκανίων. Περὶ ἀνταλλαγμάτων οὐδεὶς ποτε ἐγένετο λόγος, οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ λεχθέντα περὶ μειονοτήτων τοῦ Αἰγαίου, τοιοῦτον θέμα δὲν ὑφίσταται καὶ ἡ μνεία αὐτοῦ εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν ἐγκαινιαζομένων νέων σχέσεων». Τὴν 26ην Μαΐου 1950 ὁ πρωθυπουργὸς Ν. Πλαστήρας ὁμιλῶν σχετικῶς ἐν τῇ Βουλῇ ἐτόνισεν ὅτι «τοιοῦτον θέμα εἶναι ἀνύπαρκτον», πρᾶγμα ὅπερ ἐπανέλαβε καὶ ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως Γ. Παπανδρέου.

Τὴν 3ην Ἰουνίου 1950 ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τοῦ Βελιγραδίου μετέδωκεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐκπομπήν, ὡς καὶ τὰς εἰς ἄλλας γλώσσας, ἄρθρον τοῦ ἐπισήμου δημοσιογραφικοῦ ὄργανου τοῦ ΚΚ Γιουγκοσλαβίας, τῆς «Μπόρμπα», μὲ τὸν τίτλον «Ἀπὸ τὴν θέσιν τῆς μειονότητός μας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξαργάται ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἑλληνογιουγκοσλαβικῶν σχέσεων», εἰς ἀπάντησιν τῶν ὡς ἄνω ἐπισήμων δηλώσεων, καθ' ὃ «καὶ δηλώσεις αὐταὶ δὲν μποροῦν νὰ ἔχουν εὐνοϊκὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἑλληνογιουγκοσλαβικῶν σχέσεων καὶ ἡ ἐμμονὴ εἰς τὴν μὴ ὑπαρξιν μακεδονικῆς μειονότητος ἀποτελεῖ σοβαρὸν ἐμπόδιον εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν σχέσεων αὐτῶν. Μακεδονικὴ μειονότης ὑπάρχει εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀποτελεῖ τμῆμα τοῦ Μακεδονικοῦ λαοῦ, ποὺ ζῆ εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν».

1. Ἡ ἐφημ. «Πολίτικα» τοῦ Βελιγραδίου ἤρχισε νὰ γράφῃ ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο ἀπὸ τῆς 2^{ας} Φεβρουαρίου 1950.

2. Ἐφημ. «Μπόρμπα» Βελιγραδίου 2, 4, 10 καὶ 12^{ης} Μαΐου 1950.

3. Ἐφημ. Ἀθηνῶν «Βῆμα» 18^{ης} Μαΐου 1950.— New York Times 29^{ης} Μαΐου 1950.

4. «Ἐθνικὸς Κήρυξ» Ἀθηνῶν, 18^{ης} Μαΐου 1950.

Ἐπὶ σειρὰν ἡμερῶν ἀπὸ τὰς στήλας τῆς «Μπόρμπα» καὶ τῆς «Πολίτικα», ἐπισήμων ἡμερησίων τοῦ Βελιγραδίου, καὶ διὰ τοῦ Γιουγκοσλαβικοῦ τηλεγραφικοῦ πρακτορείου ἐδίδοντο εἰς δημοσιότητα ὀξεῖαι ἀπαντήσεις κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐδημιούργησαν δυσμενῆ ἀτμόσφαιραν εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἐπιφέρουν μεγαλυτέραν διάστασιν τῆς προϋφισταμένης, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ἦτο ἡ ἀναβολὴ τῆς ἐπιδόσεως τῶν διαπιστευτηρίων τοῦ ἐν Ἀθήναις πρεσβευτοῦ τῆς Γιουγκοσλαβίας Σέχοβιτς, ὅστις ἀνεχώρησε τῇ 25ῃ Ἰουνίου διὰ Βελιγράδιον, καὶ ἡ μεταίωσις τῆς ἐκεῖ μεταβάσεως τοῦ Ἑλληνος πρεσβευτοῦ Δ. Παπαΐ.

Τὴν 1ην Αὐγούστου 1950 ἀνακοινωθὲν τῆς κυβερνήσεως τοῦ Βελιγραδίου ἐγνώριζεν ὅτι «ἐὰν δὲν ἔπαυε ἐν Ἑλλάδι πᾶσα καταδίωξις τῶν Γιουγκοσλαύων, ἡ Γιουγκοσλαβικὴ Κυβέρνησις θὰ ἐλάμβανε μέτρα διὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν ζωὴν καὶ τὰ συμφέροντα τῶν ὁμοεθνῶν της»¹. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπήντησεν ὅτι μόνον Γιουγκοσλαῦοι ἐν Ἑλλάδι εἶναι οἱ διπλωματικοὶ ἀντιπρόσωποι καὶ τινες παλαιοὶ φυγάδες, τοὺς ὁποίους περιθάλλει ἡ σχετικὴ διεθνὴς ὀργάνωσις.

Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1950 εἰς τὸν ΟΗΕ ὁ Γιουγκοσλαῦος ἀντιπρόσωπος Μπέμπλερ καὶ πάλιν ἔθετε ζήτημα ἀναγνώρισεως τῆς ἐν Ἑλλάδι μακεδονικῆς μειονότητος ὡς προϋπόθεσιν τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἑλληνογιουγκοσλαβικῶν διπλωματικῶν σχέσεων. Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1950 ὁ ἴδιος Μπέμπλερ ἐδικαιολογεῖ τὴν προσπάθειάν του αὐτὴν ὡς σκοποῦσαν εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς προπαγάνδας τῆς Κομμουνιστικῆς ὀργάνου καὶ ἐψήφισεν εἰς τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας τοῦ ΟΗΕ ὑπὲρ τῆς ρωσικῆς προτάσεως δι' ἔρευναν τῆς αὐξανομένης «ἐν Ἑλλάδι τρομοκρατίας».

Τὴν 27ην Δεκεμβρίου 1950 ἀποκατεστάθησαν αἱ ἑλληνογιουγκοσλαβικαὶ σχέσεις, κατ' οὐδὲν ὅμως μετεβλήθη οὐσιαστικῶς ἡ γιουγκοσλαβικὴ πολιτικὴ ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος. Ἡ Κυβέρνησις τοῦ Βελιγραδίου ἄφηνεν πλήρη ἐλευθερίαν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῶν Σκοπίων καὶ διέστειλε τὰς εὐθύναις ἀπὸ ταύτης μὲ τὸ πρόσχημα, ὅτι καὶ αὕτη εἶναι ἀνεξάρτητος πολιτεία, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς ἀπάντησιν ἑλληνικῶν διαμαρτυριῶν ἀπεδοκίμαζε πρὸς τὸ θεαθῆναι τὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως τῶν Σκοπίων καὶ τοῦ ἐκεῖ Συλλόγου «τῶν Μακεδόνων τοῦ Αἰγαίου».

Ἀπὸ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἐδημιουργήθη ἡ Μακεδονία τῶν Σκοπίων, εἴτε εἶναι αὕτη πραγματικῶς ἀφωσιωμένη εἰς τὴν Γιουγκοσλαβικὴν Ὁμοσπονδίαν εἴτε διατηρεῖ καὶ τὴν ὀπισθοβουλίαν τῆς ἀπωτέρας ἐπαφῆς μὲ τὴν Βουλγαρίαν, ὅπερ καὶ τὸ πιθανώτερον, λόγῳ τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα

1. Χ ρ ο ι σ τ ῖ δ ο υ, σελ. 12.—Chronology, τόμ. VI (1950), σελ. 156.—New York Times 29ης Μαΐου 1950.

2. New York Times τῆς 16ης Αὐγούστου 1950.

προϊστανται τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Μακεδονίας τῶν Σκοπίων, προσώπων ἀναμφισβητήτως βουλγαρικῶν αἰσθημάτων καὶ μὲ παλαιὰν κομιτατζηδικὴν δρᾶσιν, ὑφίσταται πλησίον τῶν συνόρων μας ὀρηκτῆριον ἀνθελληνικῆς προπαγάνδας καὶ καλλιεργείας σλαβικῶν διεκδικήσεων ἐπὶ ἑλληνικῶν ἔδαφῶν. Ἡ ἐπίδρασις τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Μακεδονίας (Σκοπίων) ἐπὶ τῶν ἐλαχίστων βουλγαρίζοντων τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας εἶναι καὶ θὰ εἶναι εἰς τὸ μέλλον μεγάλη' καὶ οὗτοι θὰ ὑπακούουν εἰς τὰς ἐντολάς της καὶ θὰ τὴν βοηθοῦν εἰς τὰς ραδιουργίας της.

Κατὰ τοὺς Γιουγκοσλαῦους ἡ «ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Μακεδονίᾳ μακεδονικῆ μειονότητος» ~~αὐτῆ~~ δέον νὰ θεωρῆται γιουγκοσλαβική, διότι ἡ Λαϊκὴ Δημοκρατία τῆς Μακεδονίας εἶναι ὁμόσπονδον κράτος τῆς Ὀμοσπόνδου Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐνδιαφέρει ἀμέσως τὴν Γιουγκοσλαβίαν. Ἡ εἰς αὐτοὺς ἀναγνωρίσις μειονοτικῶν δικαιωμάτων πιθανῶς θὰ ἐπιζητηθῆ ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ ὑπὸ τῶν γειτόνων μας καί, ἂν ἐπιτευχθῆ τοῦτο, θὰ σημαίνει μέγιστον κίνδυνον διὰ τὴν Ἑλλάδα, διότι εἰς ἐν νευραλγικὸν σημεῖον τῶν βορείων συνόρων μας θὰ μείνουν μονίμως, ἔστω καὶ ἐλάχιστοι εἰς ἀριθμὸν, ξένοι πράκτορες, ἐργαζόμενοι ὑπὲρ συμφερόντων σλαβικῶν καὶ οὐχὶ ἑλληνικῶν.

Ὁ Δημήτριος Βλάχωφ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1950 ἔλεγεν εἰς πολιτικὴν συγκέντρωσιν· «Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἀγὼν τοῦ Μακεδονικοῦ λαοῦ θὰ συνεχισθῆ καὶ περαιτέρω, μέχρις ὅτου ἀνατραπῆ ὁ μοναρχοφασισμὸς, μέχρις ὅτου ἐκδιωχθῶν οἱ νέοι κατακτηταὶ Ἀγγλοαμερικανοὶ καὶ μέχρις ὅτου ἐγκατασταθῆ λαϊκὴ δημοκρατικὴ ἐξουσία εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Μακεδονίαν τοῦ Αἰγαίου»¹.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ Μαρτίου 1951 ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν ὁ ὑπὸ τοῦ Δημάρχου Σκοπίων Λαζάρ Ἀνταμόφσκι ἐκδοθεὶς νέος χάρτης τῆς «Μακεδονίας», ὁ ὁποῖος ἐκτίθεται καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὰς προθήκας τῶν κυριωτέρων ἐκεῖ βιβλιοπωλείων. Εἰς τὸν χάρτην αὐτὸν ἡ γραμμὴ τῶν ἐθνικῶν συνόρων τῆς «Μείζονος Μακεδονίας» ἀκολουθεῖ τὸν ροῦν τοῦ Ἀλιάκμονος μέχρι τοῦ Ὀλύμπου, περιλαμβάνει τὴν Θεσσαλονίκην καὶ φθάνει εἰς τὰ βουλγαρικὰ σύνορα, ἀνερχομένη κατὰ μῆκος τοῦ ροῦ τοῦ Νέστου².

Ἡ «ἐφημερὶς τῆς Λωζάνης» τῆς 10ης Ἀπριλίου 1951 ἔγραφεν· «Εἰς τὰ Σκόπια οἱ πράκτορες τοῦ Γκότσε καὶ Κεραμιτζήεφ ἐξακολουθοῦν νὰ ἀσκοῦν ἀτυχῆ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν προσφύγων, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οὕτω δὲν ἔχουν σταματήσει πλήρως τὰ συνθήματα τοῦ ἀλυτρωτισμοῦ.»

1. Χριστίδου, σελ. 18.

2. Μπράμου, σελ. 238.

3. Μπράμου, σελ. 238 - 239.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας καὶ βουλευτῆς Μοῦσεφ ἐδήλωσε τὸν Ἰούνιον τοῦ 1951· «Παρ' ὅλας τὰς πλαστογραφίας ὑφίσταται Μακεδονικὴ ἐθνότης καὶ λαὸς ἐλεύθερος, κυρίαρχος καὶ ἰσότημος πρὸς τοὺς λοιποὺς Γιουγκοσλαβικοὺς λαούς, εἰς τὴν δημοκρατίαν τοῦ ὁποίου κάποτε θὰ συγκεντρωθῆ ἡνωμένος ὁλόκληρος ὁ Μακεδονικὸς λαός».

Ἡ νεολαία διαπαιδαγωγεῖται εἰς τὰ σχολεῖα μὲ ὄνειρα διεκδικήσεων εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος. Εἰς ἐκδόθεισάν τῳ 1951 «Γεωγραφικὴν ἐπιθεώρησιν τῆς Γιουγκοσλαβίας» τοῦ Ἀντὰμ Γιοβάνοβιτς πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Γ' τάξεως τῶν Γυμνασίων, ἐγκριθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ ὑπουργείου παιδείας, ἀναγράφεται ὅτι «ὑπὸ τὴν ἑλληνικὴν κυριαρχίαν παραμένει ἡ Μακεδονία τοῦ Αἰγαίου... Ἐκεῖ ζῆ σοβαρὸς ἀριθμὸς Μακεδόνων, τῶν ὁποίων ἡ κατάστασις ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἀνυπόφορος... Εἰς τὸ τμήμα τῆς Μακεδονίας τοῦ Αἰγαίου... ἐγένετο προσπάθεια ἐξελληνισμοῦ τῶν Μακεδόνων, ἧτις ἰδιαιτέρως ἐνετάθη ὑπὸ τὸ σημερινὸν ἐν Ἑλλάδι μοναρχοφασιστικὸν καθεστῶς».

Καθ' ὅλην τὴν τετραετίαν (1950 - 1954) τῆς ἐπανασυνδέσεως τῶν ἑλληνογιουγκοσλαβικῶν σχέσεων τὰ δημοσιευόμενα τοιαύτης φύσεως βιβλία εἶναι ἄφθονα καὶ ποικίλα, ὅλα δὲ κατατείνουν εἰς τὸ νὰ φανατίσουν τὸν Γιουγκοσλαβικὸν λαὸν ὅτι δῆθεν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Μακεδονίᾳ ὑφίσταται γιουγκοσλαβικὴ μειονότης. Τὰ βιβλία ταῦτα ἐκτυποῦνται εἰς τὰ κρατικὰ τυπογραφεῖα, ἐκτίθενται εἰς τὰς προθήκας τῶν κρατικῶν βιβλιοπωλείων, διανέμονται ἀφειδῶς δωρεάν.

Σχετικὰ βιβλία τῶν Δ. Βλάχωφ, Μόσα Πιγιάντε, Χρ. Ἀντωνόφσκι, Ἀγγελ Ντίνεφ, Μήτκο Ζαφειρόβσκι κλπ. ἐξεδόθησαν δαπάναις τῆς κυβερνήσεως Σκοπίων. Καὶ τελευταίως ἀκόμη (Ἀπρίλιος 1954) ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ἐπιτελοῦς τοῦ Κόμματος καὶ διακεκριμένου κομμουνιστοῦ Λαζάρ Μοῖσοβ βιβλίον 400 περίπου σελίδων (μὲ 20 σελίδων περίληψιν εἰς τὴν γαλλικὴν) «Περὶ τῆς ἐθνικῆς μακεδονικῆς μειονότητος ἐν Ἑλλάδι», βιβλίον τὸ ὁποῖον ἐκυκλοφόρησεν εὐρύτατα.

Χάρται πολύχρωμοι, περιλαμβάνοντες ἐν τῇ μελλούσῃ Δημοκρατίᾳ τῆς Μακεδονίας καὶ ὁλόκληρον τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν, κυκλοφοροῦν εὐρύτατα καὶ εἰς τὸ Μακεδονικὸν Μουσεῖον τῶν Σκοπίων εὐρίσκεται τεράστιος ἀνάγλυφος χάρτης εἰς περίοπτον κεντρικὴν θέσιν τοῦ προθαλάμου, περιλαμβάνων ὁλόκληρον τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν μέχρι τοῦ Ἀλιάκμονος καὶ τὴν Θεσσαλονίκην. Ὁ χάρτης οὗτος ἐπιδεικνύεται μετὰ ἐπιτετηδευμένης ἀφελείας εἰς τοὺς Ἑλληνας ἐπισκέπτας αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἔχοντας ἀκόμη ἐπίσημον ἰδιότητα, ἄνευ οὐδεμιᾶς συστολῆς.

Ἡ σημερινὴ πολιτικὴ κατάστασις καὶ αἱ μετὰ τῆς Ἑλλάδος τῆ ἐπεμ-

1. Εἰς τὰς σελ. 17 καὶ 27 αὐτοῦ.

βάσει τῶν Ἀμερικανῶν ἀποκατασταθεῖσαι διπλωματικαὶ σχέσεις μὲ πρόβλεψιν ἐξελικτικῆς βελτιώσεως τῶν ἀναγκάζουν τὴν Γιουγκοσλαβίαν νὰ περιορίσῃ τὰς ἐνεργείας καὶ ἐκδηλώσεις της¹ καὶ νὰ ἀναβάλλῃ πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον τὴν διατύπωσιν ἂν μὴ ἱμπεριαλιστικῶν διεκδικήσεων της ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐδαφῶν τῆς Μακεδονίας, τοῦλάχιστον ἀναγνωρίσεως ἐν αὐτοῖς «σλαυομακεδονικῆς μειονότητος». Ἡ ἰδιάζουσα θέσις τῆς Γιουγκοσλαβίας ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς σημερινῆς διεθνoῦς πολιτικῆς καταστάσεως καὶ δὴ τῆς μετὰ τῆς Ἑλλάδος συμμαχίας της βεβαίως δὲν τῆς ἐπιτρέπει νὰ ἐπιδιώξῃ ἐμφανῶς ἀνακίνησιν τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος. Ἐν τούτοις δὲν παύει τὴν εὐρεῖαν ἐσωτερικὴν της προπαγάνδαν καὶ τὴν κάπως συγκεκρατημένην ἐν τῷ ἐξωτερικῷ περὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ «Σλαυομακεδονικοῦ ἔθνους καὶ τῆς συνενώσεως τοῦ Μακεδονικοῦ λαοῦ».

Οὐχ ἦτιον παρουσιάζεται ἐν πάσῃ δεδομένη εὐκαιρίᾳ ὑπέρμαχος τῆς «σλαυομακεδονικῆς ὑποθέσεως» καὶ στηρίζει πάσῃ δυνάμει τὸ σαθρὸν οἰκοδόμημα τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Μακεδονίας τῶν Σκοπίων, ἀπὸ τὴν ὁποίαν οὐ μόνον δὲν θέλει νὰ ἀπαλλαγῇ, ἀλλὰ τούναντίον ὑποθάλλει τὰς περὶ ὑπάρξεως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Μακεδονίᾳ «σλαυομακεδονικῶν» δῆθεν μειονοτήτων προπαγανδιστικὰς αἰχμάς της².

Ἡ τακτικὴ ὁμως αὐτὴ δὲν εἶναι συντελεστικὴ ἀγαθῶν σχέσεων μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀκόμη περισσότερο εἰλικρινoῦς συμμαχίας. Ὅθεν ἡ Γιουγκοσλαβία καθῆκον ἔχει νὰ ἀποσαφηνίσῃ πλήρως τὰς προθέσεις της ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος καὶ ἀποσκορακίζουσα τὴν χίμαιραν τῆς δῆθεν ἐν Ἑλλάδι εὐρισκομένης «σλαυομακεδονικῆς μειονότητος» νὰ δηλώσῃ ἐμπράκτως, εὐθέως καὶ ἀνυποκρίτως ὅτι ἀποσκοπεῖ νὰ συνεργασθῇ εἰλικρινῶς μετὰ τῆς Ἑλλάδος ὡς πιστὸς σύμμαχος αὐτῆς καὶ ὅτι δὲν ἐπιβουλεύεται τὴν ἀκεραιότητά της. Οἱ Γιουγκοσλαῖοι πιστεύουν ὅτι οἱ Ἀγγλοσάξωνες ἔχουν συμφέρον νὰ ὑποστηρίξουν καὶ ἰσχυροποιήσουν τὴν Γιουγκοσλαβίαν, διὰ νὰ δημιουργήσουν μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Γερμανίας καὶ Αὐστρίας ἰσχυρὸν τεῖχος ἔναντι τῆς ἱμπεριαλιστικῆς πολιτικῆς τοῦ Κρεμλίνου. Ὅθεν ἐκμεταλλεῶμενοι τὰς πολιτικὰς ἀνάγκας τῆς Δύσεως ἀποβλέπουν εἰς τὸ νὰ δημιουργήσουν σὺν τῷ χρόνῳ μεγάλην Νοτιοσλαβικὴν Ὀμοσπονδίαν, περιλαμβάνοντες τὴν Τεργέστην, τὴν Ἀλβανίαν καὶ τὴν Μακεδονίαν τοῦ Αἰγαίου.

*
* *

Ἡ σημερινὴ μορφή τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος, ὡς φάσεως τοῦ Ἀνατολικοῦ, εἶναι ἡ αὐτή, ἥτις ἦτο καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, καὶ θὰ παραμείνῃ ἡ

1. Τὰ ἀρπαγέντα Ἑλληνόπουλα δὲν τὰ ἀπέδωσαν ὅλα, εἰ μὴ μόνον ὅσα κατήρτισαν ἐπαρκῶς ἀπὸ ἀπόψεως κομμουνιστικῆς καὶ «σλαυομακεδονικῆς» προπαγάνδας, διὰ νὰ ἐπιδιοῦν ἐνταῦθα ἐπανερχόμενα εἰς τὸ προκλητικὸν προπαγανδιστικὸν ἔργον.

2. Μ π ρ ἀ μ ο υ, σελ. 234.

αὐτὴ καὶ εἰς τὸ μέλλον, δηλαδὴ ἀγῶν μεταξὺ τοῦ Σλαυισμοῦ διὰ τὴν κάθοδόν του πρὸς τὸ Αἰγαῖον καὶ ἀντίστασις τῶν μὴ σλαυικῶν δυνάμεων, δηλαδὴ ἐν προκειμένῳ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, πρὸς ἀναχαίτισιν τῆς ὀρμητικῆς προελάσεως αὐτοῦ. Ἀποτελοῦν τοῦτο εἰδικὴν μορφήν τοῦ ἀγῶνος τῆς Πανσλαυιστικῆς προπαγάνδας καὶ ἐνδιάμεσον σκοπὸν διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἀπωτέρων σκοπῶν αὐτῆς ἀνέκαθεν ἦτο καὶ παραμένει καὶ σήμερον τὸ κύριον ὄργανον τῆς Ρωσικῆς πολιτικῆς, ἣτις καθ' ὅλας τὰς κρίσιμους στιγμὰς τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος οὐδενὸς ἐφείσθη, ὅπως τὸ ἀναζωπυρῆ διὰ μεθοδικῆς κατευθύνσεως καὶ ἀφειδοῦς χρηματοδοτήσεως.

Δέον νὰ ὁμολογηθῆ ὅτι διὰ τὴν Ρωσίαν τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα ἦτο πάντοτε καὶ εἶναι καὶ σήμερον συνεχῶς ζήτημα χρήματος, ὃ δὲ χορηγὸς αὐτοῦ, ὅπως ἀπέδειξε περιτράνωσ τὸ πρόσφατον παρελθόν, ἠδύνατο νὰ καθορίζῃ τὸ εἶδος καὶ τὸν τόπον τῆς ἐκάστοτε κινήσεως καὶ δράσεως καὶ τὴν ἔντασιν καὶ τὸ εἶδος αὐτῆς. Ἄνευ τῆς πλουσιοπαρόχου ρωσικῆς πληρωμῆς δὲν θὰ ὑπῆρχον οὔτε συμμαχίαι κομιτατζήδων ἢ κομμουνιστῶν οὔτε Βούλγαροι «πατριῶται» ἢ «σύντροφοι διαφωτισταί» ἢ ἄλλο τι καὶ τότε καὶ σήμερον¹.

Ἡ ἐσωτερικὴ ὄψις τοῦ συζητουμένου εἰς τὰς διεθνεῖς διασκέψεις «Ἑλληνικοῦ προβλήματος» ἀποκρυσταλλοῦται σήμερον εἰς τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα καὶ ἀπότοκος τούτου εἶναι ἡ ὅλη ἔκρυθμος κατάστασις τῆς χώρας. Τὸ «Ἑλληνικὸν ζήτημα» εἶναι τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα ἐν τῇ οὐσίᾳ ὑπὸ νέον ἔνδυμα, ὑπὸ νέαν μορφήν. Ἄν δὲν εἶχεν εὔρει τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα ὁ Σλαυισμός, θὰ ἐμηχανεύετο κατὶ ἄλλο, διὰ νὰ δημιουργῆ τὴν ἐσωτερικὴν μας ἀναρχίαν. Τὸ σχέδιον τοῦ Πανσλαυισμοῦ ἦτο ἀνέκαθεν νὰ ἀφαιμάσσειται ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς βραδέως καὶ συνεχῶς δι' ἐσωτερικῶν ἀνωφελῶν ἀγῶνων χάριν ἰδεολογικῶν χιμαιρῶν καὶ νὰ περιάγῃται διὰ τῆς πανούργου καὶ δολίας πολιτικῆς τῶν δεξυτάτων καὶ ἐμπαθῶν πολιτικῶν ἀνταγωνισμῶν καὶ τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν εἰς πλήρη σύγχυσιν καὶ ἀδυναμίαν ἐσωτερικῶς καὶ εἰς ἀνυποληψίαν καὶ περιφρόνησιν διεθνῶς, ἵνα μὴ δύναται νὰ ἐξυψωθῆ εἰς τὴν λῆψιν μεγάλων ἀποφάσεων καὶ τὴν ἐπιτέλεσιν μεγάλων καὶ σταθερῶν ἔργων, ἀξιοποιῶν τὴν ἰκανότητά του, τὴν ἀπαράμιλλον εὐφυίαν του, τὰς κολοσσιαίας θυσίας καὶ τὴν συμβολὴν του εἰς τοὺς μεγάλους ἀγῶνας τῆς ἀνθρωπότητος.

Τὰ κινήματα τῆς Μέσης Ἀνατολῆς², ἡ συντριβὴ καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἐθνικιστικῶν στοιχείων, τὴν ὁποίαν ἐπεδίωξεν ἐν Ἑλλάδι ἡ ἄκρα ἀριστερὰ καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς Κατοχῆς καὶ κατόπιν κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1944 καὶ κατὰ τὸν συμμαχικὸν πόλεμον τοῦ 1946-1949, δὲν εἶναι ἕργα

1. Πρβλ. I v a n. M i h a i l o f f, Macedonia a Switzerland of the Balkans. St. L o u i s Ἦνωμ. Πολιτειῶν 1950.

2. Ἐ μ μ. Τ σ ο υ δ ε ρ ο ὕ, Ἑλληνικὲς ἀνωμαλίαις στὴ Μέση Ἀνατολή 1945, σελ. 38, 130 καὶ 143.

ἐλληνικῶν ἐγκεφάλων καὶ χειρῶν, ὡς θὰ ἠδύνατο ἀφελής τις νὰ πιστεύσῃ, ἀλλὰ περιτεχνος ὑπονομευτική σλαυική δρασίς, παρέχουσα τραπὴν ἀπόδειξιν τῶν ἀνωτέρω σκέψεών μας.

Ἡ Ρωσία τῶν Τσάρων, διὰ νὰ μεταβάλλῃ τὴν ἐθνολογικὴν μορφήν ὀλοκλήρου τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου, ἣτις πρὸ τοῦ 1800 ἦτο ἐκδήλως ἑλληνική, καὶ δημιουργίῃ σλαυικὰς βάσεις ὑποχειρίους τῆς, ἠγωνίσθη καὶ ἐδημιούργησε τὴν Σερβίαν καὶ εἶτα τὴν Βουλγαρίαν¹. Ἐν συνεχείᾳ ἐχρησιμοποίησεν ἐν Βουλγαρίᾳ τὸν Βάττεμπεργ καὶ τὸν Φερδινάνδον, ἐν Σερβίᾳ τοὺς Καραγεώργεβιτς καὶ Ὀβρένοβιτς. Εὐθὺς μετὰ τὴν συντριβὴν τοῦ Ἄξονος ἡ σοβιετικὴ πολιτικὴ, συνεχίζουσα μὲ μείζονα ἔντασιν καὶ εἰς εὐρύτερον πλαίσιον τὴν τσαρικήν, ἐτοποθέτησεν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν ἐμπίστους τῆς, τὸν Τίτο ἐν Γιουγκοσλαυίᾳ, τὸν Δημητρώφ ἐν Βουλγαρίᾳ, τὸν Γκρόζια ἐν Ρουμανίᾳ καὶ τὸν Χότζα ἐν Ἀλβανίᾳ. Ἡ θέσις τῆς Ἀλβανίας ἀπὸ ἀπόψεως στρατηγικῆς σημασίας εἰς τὰς πύλας τῆς Ἀδριατικῆς ἦτο διὰ τὴν Ρωσίαν ἀνεκάθεν σημαντικωτάτη. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον τὴν κατέστησεν ὄργανόν τῆς καὶ μὲ βάσιν αὐτὴν καὶ τὴν Γιουγκοσλαυίαν ἐπεχείρησε τὸ 1946 - 1949 νὰ ἐμφανίσῃ τὴν Μακεδονίαν ὡς ἕν νέον Ἀτζερμπαϊτζάν, διὰ νὰ τὴν προσαρμόσῃ εἰς τὸ διαμορφωθὲν μεταπολεμικῶς εἰς τὰ Βαλκάνια σλαυικὸν μπλόκ.

2. Αἱ σλαυικαὶ λύσεις τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος

Ὑπὸ τῆς Ρωσίας καὶ γενικώτερον ὑπὸ τῶν Σλαύων ἐπροτάθησαν κατὰ καιροὺς διάφοροι λύσεις τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος, αἵτινες καὶ σήμερον προτείνονται καὶ πάλιν, κυριώτεραι τῶν ὁποίων εἶναι δύο· α) ἡ ἐνωσμάτωσις τῆς Μακεδονίας διὰ προσαρτήσεως εἰς τὴν ἡγεμονίαν (βραδύτερον τὸ βασίλειον) τῆς Βουλγαρίας ἢ τὴν Σερβίαν καὶ β) ἡ δημιουργία ἀνεξαρτήτου Μακεδονικοῦ κράτους. Τὸ συγκροτηθησόμενον αὐτόνομον Μακεδονικὸν κράτος δυνατὸν νὰ ἐπιζητηθῇ νὰ γίνῃ ὁμόσπονδον μέλος τῆς Ὀμοσποδίας τῆς Γιουγκοσλαυίας ἢ μιᾶς γενικωτέρας Σλαυικῆς Ὀμοσπονδίας τῶν Βαλκανίων.

Τὰς λύσεις ταύτας θὰ πραγματευθῶμεν ἐν συντόμῳ ἐκάστην χωριστά.

Α. Προσάρτησις τῆς Μακεδονίας

α. Εἰς τὴν Βουλγαρίαν

Ἦδη ἀπὸ τοῦ 1829 ἡ τσαρική διπλωματία εἶχε προκρίνει τὴν ἀποψιν τῆς συμπεριλήψεως ὀλοκλήρου τῆς Μακεδονίας εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ συγκρο-

1. Ὁ A n c e l (Peuples σελ. 193) λέγει· «Dès lors (1803) les peuples balkaniques ne furent que des pions sur l'échiquier des tzars». Περὶ Sir Charles Petrie, Diplomatic History 1713 - 1933. London 1946.

τηθῆ Βουλγαρίαν, τοῦτο δὲ ὑπεστήριξε ἐπὶ μίαν δλόκληρον πεντηκονταετίαν καὶ πρὸ τῆς συστάσεως τῆς ἀνεξαρτήτου Βουλγαρίας, ὡς μαρτυροῦν τόσον αἱ κατὰ καιροὺς ἐνέργειαι τῆς καὶ διπλωματικαὶ πράξεις, ὧν κορωνὶς ὑπῆρξεν ἡ Συνθήκη τοῦ Ἀγίου Στεφάνου τοῦ 1878, δι' ἧς δλόκληρος ἡ Μακεδονία περιελήφθη εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ χάριτος προσδιορισθεῖσαν Μεγάλῃν Βουλγαρίαν, ὅσον καὶ αἱ κατὰ τὸ ἐν συνεχείᾳ χρονικὸν διάστημα προπαγανδιστικαὶ ἐνέργειαι τῆς. Τόσον οἱ Ρῶσοι, ὅσον καὶ οἱ Βούλγαροι ὑπεστήριζον ἀνεκαθεν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Μακεδονίας εἶναι Βούλγαροι, κατὰ πλειοψηφίαν¹, οὐδέποτε δὲ Σέρβοι ἢ Ἕλληνες σλαυόφωνοι. Καὶ γενικώτερον πρὸς θεμελίωσιν τῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν τῶν ἐπὶ ἐθνολογικῆς βάσεως ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἸΘ' αἰῶνος διευτυμπάνιζον ὅτι τὸ πλειοψηφοῦν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Χερσονήσῳ στοιχεῖον, καὶ ἰδίως ἐν Μακεδονίᾳ βραδύτερον, ἦτο τὸ βουλγαρικόν.

Ὁ Γερμανὸς Franz Storm, ὑπηρετήσας ὡς ἀξιωματικὸς εἰς τὸν γερμανικὸν στρατὸν κατοχῆς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ ἔτη 1941-1944, ἐξετάσας ἐπιτοπίως τὸ ἐθνολογικὸν ζήτημα τῆς Μακεδονίας δι' ἐπισήμου ἀναφορᾶς του, ὑποβληθεῖσης κατὰ τὸ 1943 εἰς τὸ γερμανικὸν ὑπουργεῖον δημοσίας διαφωτίσεως καὶ προπαγάνδας, ἀπεδέχθη ὅτι «δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ζήτημα Μακεδονίας ἀνηκούσης ἐθνογραφικῶς εἰς τὴν Βουλγαρίαν»².

β. Εἰς τὴν Σερβίαν (Γιουγκοσλαβίαν)

Μερικοὶ Σέρβοι σωβινισταὶ³ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ὑπεστήριξαν ὅτι οἱ σλαυόφωνοι κάτοικοι τῆς Μακεδονίας δὲν εἶναι Βούλγαροι, ἀλλὰ Σέρβοι, διότι ἡ γλῶσσα, τὴν ὁποίαν ὁμιλοῦν, συγγενεῦει περισσότερον μὲ τὴν σερβικὴν παρὰ μὲ τὴν βουλγαρικὴν. Κατ' ἀκολουθίαν πρέπει ἡ Μακεδονία δλόκληρος, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ σημερινοῦ βουλγαρικοῦ τμήματος, νὰ προσαρτηθῆ εἰς τὴν Σερβίαν, ἧς «ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέρος καὶ μὲ τὴν ὁποίαν τὴν συνδέουν τόσαι παραδόσεις»⁴.

1. Κοριζῆ, σελ. 82. Πρβλ. Anonymous, *The Ethnic Minorities in Macedonia under Serbian and Greek Domination*. Sofia, σελ. 6 καὶ Eugène Pittard, *Les peuples des Balkans*. Berne 1920, σελ. 99, ἐνθα ἀναφέρονται ποιοὶ λαοὶ κατοικοῦν τὴν Μακεδονίαν.

2. Dr Franz Storm, *Griechische Mazedonien*. Μετάφρασις τοῦ ὑπομνήματος τούτου ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν ἐφημερίδα Θεσσαλονίκης «Νέα Ἀλήθεια» ἀπὸ 23ης Ἰανουαρίου 1950 μέχρι 5ης Μαρτίου 1950. Κατὰ τοῦτον οἱ κάτοικοι τῆς Μακεδονίας οὐδεμίαν φυλετικὴν συγγένειαν ἔχουν μὲ τοὺς Βουλγάρους. Περὶ τῆς καταγωγῆς τούτων βλ. *Bulgaria. Foreign Office Peace Handbooks*. Vol. IV. No 22. London 1920, σελ. 6-7.

3. Gorcevic', Milojevic' κλπ.

4. Τρινεγκόρσκυ, σελ. 42.

B. *Ἀυτόνομον Μακεδονικὸν κράτος*

α'. Ἀνεξάρτητον

Ἡ ἀπειθαρχία τῆς Βουλγαρίας πρὸς τὴν ἀπελευθερώτριάν της Ρωσίαν, ἀρνηθείσης ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν μετὰ τὴν ἴδρυσίν της νὰ καταστῇ ρωσικὸν κυβερνεῖον, ἢ αὐτογνώμων δρᾶσίς της εἰς πλεῖστα ζητήματα, χωρὶς καὶ νὰ γνωστοποιῇ τὰς προθέσεις της ὡς καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐφαρμογῆς τῶν σχεδίων της εἰς τὴν προσιάτριάν της Ρωσίαν, ἢ τῇ ἐνθαρρύνει τῆς Ἀγγλίας καὶ Αὐστρίας εἰσβολή της τῷ 1885 εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμυλίαν καὶ ἰδίως ἢ πείσμων καὶ δευτάτη ἀντίθεσις τῆς κυβερνήσεως Σταμπούλωφ πρὸς τὸν Τσάρον ἀπελευθερωτὴν ἔπεισαν πρὸς στιγμὴν τὴν ρωσικὴν διπλωματίαν ὅτι διὰ τῆς ἰδρύσεως τῆς Βουλγαρίας δὲν ἐπέτυχε πλήρως τὴν ἀποκτικισμὸν τοῦ ὄργανου, τὸ ὁποῖον ἐπεδίωκε. Ἡ Ρωσία εἶχεν ἀνάγκην κράτους, τὸ ὁποῖον θὰ ὑπήκουε τυφλῶς εἰς τὰ κελεύσματά της καὶ θὰ ἐνήργει μόνον κατ' ἐπιταγὴν της καὶ διὰ λογαριασμόν της, χωρὶς νὰ ἀναπτύσῃ ἰδίαν δραστηριότητα καὶ κυρίως ἰδίαν πολιτικὴν, ἣτις ἦτο δυνατόν νὰ ματαιοῖ τὰ ρωσικὰ σχέδια. Τότε ἐφευρέθη τὸ σύνθημα «ἡ Μακεδονία διὰ τοὺς Μακεδόνας» καὶ ἡ ἰδέα τῆς αὐτονομίσεως τῆς Μακεδονίας, ἰδέα, ἣτις διωχετεύθη ὑπὸ Ρώσων πρακτόρων καὶ εἰς τὰς ἐν Βουλγαρίᾳ ἐπαναστατικὰς «μακεδονικὰς» ὀργανώσεις, ἀποτέλεσμα δὲ τῆς ἰδέας ταύτης ὑπῆρξεν ἢ κατὰ τὸ 1896 διάσπασις τῶν κομιτατζήδων τοῦ Μακεδονικοῦ Κομιτάτου εἰς «σανταλιστάς» καὶ «βερχοβιστάς». Τὸ σύνθημα τοῦτο κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους ἔλαβε μεγάλην ἔκτασιν καὶ τὸ ἐξεμεταλλεύθησαν πλὴν τῆς τσαρικής Ρωσίας κατὰ τὰς περιστάσεις, ὁσάκις δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ διεκδικήσουν προσάρτησιν, ἀλληλοδιαδόχως ἢ Βουλγαρία, ἢ Σερβία καὶ ἢ Σοβιετικὴ Ἐνωσις, καθὼς καὶ τὰ δρῶντα διὰ λογαριασμόν της ΚΚ τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν.

Ἡ Βουλγαρία, ὁσάκις λόγῳ τῶν πολιτικῶν ἐξελίξεων καὶ τῆς διπλωματικῆς της θέσεως εὐρίσκετο εἰς ἀδυναμίαν νὰ διεκδικήσῃ τὸν πρῶτον σκοπὸν της, τουτέστι νὰ περιλάβῃ εἰς τὰ ὅρια τοῦ κράτους της διὰ προσαρτήσεως ὀλόκληρον τὴν Μακεδονίαν (κυρίως μετὰ τὰς ἡττας τοῦ 1913 καὶ 1918), ἀπεδέχετο τὸ δόγμα τοῦ ἀδιαίρετου τῆς χώρας καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀνακηρύξεως αὐτῆς εἰς αὐτόνομον κράτος ἢ καὶ αὐτόνομον ἐπαρχίαν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου καὶ τελευταίως, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἀπὸ τῆς Τουρκίας τῶν ἐδαφῶν της καὶ ἰδίως μετὰ τὸ 1919, ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν καὶ τὸν ἔλεγχον καὶ ἐγγύησιν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, κατὰ τὴν σύγχρονόν μας δὲ ἐποχὴν τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν (ΟΗΕ). Ὅσακις ὁμως τῆς ἐδόθη ἢ εὐκαιρία μόνη ἢ μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν συμμάχων της Γερμανῶν νὰ εἰσβάλῃ καὶ καταλάβῃ τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν (1912-13, 1915-18, 1941-44), ἔλησμονεῖ τὸ σύνθημα τῆς αὐτονομίσεως. Οὕτω κατὰ τὴν τελευταίαν Κατοχὴν, ὅταν τὰ βουλγαρικὰ στρατεύματα, ἀκολουθοῦντα τοὺς Γερ-

μανούς, κατέλαβον τὴν Μακεδονίαν, ἐλησμόνησαν τὸ σύνθημα τῆς αὐτονομίσεως αὐτῆς καὶ διεκήρυξαν ὅτι ἡ Μακεδονία ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον τμήμα τῆς Βουλγαρίας¹, καὶ τὴν ἐχαρακτήριζον «πολύτιμον βουλγαρικὴν χώραν διὰ τὴν πρόοδον ὅχι μόνον τῆς Βουλγαρίας, ἀλλὰ καὶ τῆς Εὐρώπης»².

Ἡ Βουλγαρία ἀνέκαθεν ἦτο βεβαία ὅτι ἐν περιπτώσει αὐτονομίας θὰ τῇ παρείχετο εὐρὺ πεδίων μηχανορραφιῶν, εἰς τρόπον ὥστε τεχνηέντως νὰ προβάλληται εἰς τοὺς ξένους ὁ δῆθεν βουλγαρικὸς ἐθνικὸς χαρακτήρ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας καὶ τὸ ὅτι οἱ Βούλγαροι εἶναι δῆθεν τὸ ἐπικρατοῦν στοιχεῖον ἐν Μακεδονίᾳ, πράγμα, ὅπερ θὰ ἦτο ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς κατὰ τὴν λήψιν ἀποφάσεων ὑπὸ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων διὰ τὴν ὀριστικὴν πολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν ρύθμισιν τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος. Ἐχουσα τὸ προηγούμενον τῆς αἰφνιδίας εἰσβολῆς τῆς εἰς τὴν Ἐνατολικὴν Ρωμυλίαν καὶ τῆς αὐθαιρέτου προσαρτήσεως τῆς ἑλληνικωτάτης αὐτῆς χώρας εἰς τὴν Βουλγαρίαν ὑπὸ τὴν ἀνοχὴν, ἂν ὅχι καὶ τὴν ἐπιδοκιμασίαν, τοῦ συνόλου σχεδὸν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, διέδιδεν ὅτι ἦτο τελείως πεπεισμένη ὅτι μία αὐτόνομος Μακεδονία, τῆς ὁποίας ὁ πληθυσμὸς ἦτο δῆθεν ὁμοιος μὲ τὸν τῆς Βουλγαρίας, ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ ἠνοῦτο μὲ τὴν Βουλγαρίαν κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Ἐνατολικῆς Ρωμυλίας. Ἀνέκαθεν καὶ σήμερον ἀκόμη ὁ ἀπώτερος σκοπὸς τῆς ἦτο ἡ ὑπὸ τὴν βουλγαρικὴν αἰγίδα συνένωσις τῶν τριῶν τμημάτων τῆς Μακεδονίας³.

Εἰς τὴν Διάσκεψιν εἰρήνης τοῦ 1919 (μετὰ τὸν Πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον) ἡ βουλγαρικὴ ἀντιπροσωπεΐα εἰς τὸ σχετικὸν ὑπόμνημά τῆς μεταξὺ ἄλλων ἀνέφερεν· «Ἡ βουλγαρικὴ ἀντιπροσωπεΐα ἔχει πλήρες δικαίωμα νὰ ζητῇ τὴν ἔνωσιν τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς (τῆς Μακεδονίας) μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Βουλγαρίας. Μ'ὅλα ταῦτα δὲν δύναται νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψει τὰ πολιτικοῦ χαρακτῆρος ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα θὰ παρουσιάζοντο εἰς μίαν τοιαύτην τυχὸν λύσιν, ὅσον καὶ ἂν εἶναι δικαία. Διὰ τοῦτο πιστεύοντες ὅτι τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λυθῇ σήμερον ἀμέσως, πρακτικῶς καὶ δικαίως, ἔχομεν τὴν τιμὴν ἡμεῖς, ἡ βουλγαρικὴ ἀντιπροσωπεΐα, νὰ ὑπομνήσωμεν εἰς τὴν Διάσκεψιν, ὅπως αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις ἰδρῦσουν εἰς τὰ γεωγραφικὰ τῆς Μακεδονίας ὅρια αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον κράτος»⁴. Ὅθεν τὸ πολιτικὸν δόγμα «Αὐτόνομος Μακεδονία» δὲν ἦτο παρὰ

1. N. K o č a r o f f, ἄρθρον εἰς *Bulgarische Wochenschrift* ἐν *Christopoulos, Bulgaria's Record*. Chicago 1944, σελ. 88 - 89.

2. Πρβλ. Stephen G. X y d i s, *The Economy and Finances of Greece under the Axis Occupation in 1941 - 1942*. Pittsburg 1943, σελ. 10.

3. S R o u č e k, *Balkan Politics. International Relations in Noman's Land*. Stanford 1948, σελ. 164 - 166.

4. K r a i n i k o w s k i, σελ. 237.—Κορτζῆ, σελ. 78. Ὁ Βούλγαρος καθηγητὴς Γ. Α. Γκένωφ εἰς τὸ βιβλίον του *Le Traité de Neuilly et la Bulgarie*, ὅπου ἔξε-

ἐν μέσον, εἷς σταθμὸς «πρὸς τὴν πλήρη ἐθνικὴν βουλγαρικὴν ἐνότητα», πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τῆς Μεγάλης Βουλγαρίας ἐντὸς τῶν διαγραφέντων ὑπὸ τῆς Συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ὁρίων¹. Ἦτο ζήτημα πολιτικῆς τακτικῆς ἐν τῇ διεθνῇ πολιτικῇ πρὸς ὑπερπήδησιν τῶν ἐμφανιζομένων δυσχερεϊῶν καὶ πρὸς ἐξαπάτησιν τῆς διεθνοῦς κοινῆς γνώμης, τῆς τόσον εὐπίστου, ἣτις εὐχερέστερον θὰ ἀπεδέχετο τὴν ἀνακήρουξιν μιᾶς αὐτονόμου καὶ ἀνεξαρτήτου Μακεδονίας ἀπὸ τὴν χορήγησιν τῆς συγκαταθέσεως διὰ τὴν προσάρτησιν τῆς χώρας εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Ἄλλά, ὅπως λέγει καὶ ὁ Helme reich, «αὐτόνομος Μακεδονία ἐν τῇ πράξει σημαίνει Μακεδονία ἠνωμένη μὲ τὴν Βουλγαρίαν»². «Αὐτονομία τῆς Μακεδονίας ἐζητεῖτο, ὡς λέγει ὁ Sir Marriott³, ὑπὸ τῶν κρατῶν καὶ ὀργανώσεων ἐκείνων, τῶν ὁποίων ὁ ὀπισθόβουλος σκοπὸς ἦτο ἡ συγκάλυψις τῆς ἐπιδιωκομένης προσαρτήσεως».

Τὸ ζήτημα τῆς αὐτονομίας τῆς Μακεδονίας φαίνεται ὅτι ἠγέρθη τυπικῶς τὸ πρῶτον εἰς τὸν κομμουνιστικὸν κόσμον κατὰ τὴν διάσκεψιν τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν ΚΚ τῆς Βαλκανικῆς κατὰ τὸ 1922. Ὁ Βούλγαρος κομμουνιστὴς Βασίλ Κολλάρωφ, ὁ κατόπιν πρόεδρος τῆς κομμουνιστικῆς Δημοκρατίας τῆς Βουλγαρίας, προήδρευεν ἐκείνης τῆς συνελεύσεως καὶ προέτεινε τὸ ζήτημα πρὸς συζήτησιν, ἃν καὶ δὲν περιείχετο εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ΚΚΕ ἐζήτησαν ὅπως ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις, μέχρις ὅτου συμβουλευθοῦν τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ κόμματός των⁴.

Κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1923 ἐσωτερικαὶ ἐξεγέρσεις ἐν Βουλγαρίᾳ ἔθεσαν προσωρινῶς τὸ θέμα τῆς αὐτονομίας τῆς Μακεδονίας εἰς δευτέραν μοῖραν, διότι οἱ ἐν Βουλγαρίᾳ «Μακεδόνας» συνειργάσθησαν μὲ τοὺς ἐθνικιστὰς τοῦ Τσαγκῶφ καὶ τὸν σύνδεσμον τῶν ἀξιωματικῶν διὰ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ Σταμπολίνσκι. Οὐχ ἦτιον κατ' ἐπίμονον ἐπιταγὴν τῆς Μόσχας ὅλα τὰ ΚΚ τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν ἔπρεπε νὰ ἔχουν ἐν τῇ πολιτικῇ των ὡς κατευθυντήριον γραμμὴν τὴν αὐτονομίαν τῆς Μακεδονίας, πρᾶγμα, ὅπερ δὲν ἦδυνήθη νὰ ἀποφύγῃ παρακοῦον τὸ ΚΚΕ. Βραδύτερον ὁ Πουλιόπουλος, γραμ-

τάζει τὸ ζήτημα τῆς αὐτονομίας τῆς Μακεδονίας καὶ τὴν μεταξὺ Σερβίας καὶ Βουλγαρίας δημιουργηθεῖσαν ἐκ τῆς συνθήκης ταύτης κατάστασιν, μεταξὺ ἄλλων λέγει «Αἱ Μ. Δυνάμεις ἀφ' ἐνὸς καὶ τὰ λοιπὰ κράτη τῶν Βαλκανίων ὄφ' ἐτέρου ἦσαν ἐναντίον τῆς Βουλγαρίας, ἡ ὁποία εἶχε τὸ νόμιμον δικαίωμα νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν Μακεδονίαν. Κατόπιν τῶν ἐμποδίων τούτων ἡ βουλγαρικὴ κοινὴ γνώμη καὶ ἡ βουλγαρικὴ πολιτικὴ προσηνατολίσθησαν πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς ἰδρύσεως αὐτονόμου, ἀνεξαρτήτου Μακεδονίας, ἰδέαν, ἣτις ἦτο ἡ περισσότερον ἀρμόζουσα κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν».

1. Νάλτσα, Ἡ συνθήκη τοῦ Ἁγ. Στεφάνου καὶ ὁ Ἑλληνισμός, σελ. 2.

2. Helme reich, The Diplomacy of the Balkan wars 1912-1913. Cambridge 1938, σελ. 36 καὶ 355.

3. Sir Marriott, The Eastern Question, σελ. 412.

4. Barker, σελ. 50.

ματεὺς τοῦ ΚΚΕ, ἐδήλωνεν ὅτι «ἡ ἀρχὴ τῆς ἠνωμένης καὶ ἀνεξαρτήτου Μακεδονίας καὶ Θράκης ὑπῆρξε καταστρεπτικὴ διὰ τὸ ἑλληνικὸν ἐργατικὸν κίνημα» καὶ ὅτι «ἤτο ἀπαράδεκτον μία διεθνὴς ἀρχὴ νὰ διατάσῃ αὐταρχικῶς τὰ ἄλλα ΚΚ νὰ διατυπώνουν ἀρχάς, ἀσυμβιβάστους πρὸς τοὺς ἀντικειμενικοὺς ὄρους τῶν χωρῶν των»¹.

Οἱ Βούλγαροι, ὅπως πάντοτε οὕτω καὶ τώρα, μετὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, ἐξακολουθοῦν νὰ διεκδικοῦν δλόκληρον τὴν Μακεδονίαν διατυμπανίζοντες ὅτι δλόκληρος ὁ πληθυσμὸς τῆς εἶναι βουλγαρικὸς². Ἀντιλαμβανόμενοι ὁμως τὸ ἀδύνατον τῆς ὑπὸ τὰς σημερινὰς πολιτικὰς συνθήκας πραγματοποιήσεως τοῦ σκοποῦ των, καταλήγουν εἰς τὴν βοηθητικὴν λύσιν τῆς αὐτονομίας τῆς Μακεδονίας, χωρὶς βέβαια νὰ θελήσουν νὰ ἀποστερηθοῦν τοῦ τμήματος τῆς Μακεδονίας (τοῦ Πιρίν), τὸ ὁποῖον κατέχουν.

Τὴν 10ην Ἀπριλίου 1944 ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς τότε Γιουγκοσλαβικῆς κυβερνήσεως ἐθνικῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Τίτο Σμόνιλακα ἐδήλου πρὸς τὸν ὀνταποκριτὴν τῶν «Τάϊμς τῆς Νέας Ὑόρκης» «Μεγάλῃ ἀφορμῇ δυσαρεσκείας μεταξὺ Γιουγκοσλαβίας καὶ Βουλγαρίας ἦτο τὸ καθεστῶς τῆς Μακεδονίας. Θεωρῶ ὡς καλύτεραν λύσιν τοῦ προβλήματος τὴν παραχώρησιν πλήρους αὐτονομίας εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν συμπερίληψιν τῆς εἰς τὴν Ὁμοσπονδίαν (ἐννοεῖ τὴν Γιουγκοσλαβίαν). Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ τεθῆ τέρμα εἰς τὴν διένεξιν μεταξὺ Γιουγκοσλαβίας καὶ Βουλγαρίας». Προσέθεσε δὲ ὁ ἴδιος ὑπουργὸς ὅπως αὐθορμητῶς «Ἐννοῶ φυσικὰ μόνον τὴν Σλαβικὴν Μακεδονίαν. Ἡ Ἑλληνικὴ Μακεδονία ἀνήκει εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀποτελεῖ τμῆμα τῆς Ἑλλάδος», ἀναγνωρίζων οὕτω τὴν ἀναμφισβήτητον ἑλληνικότητα τῆς Βορείου Ἑλλάδος³.

Οὕτως ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ρωσίας καὶ γενικώτερον τοῦ Σλαβισμού Γιουγκοσλαῶι, Βούλγαροι καὶ «Σλαβομακεδόνες» διὰ τοῦ σχεδίου τῆς αὐτο-

1. International Press Correspondance 20ῆς Ὀκτωβρίου 1927.

2. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ΕΜΕΟ Ἀλεξάνδρουφ εἰς συνέντευξίν του πρὸς τὴν κροατικὴν ἐφημερίδα Hrvatski List τῆς 3ῆς Ἰανουαρίου 1933, ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς αὐτονομίσεως τῆς Μακεδονίας, ἔλεγε· «Φυσικὰ ἡ γλῶσσά της θὰ εἶναι ἡ βουλγαρικὴ γραφομένη, διότι ὅλοι ὁμιλοῦν καὶ γράφουν βουλγαρικά. Οἱ Μακεδόνες Βούλγαροι εἶναι καθ' ὅλα ὅμοιοι μὲ τοὺς ζῶντας ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Βουλγαρίας». Busch Zantner, σελ. 116.

3. Κοριζή, σελ. 115. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὰ ἱστορικὰ δεδομένα ἠνάγκασαν καὶ πολλοὺς Σλαβούς ἀκόμη νὰ ἀποδεχθοῦν τὴν ἑλληνικότητα τῆς Μακεδονίας ὡς γεγονός, μὴ δυναμενον πλέον νὰ ἀμφισβητηθῆ. Ἐν καὶ αἱ σλαβικαὶ αὐταὶ ὁμολογίαι εἶναι πολλάκις διατυπωμέναι κάπως ἀχρόως, ἐν τούτοις ἔχουν μεγάλην ἀξίαν, διότι προέρχονται ἀπὸ τὴν πλευρὰν, ἣτις ἀγωνίζεται ἐπὶ ἕνα τῶρα αἰῶνα, διὰ νὰ ἐξαπατήσῃ τὴν διεθνή κοινὴν γνώμην καὶ νὰ πλαστογραφῆσῃ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ἐθνολογίαν.

νομήσεως τῆς Μακεδονίας ἐπεχείρησαν νὰ ἀποκρύψουν τὰς πραγματικὰς προθέσεις των, τὰς ἀφορώσας εἰς τὸν διαμελισμὸν τῆς Ἑλλάδος. Αἱ ἔγγραφοι ὅμως ἀποδείξεις περὶ τῶν πραγματικῶν σκοπῶν των ἀφθονοῦν καὶ τὰ γεγονότα εἶναι ἀδιάφυστοι μάρτυρες τῶν δολίων προθέσεών των. Πάντως μὲ τὴν ὑπὸ τῶν Σλαύων ἐπιδιωκομένην αὐτονομίην τῆς Μακεδονίας, ὡς καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ Σλαῦοι¹ ἀποδέχονται, δὲν λύεται τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα, τὸ ὁποῖον εἶναι δημιούργημα τῆς ρωσικῆς διπλωματίας πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀπωτέρων σκοπῶν της. Τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα εἶναι τεχνητὸν πολιτικὸν πρόβλημα, διότι οὐδεμία γεωγραφικὴ μονὰς «Μακεδονία» ἐν τῇ πραγματικότητι ὑφίσταται εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἀποτελέσῃ ἴδιον κράτος². Ἄγγλος, γνώστης τῶν ἀνατολικῶν πραγμάτων, ὁ Seton-Watson³ λέγει «Ἡ ἴδρυσις ἀνεξαρτήτου Μακεδονικοῦ κράτους δυσκόλως δύναται νὰ θεωρηθῆ σοβαρὰ πολιτικὴ πρότασις. Ἡ φυσικὴ ἐμπορικὴ διέξοδος καὶ πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας εἶναι ἡ Θεσσαλονίκη, μία οὐσιαστικῶς Ἑλληνικὴ πόλις, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς Ἑλλήν πατριώτης δύναται νὰ ἐγκαταλείψῃ. Ἐπὶ πλέον τὸ τμήμα τῆς Μακεδονίας, τὸ ὁποῖον ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 1918 εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατοικεῖται ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ Ἑλλήνας. Ἡ ἔνωσις μιᾶς συμπαγοῦς ἑλληνικῆς ἐπαρχίας μὲ μίαν συμπαγῆ σλαβικὴν ἐπαρχίαν διὰ τῆς ἀποκοπῆς ἀμφοτέρων ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς των ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου εἶναι παράλογος. Οἱ Ἑλλήνες καὶ Σλαῦοι εἶναι ἱκανοὶ νὰ ζήσουν εἰρηνικῶς ἐν γειτονίᾳ ὃ εἰς εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ ἄλλου, ὅχι ὅμως ὡς πολῖται ἐνὸς τεχνητῶς δημιουργουμένου νέου κράτους... Τὸ κύριον πρόβλημα τῆς Μακεδονίας εἶναι τὸ τῆς Γιουγκοσλαβικῆς Μακεδονίας⁴... ὅθεν τὸ Μακεδονικὸν πρόβλημα εἶναι κυρίως ἐσωτερικὸν πρόβλημα τῆς Γιουγκοσλαβίας».

β. Μέλος ὁμοσπονδίας

Ἡ ἄλλη μορφή τῆς ἐπιδιώξεως σχηματισμοῦ αὐτονόμου Μακεδονικοῦ κράτους ὑπὸ τῶν Σλαύων εἶναι ἡ τοῦ αὐτονόμου μέλους μιᾶς Ὁμοσπονδίας.

1. Joseph S. Rouček, Bulgaria and the menace of Macedonia's Independence, σελ. 3-16. Ἀνανύπωσις ἐκ τοῦ περιοδικοῦ New Europe, τεῦχος Νοεμβρίου 1944.

2. Πρβλ. Βρετανικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία, τόμ. XIV, σελ. 561.—Rouček, σελ. 148.

3. Seton-Watson, σελ. 317-318.

4. Οἱ R. J. Kerner καὶ N. H. Howard ἐν The Balkan Conferences and the Balkan Entente. New York 1936, σελ. 23, τονίζουσι ὅτι ἡ Γιουγκοσλαβία εἶναι μωσαϊκὸν ἔθνωσ. Περαιτέρω δὲ (σελ. 485) σημειοῦσι ὅτι ἐπὶ πληθυσμοῦ 1.120.000 κατοίκων τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας Μακεδονίας (Σκοπίων) μόνον οἱ 700.000 εἶναι Σλαῦοι. Δέον νὰ τονισθῆ ὅτι οἱ Σέρβοι μεταξὺ τούτων εἶναι ἐλάχιστοι. Περὶ τῆς ὑφισταμένης ἀνομοιογενείας ἐν τῇ Γιουγκοσλαβικῇ Μακεδονίᾳ βλ. Anonymus, The Ethnic Minorities in Macedonia under Serbian and Greek Domination. Sofia, σελ. 6-8.

α. Μέλος Ὁμοσπονδίας Βαλκανικῶν κρατῶν.

Τὸ ζήτημα τῆς ἰδρύσεως ὁμοσπονδίας τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν δὲν εἶναι τι τὸ νέον. Ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἢ ἐν Παρισίοις ἔδρευουσα διεθνὴς Ἐνωσις εἰρήνης καὶ ἐλευθερίας (*Ligue internationale de la paix et de la liberté*) εἰς τὰς συνόδους της τοῦ 1869, 1876, 1877 καὶ 1886 εἶχεν ἐγείρει καὶ εἶχε συζητήσει τὸ ζήτημα τῆς Βαλκανικῆς Ὁμοσπονδίας. Εἰς τὴν Ὁμοσπονδίαν αὐτὴν κατὰ τὰς ἀπόψεις τῶν ἡγηθέντων τῆς κινήσεως θὰ περιλαμβάνετο τόσον ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Ρουμανία, ὅσον καὶ ἡ μέλλουσα νὰ δημιουργηθῇ Ἀλβανία¹. Τινὲς μάλιστα ἐπρότειναν καὶ τὴν συμπερίληψιν εἰς τὴν Ὁμοσπονδίαν καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ἐφ' ὅσον ἤθελον ἀπομείνει εὐρωπαϊκὰ ἐδάφη ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου. Ὡς βλέπομεν, ἡ ἀρχικὴ ἰδέα δὲν ὠφείλετο εἰς σλαυικὴν πρωτοβουλίαν, οὔτε δὲ ἡ ἰδέα τῆς ὁμοσπονδίας ἐπεδίωκε τὴν ἐμφάνισίν της ὡς σλαυικοῦ ὄγκου ἢ κράτους, ἐν ᾧ ἐπλειοψήφει τὸ σλαυικὸν στοιχεῖον.

Ὅταν εἰς τὴν κοινὴν γνώμην τῆς Εὐρώπης ἡ ἰδέα τῆς διαλύσεως τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας εἶχε κατακτήσει ἕδαφος, τῇ πρωτοβουλίᾳ μελῶν τῆς διεθνoῦς αὐτῆς Ἐνώσεως τῷ 1895 ἐν Παρισίοις ἰδρύθη νέα ὄργανωσις «ἡ Ἐνωσις διὰ τὴν Βαλκανικὴν Ὁμοσπονδίαν» (*Ligue pour la Confédération Balkanique*), ἣτις εἶχεν ὡς σκοπὸν νὰ ἐργασθῇ διὰ τὴν Ὁμοσπονδίαν ὄλων τῶν κρατῶν τῆς Νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης. Κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς Ἐνώσεως αὐτῆς ἡ Βαλκανικὴ Ὁμοσπονδία θὰ περιελάμβανε 1) τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς Κρήτης, 2) τὴν Σερβίαν μετὰ τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης, 3) τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀλβανίαν, αἵτινες θὰ ἐσχημάτιζον κατὰ τὴν Ἐνωσιν ἐλεύθερον Ὁμόσπονδον κράτος, 4) τὴν Βουλγαρίαν, 5) τὴν Ρουμανίαν, 6) τὸ Μαυροβούνιον, 7) τὴν Θράκην μὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὡς πόλιν ἐλευθέραν καὶ ἕδραν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ὁμοσπόνδων κρατῶν καὶ 8) τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὴν Μ. Ἀσίαν μὲ τὰς παρακτίους νήσους².

Βεβαίως αἱ τοιαῦται ἰδέαι ἀπετέλουν ὄνειρα καὶ ἦσαν μακρὰν τῶν πολιτικῶν πραγματικότητων. Ἡ Ρωσία ὁμως ἐδράξατο τῆς ἰδέας καὶ ὠνειρεύθη τὴν πραγματοποίησιν αὐτῆς εἰς ὄφελος τῶν Σλαύων, ὡς μιᾶς συμπαγοῦς σλαυικῆς δυνάμεως, τὴν ὁποίαν θὰ ἠδύνατο νὰ μεταχειρίζεται εὐχερέστερον ὡς ὄργανόν της εἰς τὰς ἐν τῇ Χερσονήσῳ ἐπιδιώξεις της, ὡς μᾶλλον πειθῆνιον ἀπὸ τὴν «ἀτίθασσον» Βουλγαρίαν καὶ τὴν ὑποκειμένην εἰς τὴν συντριπτικὴν ἐπιβολὴν τῆς Αὐστρουγγαρίας Σερβίαν.

1. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχεν ἀρχίσει ἐν Εὐρώπῃ ζωηρὰ κίνησις διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἀλβανῶν.

2. *Statuts de la Ligue pour la Confédération Balkanique*, ἀρθρ. 2 καὶ 3.— *Un Latin, Une confédération orientale comme solution de la question d'Orient*. Paris 1905, σελ. 174-175.— *Krainikowski*, σελ. 228-229.

Μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τοῦ 1918 καὶ τὴν ἀποτυχίαν τῆς φιλογερμανικῆς πολιτικῆς των οἱ Βούλγαροι ἔρριψαν τὴν ἰδέαν τῆς Βαλκανικῆς Ὁμοσπονδίας. Γνωρίζοντες ὅτι οἱ Σύμμαχοι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξαναγκάσουν τὴν Σερβίαν νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν Βουλγαρίαν μέρος τοῦ ἐθνικοῦ της ἐδάφους, ἤλλαξαν τακτικὴν. Ἐζήτησαν τὴν ἀπόσπασιν τμημάτων ἐκ τῆς Σερβίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, αἵτινα θὰ ἀπετέλουν ἴδιον κράτος ὑπὸ τὸ ὄνομα Μακεδονία, ὄνομα καθαρῶς γεωγραφικὸν καὶ χρονολογούμενον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν οὐδαμῶς ὑπῆρχον Σλαῦοι εἰς τὰ Βαλκάνια, ὅπερ θὰ μετείχε τῆς ἰδρυθησομένης Βαλκανικῆς Ὁμοσπονδίας¹.

β. Μέλος Ὁμοσπονδίας τῶν Σοβιετικῶν
Δημοκρατιῶν τῆς Βαλκανικῆς

Ἡ ἐπικράτης τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος ἐν Ρωσίᾳ μετέβαλε καὶ τὰς σκέψεις τῶν ἐν αὐτῇ ἰθυόντων ὡς πρὸς τὴν μορφήν τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν, ἣν ἤθελον πλέον ὠργανωμένην κατὰ τὸ ἴδιόν των ὑπόδειγμα, ὡς Ἐνωσιν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν, ἥς μέλος θὰ ἦτο καὶ ἡ αὐτόνομος Μακεδονία. Τὴν λύσιν αὐτὴν ἐπιδιώκει καὶ σήμερον ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία ὡς συνέχειαν καὶ ἀκολουθίαν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παγκοσμίου προγράμματός της διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ κομμουνισμοῦ. Περὶ τούτων διελάβομεν ἐν ἐκτάσει ἐν τοῖς πρόσθεν, ὥστε θεωροῦμεν περιττὸν νὰ ἐπανέλθωμεν.

γ. Μέλος τῆς Ὁμοσπόνδου
Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Γιουγκοσλαβίας

Τὰ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἀνεπτύξαμεν ἐν ἐκτάσει ἐν τοῖς προηγουμένοις κεφαλαίοις. Ὁ ἀπώτερος σκοπὸς τῶν Γιουγκοσλαύων δὲν ἦτο ἡ ἰδρυσις ἰδίου ἀνεξαρτήτου κράτους Μακεδονίας, ἀλλ' ἡ ἀπόσπασις ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας καὶ ἀπὸ τῆς Βουλγαρίας τῆς Μακεδονίας τοῦ Πιρίν καὶ ἡ συμπερίληψις των ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Γιουγκοσλαβίας διὰ μέσου τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας Μακεδονίας (Σκοπίων)². Ἡ μορφή αὕτη ἀποτελεῖ τὸν προσφιλῆ τύπον τῆς γιουγκοσλαβικῆς πολιτικῆς ἐν τῷ Μακεδονικῷ ζητήματι.

3. Ἡ θεμελίωσις τῶν σλαβικῶν ἀξιώσεων

Οἱ Σλαῦοι διὰ τὴν ἀπόσπασιν τῆς ἑλληνικῆς Μακεδονίας ἐπικαλοῦνται πρὸς θεμελίωσιν τῶν ἀξιώσεων των γεωπολιτικούς, ἱστορικούς καὶ ἔθνολογικούς λόγους. Ἐκαστον τούτων θὰ ἐξετάσωμεν ἐν πάσῃ δυνατῇ συντομίᾳ,

1. Lazar Markovitch, *Serbia and Europe*. London 1920, σελ. 243.

2. Ἄρθρον Macedonia ἐν *The World Today*, τεύχος Ἀπριλίου 1949.

διότι ἔκτενης καὶ πλήρης ἀνάπτυξις των δὲν εἶναι δυνατὴ ἐνταῦθα, καθόσον ἐξέρεται ἀπὸ τὰ πλαίσια τῆς παρούσης μελέτης.

α. Γεωπολιτικοὶ καὶ οἰκονομικοὶ λόγοι

Τὴν ἄποψιν τῶν γεωπολιτικῶν λόγων ἀνέπτυξαν ἰδίως οἱ Σέρβοι καὶ μάλιστα τελευταίως δι' ὀγκωδῶν ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων¹, ἐν οἷς ἡ κυρία ἐπιδιώξις εἶναι ἡ πολιτικὴ προπαγάνδα, δι' ἄρθρων ἐν τῷ πολιτικῷ καὶ εἰδικῷ ἐπιστημονικῷ τύπῳ, φυλλαδίων, ὀμιλιῶν κλπ. Ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ των νὰ ἱκανοποιήσουν τὰς ἰμπεριαλιστικὰς των βλέψεις καὶ νὰ ἀρπάσουν τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν πλάττουν ἄβασίμους θεωρίας, μεταχειριζόμενοι τεχνηέντως τὴν γεωγραφίαν, τὴν γεωπολιτικὴν καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἐπιστήμην.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ γεωγραφικὴ διασκευὴ καθιστᾷ εὐκολωτέραν τὴν κἀθοδὸν τῶν ἐκ βορρᾶ λαῶν πρὸς νότον παρὰ τὴν ἀνοδὸν τῶν νοτίων πρὸς βορρᾶν². Οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς αὐτονομίας τῆς Μακεδονίας προσεπάθησαν κατὰ καιροὺς καὶ ἐσχάτως ἀκόμη νὰ ἐπικαλεσθοῦν μακεδονικὴν οἰκονομικὴν ἐνότητα³. Ἡ πρώτη προσπάθεια τῶν Σέρβων ἦτο νὰ καταδείξουν εἰς τοὺς ξένους τὴν οἰκονομικὴν ἀνάγκην των, νὰ ἔχουν δῆθεν ἐμπορικὴν διέξοδον εἰς τὸ Αἰγαῖον. Ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦτο καλύπτουν ἀτέχνως τὰς ἐπὶ τῆς Θεσσαλονίκης πολιτικὰς βλέψεις των. Καὶ ὅταν παρεχωρήθη αὐτοῖς ἔλευθέρω ζώνῃ ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐσυνέχισαν τὴν προσπάθειάν των ἐντονώτερον, διὰ νὰ ἀποδείξουν τὴν ἀδιάσπαστον γεωπολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν συνοχὴν τῆς «Νοτίου Σερβίας» (τῆς ὑπὸ σερβικὴν κατοχὴν Βορείου Μακεδονίας) πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν μὲ τὸ ἀφελὲς συμπέρασμα, ὅτι τὸ νότιον παραθαλάσσιον τμήμα τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου ἐκ γεωπολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀνάγκης πρέπει νὰ ἀνήκῃ εἰς τὸν κατέχοντα τὰ ὑπερκείμενα ἐδάφη⁴.

Ἐπὶ ὁμοίων λόγων βασίζουσι καὶ οἱ Βούλγαροι τὰς ἀξιώσεις των ἐπὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας⁵. Ἐπανειλημμένα

1. Ὁ πρῶτος ὑποστηρίξας τὴν θεωρίαν ταύτην εἶναι ὁ C v i j i c', La péninsule balkanique. Geographie humaine. Paris 1918. Πρὸβλ. Dr Bojslav S. Radovanovich, Λόγος ἐπὶ τῇ 20ῃ ἐπειθεῖ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Νοτίου Σερβίας. Σκόπια 1932. Οἱ Σέρβοι τὴν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν των Βόρειον Μακεδονίαν ἀποκαλοῦν Νότιον Σερβίαν. X. (Chisto Athanassoff), The case for an autonomous Macedonia, σελ. 30. Περὶ τοῦ τελείως ἄβασίμου τῶν θεωριῶν τούτων βλ. Ἀράντιου, Ἱστορικαὶ σγέσεις Ἑλλήνων, Σέρβων καὶ Βουλγάρων (1949), σελ. 83 ἔξ.

2. D. C. Hogarth, The Near East. London 1900, σελ. 170 - 171.

3. Macedonicus, Stalin and the Macedonian Question. St Louis 1948, σελ. 8 - 10.

4. Πρὸβλ. Handbook of Macedonia and surrounding territories. Great Britain Admiralty Handbooks. London 1923, σελ. 19.

5. Ὁ Βούλγαρος πρωθυπουργὸς Δημητρώφ τὴν 16ην Ἰουλίου 1947 ἐδήλωσεν (Ἐφημερὶς Ἀθηνῶν «Ἐλευθερία» 6ης Ἰουλίου 1949): «Ἡ δικαία ἀξιώσις μας ἐπὶ

προτάσεις τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ὅπως τοῖς χορηγηθῆ ὁμοίαι πρὸς τὴν χορηγηθεῖσαν πρὸς τοὺς Σέρβους ἐλευθέρω ζώνῃ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἢ ἐν Ἀλεξανδρουπόλει (καὶ ἐν Καβάλα ἐν ἀνάγκῃ) ἵ ἀπεκρουσθήσαν, διότι οὗτοι ἐμμένουν εἰς τὴν ἀπόκτησιν κυριαρχίας ἐπὶ τῶν ἐδαφῶν τούτων. Ἡ Βουλγαρία ἐπιζητεῖ ἐδαφικὴν καὶ ὄχι οἰκονομικὴν διέξοδον³.

Εἶναι γενικῶς παραδεδεγμένον ὅτι ἡ Γιουγκοσλαυία γεωπολιτικῶς καὶ γεωοικονομικῶς ἀποτελεῖ ἐνιαίαν γεωγραφικὴν ἐνότητα μὲ τὰς χώρας τῆς λεκάνης τοῦ Δουνάβεως. Ὅθεν φυσικὸν εἶναι ἡ Γιουγκοσλαυία νὰ ἀποκλίνη πρὸς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην, ἐκ τῆς ὁποίας μάλιστα ἐξαρτᾶται οἰκονομικῶς. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ πολιτικὴ συνεργασία τῆς Γιουγκοσλαυίας πρὸς τὰ κράτη τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης ἐθεωρεῖτο ἀνέκαθεν ὑπ' αὐτῆς ὡς κατεύθυνσις πολιτικὴ ὀρθὴ καὶ ἐπιβαλλομένη⁴.

Ὁ Sir Marriott λέγει ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν, ὅτι «διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τῆς ἡ «μοῖρα» τῆς φύσεως δὲν ἀπεφάνθη ὀριστικῶς, ἂν δέον νὰ κατευθυνθῆ πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν ἢ τὸ Αἰγαῖον»⁴. Καὶ ἡ Βουλγαρία ἐπίσης δὲν ἔχει σύνδεσμόν τινα πρὸς τὸ Αἰγαῖον καὶ τὴν Μεσόγειον, διότι εἶναι χώρα, ἀνήκουσα εἰς τὴν λεκάνην τοῦ Δουνάβεως, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν δύναται σοβαρῶς νὰ ὑποστηριχθῆ ὅτι γεωπολιτικῶς δὲν συνδέεται μετ' αὐτῆς. Ἡ ὑπ' αὐτῆς κατάληψις τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας, χώρας ἀναμφισβητήτως ἑλληνικῆς, κατ' οὐδὲν τῇ προσδίδει μεσογειακὸν χαρακτῆρα, οὐδὲ ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἔλκεται καὶ ἡ μεταξὺ Αἴμου καὶ Δουνάβεως κυρίως Βουλγαρία πρὸς δημιουργίαν γεωπολιτικοῦ δεσμοῦ τῆς πρὸς τὸ Αἰγαῖον.

Αἱ δῆθεν ἀνεπηρέαστοι ἀπὸ πολιτικῶν ἀπόψεων ἐπιστημονικαὶ τῶν αὐτῶν θεμελιώσεις ἐλέγχονται ἀβάσιμοι, διότι ἐξ ἴσου βασίμως, ἂν μὴ ἐγκυ-

τοῦ ζητήματος τῆς Δυτικῆς Θωράκης δὲν ἰκανοποιήθη. Ἀναφορικῶς μὲ τὴν Μακεδονίαν τὸ πρόβλημα πρὸς τὸ παρὸν ἐλύθη διὰ τῆς δημιουργίας Μακεδονικῆς Δημοκρατίας εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἄλλων Γιουγκοσλαυικῶν Δημοκρατιῶν. Ἀλλὰ εἰς τὴν Μακεδονίαν ἀνήκει ἐπίσης καὶ ἐν τμήμα τῆς Βουλγαρίας καὶ ἄλλο τμήμα, τὸ ὅποιον ἐπὶ τοῦ παρόντος εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὰ τρία τμήματα θὰ ἐνωθοῦν μίαν ἡμέραν. Πιθανὸν πρὸς τοῦτο νὰ παραστῆ ἀνάγκη ἀναλόγου χρόνου. Ἡ Δυτικὴ Θωράκη εἶναι δι' ἡμᾶς πρόβλημα ζωτικῆς σημασίας. Εἶναι πρόβλημα πού ἐνωρίς ἢ ἀργά θὰ λυθῆ θετικῶς. Ἡ Θωράκη δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν διὰ τὴν Ἑλλάδα. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουν νὰ ζητήσουν τίποτε ἐδῶ». — Ἀ μ α ν τ ο υ, σελ. 140.

1. Constantopoulos, σελ. 307.

2. Πιπινέλη, Ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς 1923-1941. Ἀθῆναι 1948, σελ. 27.

3. Βλ. Σερβοαυστριακὴν Συνθήκην τοῦ 1881. — Βασιλειάδου, Ἡ προδοσία τῆς Γιουγκοσλαυίας, σελ. 23.

4. Sir J. A. R. Marriott, The Eastern Question. An historical study of European Diplomacy. Oxford 1930, σελ. 31.

ρότερον, δύναται νὰ ὑποστηρίξη τις καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς Ἑλλάδος ὅτι, ἐφ' ὅσον κατέχει τὴν πολῦτιμον παράλιον ζώνην, δικαιούται νὰ ἀξιώσῃ καὶ τὴν ἀπόκτησιν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτιον ἐκτεταμένης ἐνδοχώρας (Hinterland) τόσοσιν πρὸς τὴν Γιουγκοσλαβίαν, ὅσον καὶ πρὸς τὴν Βουλγαρίαν, αἵτινες μάλιστα ἀξιώσεις εἶναι πλέον βάσιμοι ἕνεκα διαφόρων λόγων, ἱστορικῶν, ἐθνολογικῶν, οἰκονομικῶν καὶ στρατιωτικῆς ἀσφαλείας ἀκόμη. Διότι, ὡς ἀπέδειξαν αἱ μέχρι τοῦδε γενόμεναι κατ' ἐπανάληψιν ἐκ βορρᾶ ἐχθρικαὶ εἰσβολαὶ ἐντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους, σοβαρώτατοι ἀμυντικοὶ λόγοι ἐπιβάλλουν προώθησιν τῶν ἑλληνικῶν συνόρων πρὸς βορρᾶν εἰς ἀρκετὸν βάθος καὶ δὴ ἐπὶ τῆς γραμμῆς Σκοῦμι - Σκάρδου - Αἴμου διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος μιᾶς στοιχειώδους στρατιωτικῆς ἀσφαλείας.

Τὴν σήμερον τὴν γεωπολιτικὴν ἄποψιν ὑποστηρίζει περισσότερον ἡ Γιουγκοσλαβία. Ὁ Dr Bojслав Radovanovitch εἰς ἐκφωνηθέντα τῷ 1932 λόγον του ἐν Σκοπίοις ἐπὶ τῇ 20ῇ ἑπετείῳ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Νοτίου Σερβίας, τῆς σερβοκρατουμένης Μακεδονίας, ἔλεγε· «Τὴν ἐθνικὴν καὶ γεωπολιτικὴν σπουδαιότητα τῆς Νοτίου Σερβίας (Σερβικῆς Μακεδονίας) προσδιορίζει αὐτὴ αὕτη ἡ γεωγραφικὴ θέσις της εἰς τὸ νότιον τμήμα τῶν κοιλάδων Μοραῦα - Ἀξιοῦ. Αὕτη μετὰ τῆς Βορείου Σερβίας ἢ Σουμαδίας τόσοσιν φυσικῶς, συγκοινωνιακῶς καὶ οἰκονομικῶς, ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως πολιτισμοῦ, ὡς καὶ ἐθνικῶς καὶ ἱστορικῶς, ἀποτελεῖ ἐνιαῖον γεωγραφικὸν σύνολον. Καὶ ὅμως παρὰ τὴν ἰσχυρὰν φυσικῶς καὶ γεωγραφικῶς θέσιν της, ὡς καὶ τὴν μεγάλην σπουδαιότητα ἀπὸ ἀπόψεως συγκοινωνιο-οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς, ὡς καὶ ἱστορικῶς καὶ γεωγραφικῶς, ἡ Νότιος Σερβία (Σερβικὴ Μακεδονία) ὡς ἐνιαῖον σύνολον μετὰ τοῦ συνόλου τῶν περιοχῶν τοῦ ἔξονος Μοραῦα - Ἀξιοῦ, ὅπου ὁ πυρὴν τῶν Σκοπίων ἐνώνει τὸν πυλῶνα τοῦ Βελιγραδίου μετ' ἐκείνου τῆς Θεσσαλονίκης, ἀπεκόπη ἀκριβῶς κατὰ τὸ φυσικὸν τέρμα της πρὸς νότον, τὸ καὶ σπουδαιότερον, δηλαδὴ κατὰ τὴν κυρίαν ἀρτηρίαν. Μὲ τὴν παράδοξον, δηλαδὴ βραχὺ ὑπὲρ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀξιοῦ καὶ ἐγγὺς τῆς περιφερείας τοῦ λιμένος τῆς Θεσσαλονίκης, τοποθέτησιν τῶν ἑλληνικῶν συνόρων, ἀπεκόπη καὶ ἐκλείσθησαν αἱ πύλαι πρὸς τὴν θάλασσαν διὰ τὴν Νότιον Σερβίαν (Σερβικὴν Μακεδονίαν), ἡ ὁποία περιήχθη εἰς ἀφύσικον θέσιν πολιτικογεωγραφικῶς μετὰ τῆς ὑπολοίπου χώρας τῶν περιοχῶν Μοραῦα - Ἀξιοῦ, καὶ ἐκλήθη νὰ ἀρκεσθῇ εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν διὰ τῆς ἐλευθέρας ζώνης τοῦ λιμένος Θεσσαλονίκης, ὡς ἀναπλήρωσιν τῆς φυσικῶς δικαιουμένης ἐξόδου πρὸς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος»¹.

1. Ἐπίσης ὁ Μιλόγιεβιτς ἐν διαλέξει του «Περὶ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Σερβων», δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ ἐφημερίδι τοῦ Βελιγραδίου «Πολίτικα» τῇ 5ῃ Ἰανουαρίου 1926, ἀναπτύσσει τὰς αὐτὰς θεωρίας. Ταύτας ἀντικρούει ὁ καθηγητῆς Κ. Μαντος, σελ. 83 ἐπ.—Τρινηγόροσκι, σελ. 15.—Ὁ D. Davidovitch ἐδημοσίευσεν τῷ

Τὰ ἐπιχειρήματα ὅμως αὐτὰ στηρίζουν ἐξ ἴσου καλῶς, ἂν μὴ καὶ καλύτερον, τὸ ὅτι ἡ Ἑλλάς, ἔχουσα λίαν ἐπισηφελὴ σύνορα πρὸς βορρᾶν εἰς ἀποστασιν βολῆς τηλεβόλου συγχρόνου ἀπὸ τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης καὶ μιᾶς ὥρας πορείας μηχανοκινήτων καὶ ἔχουσα οὕτω καιρίως ἐκτεθειμένην τὴν δευτέραν καὶ πλουσιωτέραν πόλιν τοῦ βασιλείου της, δικαιούται νὰ ζητήσῃ τὴν πρὸς βορρᾶν εἰς ἀρκετὸν βάθος προώθησιν τῶν συνόρων της μέχρι τῆς γραμμῆς Σκοῦμπι - Σκάρδου - Αἴμου¹.

Νῦν ἡ Βουλγαρία κινεῖται περισσότερον πρὸς τὴν πλευρὰν τῆς προπαγανδίσσεως τῆς γεωγραφικῆς, γεωπολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐνότητος τοῦ Μακεδονικοῦ χώρου, ἥτοι ὀλοκλήρου τῆς Μακεδονίας (τῶν τριῶν τμημάτων αὐτῆς ἑλληνικῆς, γιουγκοσλανικῆς καὶ βουλγαρικῆς), διότι τοῦτο ἐξυπηρετεῖ περισσότερον τὰς σημερινὰς περὶ αὐτονομίσεως τῆς Μακεδονίας ἐπιδιώξεις της².

β. Ἐθνολογικοὶ

Αἱ ἐθνολογικαὶ βάσεις διὰ τὴν διεκδίκησιν τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Σλαύων διαιροῦνται εἰς δύο συγκεκριμένας καὶ ἀπ' ἀλλήλων σαφῶς διαστελλομένας κατηγορίας, τὴν ἐν τῇ χώρᾳ ὑπαρξιν πληθυσμοῦ βουλγαρικοῦ ἢ τοῦλάχιστον «μακεδονικοῦ».

Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ ἀπὸ ἑκατὸν πενήκοντα ἐτῶν ἡ Ρωσία ἀγωνίζεται νὰ θέσῃ πόδα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Χερσονήσον, αἱ μεταμορφώσεις εἰς τὴν προπαγάνδαν της, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐθνολογικὴν σύστασιν τοῦ πληθυσμοῦ τόσον τῆς Χερσονήσου γενικώτερον, ὅσον καὶ τῆς Μακεδονίας ἰδιαιτέρως, διαδέχονται ἀλλήλας.

α. Ἕλληνες καὶ Βούλγαροι

Μετὰ τὴν γενικὴν κατηγορίαν τῶν ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ Χριστιανῶν, τοὺς ὁποίους ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἡ Ρωσία ὑπερήσπιζεν ἐναντίον τοῦ Σουλτάνου, κατὰ τὸ «Ἑλληνικὸν σχέδιον», τὸ συνταχθὲν τῷ 1782 μεταξὺ τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Αὐστρίας, δι' οὗ προεβλέπετο ὁ διαμελισμὸς τῆς Τουρκίας καὶ ὁ ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου σχηματισμὸς «Ἑλληνικοῦ κράτους» ὑπὸ τὸν ἔγγονον τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης Μέγαν Δοῦκα Κωνσταντίνου μὲ ἔδραν τὴν Κωνσταντινούπολιν, σαφῶς κατεδείχθη ὅτι ἡ ρωσικὴ πολιτικὴ ἀπεδέχετο ὡς πλειοψηφοῦν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Χερσονήσῳ στοιχεῖον τὸ ἑλληνικόν.

1848 ἐν Βελιγραδίῳ ἐθνολογικὸν χάρτην τῆς Μακεδονίας, ἐνφ' οὐδένα Σέρβον σημειοῖ ἐν αὐτῇ, πλὴν τῶν ἐν τῇ Παλαιᾷ Σερβίᾳ εὐρισκομένων. Wilkinson, σελ. 39.

1. Νά λ τ σ α, σελ. 45 ἐξ.

2. D. J a r a n o f f, La Macédoine économique. Sofia 1931. Ἐκτενὴ ἀνάλυσιν καὶ ἀντίκρουσιν τούτων βλ. ἐν Christides, σελ. 77-100.

Ἡ ἀποκάλυψις εἰς τὰ ὄμματα τῶν Ἑλλήνων τῶν ρωσικῶν σχεδίων, δι' ὧν ἐπεζητεῖτο οὐχὶ ἡ δημιουργία ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ κράτους, ἀλλὰ ὑποχειρίου εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ ὄργανου αὐτῆς πρὸς κυριαρχίαν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Μεσογείῳ, ἐπέφερε μεταβολὴν εἰς τὴν στάσιν τῶν Ἑλλήνων ἔναντι τῆς μεγάλης ὀρθοδόξου δυνάμεως ἥδη ἀπὸ τοῦ 1770, ἥτοι ἀπὸ τῆς ἀποτυχούσης ἐπαναστάσεως τοῦ Ὁρλώφ. Ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις καὶ ἡ ἀποτυχία τῆς Ρωσίας νὰ ὑπαγάγῃ τὸ νεοσύστατον βασιλείον ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν ἐπιρροὴν τῆς τὴν ἔκαμαν νὰ ἀναθεωρήσῃ τὰς ἀντιλήψεις καὶ τὰ σχέδιά της καὶ οὕτως ἤρχισεν αὕτη προπαγανδίζουσα ὅτι δὲν εἶναι πλέον μόνον ὁ Ἑλληνισμός, ὅστις κατοικεῖ τὴν Ἑλληνικὴν Χερσονήσον, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι ἐθνότητες καὶ ἰδίως οἱ Βούλγαροι. Ἀλλὰ τόσον ὑπὸ τῶν περιηγητῶν, ὅσον καὶ τῶν ἐθνολόγων καὶ ἱστορικῶν ὁμολογεῖται ὅτι μέχρι τοῦ 1870 οἱ Βούλγαροι δὲν ἦσαν κἀν γνωστοὶ ὅτι ὑπῆρχον, ἀφοῦ καὶ αὐτὸς ὁ Ρῶσος ἀρχιστρατήγος κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1828-29 πρίγκηψ Νικόλαος, εἰσβαλὼν εἰς Βαλκάνια, ἀνέφερε δι' ὑπομνήματός του πρὸς τὸν Τσάρον ὅτι καὶ βορείως τοῦ Αἴμου ἀκόμη δὲν κατώρθωσε νὰ εὔρῃ «Βουλγάρους», περὶ ὧν τῷ εἶχον ὁμιλήσει ἐν Πετροουπόλει. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν Μακεδονίαν, εὐρίσκειτο τότε αὕτη πολιτικῶς μὲν ὑπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ἐκκλησιαστικῶς ὑπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον¹, εἰς οὐδένα δὲ τῶν κατοίκων εἶχε γεννηθῆ ἡ ἰδέα, ὅτι εἶχε βουλγαρικὴν ἐθνικότητα.

Ἐκτοτε μέχρι τοῦ 1885 ἡ Ρωσία ἀποδέχεται ὅτι οἱ Βούλγαροι ἀποτελοῦν δῆθεν τὸ πλειοψηφοῦν ἀπὸ ἐθνολογικῆς ἀπόψεως στοιχείον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Χερσονήσῳ καὶ ὅτι ὁ ἐν Μακεδονίᾳ πληθυσμὸς εἶναι δῆθεν βουλγαρικός.

β. Μακεδονικὴ ἐθνότης καὶ «Σλαβομακεδόνες»

Ὅταν ἡ Βουλγαρία ἐδειξε τάσεις ἀνεξαρτησίας ἔναντι τοῦ δημιουργοῦ της καὶ ἤρχισε νὰ τίθεται ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῶν Κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν (Αὐστρουγγαρίας καὶ Γερμανίας), τότε τὸ πρῶτον (1890) ἡ Ρωσία ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ περὶ «Μακεδόνων» ὡς ἰδίας ἐθνότητος καὶ περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς αὐτονομίσεώς των, πρᾶγμα, ὅπερ ἤρπασαν καὶ οἱ Βούλγαροι καὶ τὸ ἔχουν μέχρι σήμερον ὡς λύσιν ὑποκατάστατον (Ersatz) κατὰ τὰς δυσχερεῖς στιγμὰς τῶν πολιτικῶν ἐξελίξεων, ὡσάκις δὲν δύνανται νὰ ἐπιδιώξουν τὴν προσάρτησιν τῆς Μακεδονίας εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

Οἱ Σλαῦοι ἀπεπειράθησαν ἔνωρις νὰ συνδέσουν τοὺς ἐλαχίστους Βουλγάρους τῆς Μακεδονίας μὲ τοὺς ἀρχαίους Μακεδόνας², θέλοντες νὰ πείσουν

1. Macedonia. Foreign Office Peace Handbooks. Vol. IV, No 21. London 1920, σελ. 25.

2. Ὁ Youkoff Vladikine ἔγραψε ἄρθρον εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Σόφιας «Ἠχώ» (Отзвн) τῷ 1898 ὑπὸ τὸν τίτλον Ὁἱ ἀρχαῖοι Μακεδόνες ἦσαν Ἕλληνες; Βλ. ἀνασκευὴν του ὑπὸ Γ. Χατζηδάκι ἐν «Ἑλληνισμῷ» 1898, σελ. 501 καὶ

τοὺς ξένους ὅτι δῆθεν τὸ ἀρχαῖον ἔθνος τῶν Μακεδόνων ἦτο διάφορον τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ ὅτι οἱ σημερινοὶ Βούλγαροι τῆς Μακεδονίας, ὡς ἀπόγονοι ἐκείνων, εἶναι οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς χώρας, διατηρούμενοι μέχρι σήμερον. Πλὴν ὁμως ἔγιναν καταγέλαστοι, διότι αἱ παράδοξοι προπαγανδιστικαὶ αὐταὶ θεωρίαι τῶν ἀνετράπησαν ὑπὸ ἐπιστημόνων διεθνοῦς κύρους, ἀποδειξάντων ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Μακεδόνες ἦσαν ἀναμφισβητήτως Ἕλληνες¹ καὶ ὅτι οἱ Βούλγαροι οὐδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν ἔχουν μὲ αὐτούς². Ἄν καὶ οἱ Σλαῦοι ἐγνωρίζον τὸ ἀνυπόστατον τῆς ἰδιαιτέρας ἐθνότητος τῶν Μακεδόνων, ἐν τούτοις ἔκαμον εὐρυτάτην χρῆσιν αὐτοῦ μὲ μόνον τὸν σκοπὸν, νὰ τοὺς χρησιμεύσῃ ἢ ψευδοθεωρία αὕτη ὡς μέσον διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν πολιτικῶν σχεδίων τῶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Χερσονήσῳ.

Οὐδὲν ἐκ τῶν ἐθνολογικῶν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου καὶ ἰδιαιτέρας περὶ τῆς Μακεδονίας συγγραμμάτων τῶν εἰδικῶν ξένων συγγραφέων ἀναγράφει τοὺς Μακεδόνας ὡς ἰδίαν ἐθνότητα. Ἰδία Μακεδονικὴ ἐθνότης οὔτε ὑπῆρξε ποτὲ ἀνὰ τοὺς αἰῶνας οὔτε καὶ σήμερον ὑπάρχει. Οἱ Μακεδόνες ἦσαν ἀνεκάθεν καὶ εἶναι καὶ σήμερον Ἕλληνες. Ὁ Arnold van Gennep³ λέγει ὅτι «ἡ Μακεδονία δὲν ἔχει ἴδιον ἔθνος καὶ οἱ κάτοικοί της δὲν ἀποτελοῦν ἰδίαν διακεκριμένην ἐθνότητα», ὁ δὲ Τσεχοσλοβάκος καθηγητῆς Joseph S. Rouček⁴ λέγει ὅτι «ἡ Μακεδονικὴ ἐθνότης εἶναι τελείως ἀνυπό-

1899, σελ. 71 καὶ 128.— K a z a r o v, Quelques observations sur la question de la nationalité des anciens macédoniens ἐν Revue des Etudes Grecques, τόμ. XXII 1910, σελ. 243.—B o g u l a w s k i, Zur Frage über Abstammung der Makedonier ἐν Sitzungsberichte der Warschauer Akademie, 1911.

1. O. J. B. B u r y (History of Greece, κεφ. XVI) λέγει «Macedonian people and their kings were of Greek stock».— G l o t z, Histoire Grecque, τόμ. III, σελ. 202-205.

2. O. H o f f m a n n, Die Makedonen, Ihre Sprache und ihr Volkstum. 1906.—B e l o c h, Griechische Geschichte, τόμ. I, σελ. 38, I₂ (1913), σελ. 42, III₁, σελ. 8.—D r o y s e n, Geschichte des Hellenismus, τόμ. I, σελ. 69.—H a d j i d a k i s, Zur Ethnologie der alten Makedonier, ἐν Indogermanische Forschungen, τόμ. XI, 1900, σελ. 313 ἐπ.—B u r y, A history of Greece, τόμ. II, σελ. 266.—U l. K ö h l e r, Über das Problem der griechischen Vorzeit ἐν Sitzungsberichte der Akademie, Berlin 1897, σελ. 270.—C a v a i g n a c, Histoire de l'antiquité, τόμ. II, σελ. 439-449.—Γ. Χ α τ ζ η δ ά κ ι, Περί τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων, σελ. 66.—K e r n, Aus Makedonien im alter und neuer Zeit 1914.—Α. Κ ε ρ α μ ο π ο ὑ λ λ ο υ, Περί τῆς φυλετικῆς καταγωγῆς τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων. Ἀθήναι 1945.—Ἰ δ ί ο υ, Ἡ σημερινή γερμανικὴ ἐπιστήμη περὶ τῆς φυλετικῆς καταγωγῆς τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων. Ἀθήναι 1945.

3. A r n o l d v a n G e n n e p, Traité comparatif des nationalités, Vol. I. Paris 1922, σελ. 212.

4. J. S. R o u č e k, Bulgaria and the Menace of Macedonia's Independence, σελ. 6. «A country with a separate Macedonian nationality is a completely fictitious conception which has been fostered by the bulgarian comitadjis».

στατος, ἡ δὲ ὑπαρξίς της ὑμνήθη μόνον ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων».

Ἄλλὰ οὔτε οἱ Ρῶσοι οὔτε καὶ οἱ ἴδιοι οἱ Βούλγαροι, οἱ ὁποῖοι ἐρησιμοποίησαν τὸν ὄρον εἰς τὴν προπαγάνδαν των κατὰ κόρον, κατὰ τὰς ἐπισήμους ἀπογραφάς των ποιοῦνται μείαν ἰδίας Μακεδονικῆς ἐθνότητος¹. Μόνον ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς συγκροτήσεως τῶν ΚΚ τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν (1922) ὁ ὄρος οὗτος ἤρχισε καὶ πάλιν χρησιμοποιούμενος εἰς τὸν τύπον των καὶ τὰ φυλλάδιά των².

Ἡ περὶ ὑπάρξεως ἰδίας ἐθνότητος «Σλαυομακεδόνων» θεωρία εἶναι κατασκευάσμα τῶν τελευταίων χρόνων³. Ὅταν ὑπὸ τὰ πλήγματα τῆς ἀμερολήπτου ἐπιστήμης κατέπεσεν ἡ θεωρία περὶ ὑπάρξεως ἰδίας Μακεδονικῆς ἐθνότητος, οἱ Σλαῦοι προέβησαν εἰς νέον ἔλιγμὸν καὶ προσποιούμενοι ὅτι ποιοῦνται μείζονα διευκρίνισιν τῆς θεωρίας των διευτύωσαν τὴν ἐξήγησιν, ὅτι, λέγοντες Μακεδονικὴν ἐθνότητα, ἐννοοῦν τὴν «Σλαυομακεδονικὴν», ἥτις εἶναι ὄλως ἰδιαιτέρα, ἔχουσα σαφῆ καὶ ἔκδηλα ἴδια χαρακτηριστικά. Τοῦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν διευτώθη, ἐκρίνετο ὑπὸ τῶν Ρῶσων ὡς μᾶλλον πρόσφορον διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῶν πολιτικῶν σκοπῶν των, διότι ἀναλόγως τῆς καταστάσεως ἡδύνατο νὰ θεωρηθῆ ἡ «Σλαυομακεδονικὴ» ἐθνότης ὡς οὔσα σερβικῆς ἢ βουλγαρικῆς καταγωγῆς καὶ νὰ ἀποτελέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῆς ρωσικῆς διπλωματίας μέσον συναλλαγῆς πολύτιμον μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν δορυφόρων της.

1. Bulgarie (ἐπίσημος ἔκδοσις τοῦ βουλγαρικοῦ ὑπουργείου πληροφοριῶν καὶ τεχνῶν, Διεύθυνσις Τύπου, Σόφια 1947), σελ. 32, ἐνθα δημοσιεύεται στατιστικὴ τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ κατοικουσῶν ἐθνοτήτων, χωρὶς νὰ μνημονεύεται «Μακεδονικὴ τις ἐθνότης», ἐνῶ ἀντιθέτως ἀναφέρονται μειονότητες ὀριθμοῦσαι καὶ 6.000 ἀτόμων μόνον. Βλ. ἐπίσης καὶ *Les minorités ethniques en Europe Centrale et Balkanique*. Paris 1946, σελ. 22.

2. Ὁ Πάβλε Ρακόβσκι, ὑπουργὸς τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς «Προσωρινῆς ἐλληνικῆς δημοκρατικῆς κυβερνήσεως τοῦ Γράμμου» ἐδημοσίευσε τῷ 1948 εἰς ἐλληνικὴν καὶ σλαυικὴν γλῶσσαν φυλλάδιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ μακεδονικὴ λαϊκὴ ἀπελευθερωτικὴ κίνησις», ἐν τῷ ὁποίῳ (σελ. 8) λέγει ὅτι «τὸ ΚΚΕ, καὶ σήμερον τὸ ΕΑΜ καὶ ἡ Προσωρινὴ δημοκρατικὴ κυβέρνησις ἔχουν ἐν τῷ προγράμματί των τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Μακεδονικοῦ λαοῦ ὡς χωριστοῦ λαοῦ καὶ τὴν ἀπελευθέρωσίν του ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῆς ὀλιγαρχικῆς κεφαλαιοκρατίας καὶ ταυτοχρόνως ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ».—*Chris tides*, σελ. 130.—Τὸ ΕΑΜ ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἰδρύσεώς του ἐγνώριζε τὴν ἀπόφασιν τῆς Ρωσίας νὰ δημιουργήσῃ αὐτόνομον Μακεδονίαν εἰς τὰ Βαλκάνια. *Woodhouse*, σελ. 292.

3. J. Cvijic, *The Ethnography of the Macedoslavs*. London 1906.—A. H. E. Taylor, *The future of the Southern Slavs*. London 1917.—*Wilsonson*, σελ. 148 καὶ 177 ἐπ. Πρῶτος ὁ Ρῶσος N. S. Zaryanko ἐσημείωσε τοῦτους εἰς τὸν ἐθνογραφικὸν χάρτην τῶν Βαλκανίων, τὸν ὁποῖον ἐξέδωκε τῷ 1890. Ἡ ἰδέα ὅμως εἶναι παλαιότερα, διότι οἱ Ρῶσοι ἐρησιμοποίησαν τὸν ὄρον καὶ κατὰ τὴν πρεσβευτικὴν διάσκεψιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῷ 1876.

Ἡ νέα αὐτῆ ἐθνότης, καὶ αὐτῆ ὀρολογίας ρωσικῆς κατασκευῆς, εἶναι ἀνύπαρκτος, διότι ἄλλως τε στερεῖται καὶ τῶν οὐσιωδῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἀπαρτίζουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἔθνους¹. Ἐκαμε μὲν τὴν ἐμφάνισίν της προπολεμικῶς, ἀλλὰ κυρίως κατὰ τὸ διάστημα τῆς Κατοχῆς τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Γερμανῶν κατὰ τὸ 1941-1944 ἐχρησιμοποιήθη εὐρέως καὶ ἀνεγρόφη τότε κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὸν τύπον τοῦ ΚΚΕ, τοῦ ΕΑΜ καὶ ΕΛΑΣ. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος τῶν συμμοριῶν τοῦ ΕΑΜ κατὰ τὴν Κατοχὴν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων ἐθνικιστῶν καὶ μετὰ ταῦτα κατὰ τὴν περίοδον 1946-1949 ὑπεστηρίζετο ὑπὸ τοῦ ΚΚΕ ὅτι χρησιμοποιεῖ τὸν ὄρον «Σλαυομακεδόνες», διὰ νὰ προσελκύσῃ τοὺς σλαυοφώνους κομμουνιστὰς εἰς τὰς ὀργανώσεις του ἄνευ ἀπωτέρων σκοπῶν, ἐν τῇ οὐσίᾳ ὅμως ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ὄρου τούτου ἐγίνετο κατὰ σαφῆ ἐπιταγὴν τῆς Κομινφόρμ, ἐπανειλημμένως δὲ ἐπηγγέλθη τοῦτο τὴν τελικὴν ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν καὶ ἐλευθερίαν τῶν «Σλαυομακεδόνων», ὑποστηρίζον διὰ τοῦ τρόπου τούτου τὴν αὐτονόμησιν τῆς Μακεδονίας².

Τὴν ὑπαρξίν ἰδιαιτέρου «Σλαυομακεδονικοῦ» λαοῦ κατὰ τὸ προπολεμικὸν διάστημα οἱ Βούλγαροι δὲν ἀπεδέχθησαν, διότι αὐτοὶ ἰσχυρίζοντο ὅτι ἅπαντες οἱ ἐν Μακεδονίᾳ σλαυοφῶνοι, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἔχόντων ἀναμφισβητήτως ἑλληνικὴν συνείδησιν καὶ πολεμησάντων κατὰ τῶν Βουλγάρων προπαγανδιστῶν καὶ τῶν κομιτατζήδων ἐπὶ Τουρκοκρατίας καὶ βραδύτερον, οἵτινες ἀποτελοῦν καὶ τὴν πλειοψηφίαν τῶν σλαυοφώνων, εἶναι δῆθεν Βούλγαροι. Τοὺς ἔχοντας ἑλληνικὴν συνείδησιν σλαυοφώνους οἱ Βούλγαροι ἐμπαικτικῶς ἀποκαλοῦν «Γκραικομάνους», δηλαδὴ Βουλγάρους μὲν δῆθεν τὴν καταγωγὴν καὶ γλῶσσαν, ἀλλὰ προσχωρήσαντας ἐξ ἰδιοτελῶν σκοπῶν εἰς τὸν Ἑλληνισμόν. Τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν σκοπίμως περιορίζουν εἰς τὸ ἐλάχιστον, τὴν δὲ ἐφεύρουν τοῦ ὄρου «Σλαυομακεδόνες» τὴν ἀποδίδουν ὄχι εἰς τοὺς Ρώσους, ἀλλὰ εἰς τοὺς ἀνταγωνιζομένους αὐτοὺς Σέρβους³.

Τὴν 23ην Νοεμβρίου 1946 ὁ Α. Τόμωφ ἐν διαλέξει του, δοθείσῃ ἐν

1. E. Renan, *Qu'est-ce qu'une nation?* Paris 1882.—Wolfgang Friedmann, *The Crisis of the National State*, σελ. 5-6.—Carl C. Becker, *Modern History*, σελ. 9.

2. Κορτζῆ, σελ. 9. Ἐκτοτε συνεχῶς μέχρι σήμερον τὸ σύνθημα τοῦτο χρησιμοποιεῖται κατὰ κόρον. Τὴν 31ην Ἰανουαρίου 1949 διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς 5ης Ὀλομελείας τῆς Κεντρ. Ἐπιτροπῆς τοῦ ΚΚΕ ἐδίδετο ὑπόσχεσις «πλείριας λευτεριάς τῶν Σλαυομακεδόνων».

3. Busch Zantner, σελ. 105 καὶ 116. Τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς ΕΜΕΟ, τὸ ἐκδιδόμενον ἐν Γενεύῃ Ἑλβετίας, *La Macédoine*, ἔγραφε τὴν 30ὴν Μαΐου 1931 ἐν ἐπιστολῇ τοῦ ἰδρυτοῦ του Συμῶν Εὐθύμωφ «Οὐδεμία ἰδία Μακεδονικὴ ἐθνότης ὑπάρχει... Οἱ Σλαυομακεδόνες εἶναι ἐξ ἴσου Βούλγαροι, ὅσον καὶ τοῦ ἐλευθέρου Βουλγαρικοῦ βασιλείου». Τὰ αὐτὰ ἔγραφε καὶ ὁ διάδοχός του ἐν τῇ ἄνω ἐφημερίδι *Τσίεφ* εἰς κύριον ἄρθρον αὐτῆς τῆς 18ης Ἀπριλίου 1934.

Σόφια ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Μακεδονικοῦ Ἐπιστημονικοῦ Ἰνστιτούτου μὲ τίτλον «Ἐπίστασις Μακεδονικὸν ἔθνος;» παρουσίασε ἄπειρα στοιχεῖα καὶ δεδομένα καὶ κατέδειξε τὸ ἄτοπον καὶ ἀστήρικτον τῆς νέας θεωρίας. Μὲ ἱστορικά πειστήρια, οὐ μόνον βουλγαρικῆς καὶ ρωσικῆς, ἀλλὰ καὶ σερβικῆς καὶ κροατικῆς προελεύσεως, ὁ ὁμιλητὴς ἀπέδειξεν ὅτι οὐδέποτε ὑπῆρξε Μακεδονικὸν ἔθνος καὶ ἐπάγεται ὅτι «κατὰ συνέπειαν δὲν ἔχομεν κανένα λόγον καὶ καμμίαν βάσιν νὰ σκεπτόμεθα ὅτι ὑπάρχει σήμερον. Εἶναι ἀναμφισβήτητον, εἶπεν ὁ Τόμωφ, ὅτι εἰς τὴν Μακεδονίαν ὑπάρχει βουλγαρικὸν στοιχεῖον».

Ἡ ἑφημερὶς «Ζνάμε» (Σημαία) τῆς Σόφιας τῆς 26ης Νοεμβρίου 1946 εἰς ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπίστασις Μακεδονικὸν ἔθνος;» ἔλεγε τὰ αὐτὰ περίπου.

Ὅταν τῷ 1946 ὁ Βλάχωφ μετέβη εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ Καναδῶν, διὰ νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τοὺς ἐκεῖ Βουλγάρους μετανάστας περὶ τῶν σχεδίων τῆς Γιουγκοσλαβίας, ἐδοκίμασε πικρὰν ἀπογοήτευσιν, διότι συνεχῶς εἰς τὰς ἀγορεύσεις του διεκόπτετο καὶ ἠρωτᾶτο νὰ δηλώσῃ ἐὰν εἶναι Βούλγαρος ἢ Σέρβος, διότι τὸ «Μακεδὼν» δὲν εἶχε καμμίαν ἐθνικὴν ἔννοιαν, καθὼς δὲ ἀνέγραψεν ἡ ἐν Ἰνδιανουπόλει τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐκδιδομένη βουλγαρικὴ ἑφημερὶς «Μακεντόνσκα Τριμπούνα» εἰς τὴν συγκέντρωσιν ἠκούσθησαν φωναὶ «Διατί ἐπρόδωσες τὸν Σανδάσκυ;».

Ἡ Γιουγκοσλαβία ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ κάμῃ προπαγάνδαν καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικόν της, διὰ νὰ πείσῃ τοὺς λαοὺς της ὅτι ὑπάρχει πρὸς νότον τὸ «Σλαβομακεδονικὸν» ἔθνος, τοῦ ὁποίου μάλιστα γνήσια τέκνα καταπιέζονται εἰς τὴν Μακεδονίαν τοῦ Αἰγαίου, ἐπεστρατεύθη δὲ ὡς πλεόν ἀρμόδιος ὁ Βλάχωφ, ὅστις περιώδευσε καθ' ὅλον τὸ 1948 καὶ ὁμίλησε εἰς μεγάλας κομμουνιστικὰς συγκεντρώσεις. Οἱ λόγοι του οὗτοι συνεκεντρώθησαν ἀργότερον καὶ ἐξεδόθησαν εἰς βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἄρθρα καὶ λόγοι 1945 - 1947»¹.

Ἐπιστημονικῶς καὶ ἱστορικῶς ἔχει γίνεαι διεθνῶς παραδεκτὸν ὅτι δὲν ὑπῆρξε καὶ δὲν ὑπάρχει Μακεδονικὴ ἐθνότης ἢ φυλὴ. Ὁ Βέλγος καθηγητὴς Arnold van Gennep λέγει ὅτι «δὲν ὑπάρχει Μακεδονία οὔτε ὡς κράτος οὔτε ὡς ἔδαφος μιᾶς ἐθνότητος, ἀλλὰ μόνον ὡς γεωγραφικὴ ἐπωνυμία»². Ὁ δὲ Ἑλβετὸς Dr Walter Stähelin ἔγραψε: «Κατ' ἀρχὴν εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ καθορίσωμεν ὅτι Μακεδονία εἰς τὸ σύνολόν της σημαίνει ἀπλῶς μίαν γεωγραφικὴν περιοχὴν. Μακεδονικὴ φυλὴ δὲν ὑπάρχει. Δὲν ὑφίσταται Μακε-

1. Δ η μ ή τ α ρ Β λ ά χ ω φ, Ἄρθρα καὶ Λόγοι 1945 - 1947. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπετείου τῆς πεντηκονταετοῦς κοινωνικῆς δράσεώς του. Κρατικὴ ἔκδοσις βιβλίων τῆς Μακεδονίας. Σκόπια 1947. Εἰς τὴν «σλαβομακεδονικὴν».

2. Arnold van Gennep. *Traité comparatif des nationalités*, Vol. I. Paris 1922, σελ. 212-215.

δονικὸς λαός. Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν ὅλοι γενικῶς οἱ «κατοικοὶ τῆς μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου ὁμιλοῦν καθαρῶς ἑλληνιστί».

Ἀμφότεροι οἱ ξένοι οὗτοι ἐπιστήμονες ἀρνοῦνται καὶ ἀγνοοῦν τὴν ὑπαρξιν Μακεδονικῆς ἐθνότητος, ὅπως τὴν ἀγνοοῦν καὶ οἱ ἀπόστολοι τοῦ Σλαβισμού J. Potoski, J. Kollar, Schafarik καὶ Vergovic ἀκόμη, οἱ ὅποιοι, ἐνῶ ἐνδιατρίβουν περὶ ἄλλα σλαβικὰ κατασκευάσματα, διὰ τὴν Μακεδονίαν οὐδαμῶς ἀναφέρονται ὡς εἰς ἔθνος ἢ χωριστὸν λαόν. Ὁ Ρῶσος καθηγητὴς A. B. Misoulin γράφει: «Οἱ Μακεδόνες κατάγονται ἀπὸ τὴν ἰδίαν φυλὴν μὲ τοὺς Ἑλληνας καὶ μάλιστα λέγεται ὅτι ἡ καταγωγή τῶν ἀνάγεται εἰς τοὺς Ἑλληνας θεοὺς καὶ ἤρωας»¹.

Τόσον οἱ Βούλγαροι, ὅσον καὶ οἱ Σέρβοι, δσάκις δὲν τοῖς συνέφερον ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ὄρου «Μακεδόνες», τὸν ἀπέκρουον. Οὕτω τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1941, ὅταν ἡ Γιουγκοσλαυία ἐρωτοτρόπει μὲ τὴν Γερμανίαν καὶ ἐξήτει τὴν προσάρτησιν τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι οἱ κατοικοὶ τῆς εἶναι Σέρβοι ἢ ἄλλως ὅτι ἀνήκουν εἰς ἰδίαν ἐθνότητα, τὴν «Μακεδονικὴν», ὅπως ἄσχετον μὲ τὴν βουλγαρικὴν, ὁ Βούλγαρος κομμουνιστὴς ἡγέτης Τοντόρ Πάβλωφ, ὁ ἀπὸ τοῦ 1944 μέχρι τοῦ 1946 ἀντιβασιλεὺς τῆς Βουλγαρίας, εἰς ἀνοικτὴν ἐπιστολὴν του ἠρνεῖτο τὴν ὑπαρξιν «Μακεδονικῆς» ἐθνότητος λέγων ὅτι οἱ Μακεδόνες ἐθεώρουν τὸν ἑαυτὸν τους καθ' ὅλην τὴν ἱστορίαν των... Βουλγάρους. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν ἀπήντησεν ἕτερος Βούλγαρος κομμουνιστὴς ἡγέτης, ὁ Τράϊκο Κοσιτόφ, φίλα φρονῶν πρὸς τοὺς Γιουγκοσλαύους, ἡ ὑπ' αὐτοῦ ὅμως θεμελίωσις δὲν ἱκανοποίησεν αὐτούς². Ὅταν βραδύτερον ἐπανελήφθησαν ὅμοια ἐπιχειρήματα ἐκ μέρους τῶν Βουλγάρων ἡγετῶν, ὁ Μπλαγκόε Νέσκοβιτς, μέλος τοῦ Πολιτ Μπυρὸ τοῦ ΚΚ Γιουγκοσλαυίας, εἰς λόγον του, ἐκφωνηθέντα τὴν 19ην Αὐγούστου 1949 κατὰ τὸ 5ον Συνέδριον τοῦ ΚΚ Μακεδονίας, παρεπονέθη ὅτι «οἱ Βούλγαροι πολιτικοὶ ἐξ ἐθνικοῦ σωβινισμού δὲν ἀναγνωρίζουν τὴν ὑπαρξιν Μακεδονικῆς ἐθνότητος»³.

Τὰ στενὰ πλαίσια τῆς παρουσῆς μελέτης δὲν ἐπιτρέπουν περισσοτέραν ἀνάπτυξιν τοῦ θέματος τούτου, διότι τὸ θέμα εἶναι εὐρύτατον καὶ δεῖται μείζονος ἐρεῦνης. Ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς ὑφισταμένης διγλωσσίας τῶν κατοίκων πλείστων περιοχῶν τῆς Βαλκανικῆς, ἐν αἷς καὶ τῆς Μακεδονίας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παράσχη σήμερον εἰς τοὺς Σλαύους πειστικὰ ἐθνολογικὰ

1. A. B. Misoulin, Ἱστορία τῶν ἀρχαίων χρόνων. Ἀναγνωστικὸν διὰ τὴν Ε' καὶ ΣΤ' τάξιν Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Ἐκδοσις Ἰνστιτούτου Ἱστοριῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως. Μόσχα 1946. Μετάφρασις εἰς τὴν «νεομακεδονικὴν» ὑπὸ τοῦ κρατικοῦ βιβλιοεκδοτικοῦ οἴκου τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Μακεδονίας. Σκόπια 1950.

2. Moisson, σελ. 72.— Barker, σελ. 84.

3. Barker, σελ. 106.

ἐπιχειρήματα διὰ τὴν διεκδίκησιν τῶν λαλούντων ὡς δευτέραν γλῶσσαν τὴν λεγομένην ὑπ' αὐτῶν «μακεδονικὴν» διάλεκτον. Ἐκ τῶν ὀμιλούντων τὴν γλῶσσαν αὐτὴν καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας ἀκόμη, ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, πλείστοι ἔχοντες ἀναμφισβήτητον ἑλληνικὴν συνείδησιν ἠγωνίσθησαν ὅλως αὐθορμήτως ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἰδέας ἐναντίον τοῦ Σλαβισμού. Ἄπειροι δὲ εἶναι οἱ ἀγωνισταί, οἱ ὅποιοι δὲν ἐγνώριζον τὴν ἑλληνικὴν καὶ ἐπολέμησαν ἀνδρείως κατὰ τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων¹. Γνωστότατοι εἶναι οἱ σλαυόφωνοι ὄπλαρχηγοὶ μας Κώτας, Βαγγέλης, Παῦλος Κύρου, Παῦλος Ρακοβίτης, Νταλίπης, Μητρούσης κλπ. Ὁ μακεδονικὸς ἀγὼν τοῦ 1903 - 1908² ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ πλείστους τοιοῦτους ἀγωνιστάς. Τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν ὀμιλούντων τὸ σλαβικὸν αὐτὸ ἰδίωμα κατοίκων τῆς ἄλλοτε Τουρκικῆς Μακεδονίας ἤθελε τότε τὴν ἡσυχίαν του, τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀπέφευγεν, ὅπου ἠδύνατο, νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὴν βίαν τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων, οἵτινες εἶχον ὡς ὄργανα καὶ ὄπαδους τοὺς ἐλαχίστους βουλγαρίζοντας ἐκ τῶν συμπατριωτῶν των πολλάκις ἀντὶ ἀδράς ἀμοιβῆς. Εἰς πολλὰ τμήματα, ὅπου ἔδρων ἰσχυρὰ σώματα κομιτατζήδων, πιεζόμενοι νὰ δηλώσουν ὅτι εἶναι Βούλγαροι, ἀπέφευγον τοῦτο ἐντέχνως, ὅσον ἠδύναντο, λέγοντες ὅτι εἶναι Μακεδόνες, διότι βεβαίως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ δηλώσουν ἀπεριφράστως εἰς τούτους ὅτι τυγχάνουν Ἑλλήνες, καθόσον τότε τοὺς ἀνέμενεν ἡ ἀπαγωγὴ ἢ ὁ θάνατος. Εἰς πολλὰ μέρη χωρὶς καμμίαν ἀπολύτως ὑπόδειξιν ἢ ὑποστήριξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους ἢ τῶν ἐκ τῆς νοτίου Ἑλλάδος ἐλθόντων βραδύτερον ὄπλαρχηγῶν, ἔξεγερθέντες αὐθορμήτως, ἠγωνίσθησαν μόνοι των μὲ ἐντοπίους ἀρχηγοὺς κατὰ τῶν πρακτόρων τοῦ βουλγαρισμοῦ καὶ ἔδειξαν γενναϊότητα καὶ ἔμμονὴν εἰς τὰ ἑλληνικά των αἰσθήματα.

Καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ 1912 μέχρι σήμερον δὲν ἐπέδειξαν οὗτοι διάφορον στάσιν, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων. Αἱ μεραρχίαι τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, ἔχουσαι ἐπίσης καὶ στρατιώτας διγλώσσους, ἦτοι ὀμιλοῦντας πλὴν τῆς ἑλληνικῆς καὶ τὴν σλαβικὴν διάλεκτον, ἠνδραγαθήσαν εἰς τοὺς ἐθνικοὺς μας πολέμους (1913, 1915 - 1922, 1940 - 1941, 1946 - 1949) καὶ πολλοὶ στρατιῶται καὶ ἀξιωματικοὶ ἐκ τούτων ἀπέθανον εἰς τοὺς κατὰ τῶν Σλαύων πολέμους μὲ τὸ ὄραμα τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος. Κατὰ τὴν κατοχὴν καὶ τὸν συμμοριακὸν ἀγῶνα πολλοί, εὐρισκόμενοι εἰς περιοχὰς ἐκκενωθείσας ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ ἀνταρτοκρατουμένας, ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας ὀργανώθησαν καὶ ἠγωνίσθησαν κατὰ τῶν Σλαύων ὡς οἱ σλαυόφωνοι κάτοικοι τῶν Προμάχων, τοῦ Κρατεροῦ κλπ.³

1. Ministère des Affaires Etrangères. Documents diplomatiques 1904. Affaires de Macédoine. Paris 1904, σελ. 185.

2. Καὶ πρὸ τούτου ὅμως, ἀπὸ τοῦ 1854 καὶ ἐντεῦθεν.

3. Ζ α φ ε ι ρ ο ο ὄ λ ο υ, σελ. λε - λστ.

Ἐπὶ τὸ φῶς τῶν μετὰ τὸ 1922 ἐθνολογικῶν διαμορφώσεων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Μακεδονίᾳ καὶ δὴ μετὰ τὴν ἐκουσίαν ἀνταλλαγὴν τῆς Συνθήκης τοῦ Νεϊγῦ¹ καὶ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας, Ἀνατ. Θράκης, Νοτίου Σερβίας καὶ Ἀνατ. Ρωμυλίας Ἑλλήνων προσφύγων δὲν παρέχεται πλέον ἕδαφος διὰ τὴν ὑπὸ τῶν Σλαύων διεκδίκησιν τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας βάσει ἐθνολογικῶν καὶ γλωσσικῶν δεδομένων, ὅσονδῆποτε καὶ ἂν πλαστογραφηθοῦν καὶ ἀλλοιωθοῦν ταῦτα². Καὶ αὐτοὶ οἱ Σλαῦοι ἐπίσημοι καὶ ἐπιστήμονες, καθὼς καὶ διάφοροι σλαυόφιλοι ξένοι, ἀνεγνώρισαν τὴν ἀπόλυτον ἑλληνικότητα καὶ ὁμοιογένειαν τοῦ πληθυσμοῦ ὁλοκλήρου τῆς Βορείου Ἑλλάδος καὶ δὴ τῆς Μακεδονίας³.

1. Ὁ Swire (Bulgarian Conspiracy. London 1939, σελ. 31) λέγει «οἱ Βούλγαροι μετῆνάστευσαν ἐκ Μακεδονίας ἐκουσίως καὶ δὲν ἐξηναγκάσθησαν πρὸς τοῦτο. Αἱ βουλγαρικαὶ ἀξιώσεις ἀπεσβέσθησαν καὶ ἡ Μακεδονία κατέστη ἑλληνικὴ ἐπαρχία».

2. Ὁ Henry Morgenthau (I was sent to Athens, σελ. 304) λέγει «Οἱ Τούρκοι καὶ οἱ Βούλγαροι, τῶν ὁποίων ἡ παρουσία ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ διετήρησε κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ζωντανὸν τὸ ὑνυπόφορον (sic) Μακεδονικὸν ζήτημα, ὅλοι ἀνεχώρησαν εἰς τὰς ἀντιστοίχους χώρας των καὶ ἀφῆκαν τὴν Μακεδονίαν καθαρῶς Ἑλληνικὴν».

3. Ὁ φιλοβούλγαρος Γερμανὸς συγγραφεὺς Busch Zantner (σελ. 108 καὶ 136) λέγει «Unter dem Vorwande, volkspolitische Gesichtspunkte zu vertreten, kann heute Bulgarien auf Süd-mazedonien (ἐννοεῖ τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν) keinen Anspruch mehr erheben». — Ὁ C. K. Macartney, National States and National Minorities. London 1934, σελ. 439, λέγει «Ἡ νότιος Μακεδονία κατοικεῖται σταθερῶς ὑπὸ ἀκραιφνῶν Ἑλλήνων (occupied solidly by unassimilated Greeks)».

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἡ ρωσικὴ διπλωματία ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐδημιούργησε τὸ ἀνύπαρκτον ἕως τότε Μακεδονικὸν ζήτημα διὰ τὴν συντριβὴν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Χερσονήσου καὶ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν πανσλαυστικῶν σχεδίων τῆς. Ἡ ἔντεχνος ἐξέλιξις τῆς δράσεως τοῦ Σλαυισμοῦ ἐν τῇ Χερσονήσῳ κατ' ἀρχάς διὰ τῆς θωπεύσεως τῶν ἀπελευθερωτικῶν ὄνειρων τῶν ὑποδούλων Χριστιανῶν, εἶτα διὰ τοῦ σχολείου καὶ τῆς ἐκκλησίας, κατόπιν διὰ τοῦ κομιτατζηδισμοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ διὰ τοῦ κομμουνιστικοῦ συνωμοτισμοῦ καὶ ἐπαναστατισμοῦ εἰς ὅλην τὴν Ἑλληνικὴν Χερσόνησον εἰς ἐν μόνον ἀποβλέπει, εἰς τὴν κατάληψιν τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου ὑπὸ τῶν Σλαύων. Αὕτῃ ἀποτελεῖ ἓνα ἐκ τῶν κυρίων σκοπῶν τοῦ ἀνέκαθεν ὑφισταμένου πολιτικοῦ προγράμματος τοῦ Πανσλαυισμοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν περᾶται νῦν ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία ἐν μέσῳ εἰκοστῷ αἰῶνι¹.

Ἡ σοβιετικὴ Ρωσία μετὰ μακρὰν προπαρασκευὴν ἔθεσεν εἰς ἐφαρμογὴν τὰ σχέδιά τῆς, διὰ νὰ καταλάβῃ τὴν Ἑλληνικὴν Χερσόνησον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ τελευταίου παγκοσμίου πολέμου καὶ εὐθὺς μετ' αὐτὸν διὰ τῆς εἰσβολῆς εἰς αὐτὴν τῶν ρωσικῶν στρατιωτικῶν φαλάγγων κατὰ τὸ 1944 καὶ διὰ τοῦ διπλωματικοῦ ἀγῶνος τῆς εἰς τὸν ΟΗΕ, ὅπου ἠγωνίζετο ὁ Βισίνσκυ, διὰ νὰ ἐκτοπίσῃ τοὺς Ἀγγλοσάξωνας ἀπὸ τὸ νότιον ἄκρον αὐτῆς, τὴν Ἑλλάδα, μὲ μίαν δῆθεν τακτοποίησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ζητήματος κατὰ τὰς ρωσικὰς ἀπόψεις². Ὁ κύριος ἀγὼν των ἐγένετο διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ὑπὸ τῶν Σλαύων καταλήψεως τῆς Βορείου Ἑλλάδος καὶ δὴ τῆς Μακεδονίας. Εἰς ὅλας τὰς διπλωματικὰς ἐνεργείας των καὶ ἰδίως εἰς τὰς συζητήσεις των παρὰ τῷ ΟΗΕ οἱ Ρῶσοι ἀνέπτυξαν μετὰ τῶν δορυφόρων των ἀξιοσημείωτον ὑποκρισίαν, διὰ νὰ καλύψουν τὰς προθέσεις των³.

Ἡ ἱστορία τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος ἀποτελεῖ τὴν σημαντικωτέραν πλευρὰν τοῦ ἀγῶνος, τὸν ὁποῖον ἀπὸ αἰῶνων ὀλοκλήρων διεξάγει τὸ Ἑλλη-

1. Περὶ τῆς πίστεως τῶν Ρώσων, ὅτι θὰ ἐξεπλήρουν τὰ πολιτικὰ ὄνειρά των κατὰ τὸν 20^{ον} αἰῶνα, μαρτυρεῖ ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων καὶ ἡ ἀρθρογραφία τοῦ ἡμερησίου τύπου τῶν Πανσλαυιστῶν κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἡ ἐφημερὶς τῆς Πετροπόλεως «Νοβόγιε Βρέμια» ἔγραφε κατὰ τὸ 1875· «Ὁ εἰκοστὸς αἰὼν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς». Thomas A. Bailey, America faces Russia. New York 1950, σελ. 136.

2. Dulles, σελ. 83.

3. Dulles, σελ. 37.

νικὸν ἔθνος διὰ τὴν ἄμυνάν του ἔναντιόν τοῦ ἀπὸ βορρᾶ ἑξορμῶντος μεγάλου σλαυικοῦ ὄγκου ¹. Ἡ Μακεδονία ἀπετέλεσε κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους καὶ ἀποτελεῖ καὶ σήμερον τὸν κύριον στόχον καὶ τὸν πρωταρχικὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τοῦ ἔναντιόν της Ἑλλάδος ἀγώνος τοῦ Σλαυισμοῦ. Ἡ σημερινὴ Ἑλληνικὴ Μακεδονία εἶναι τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον ἀπέμεινε τώρα εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν ἀνέκαθεν ἱστορικὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν, χώραν ἄλλοτε λίαν ἐκτεταμένην, μετὰ τὰς ληστροικὰς ἐπιδρομὰς τῶν γειτόνων της καὶ τοὺς ὑπόπτους διπλωματικοὺς συμβιβασμοὺς τῶν Μ. Δυνάμεων εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ ὑπὸ τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων καὶ τῆς Βουλγαρίας ἀνέλκυσις τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἀπὸ τοῦ 1920 προεκλήθη καὶ αὐτὴ κατ' ἐπιταγὴν τῆς Μόσχας, ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὴν αὐτονομίαν τῆς Μακεδονίας ὑπὸ κομμουνιστικὸν καθεστῶς, ὡς μέσον διὰ τὴν κάθοδόν της εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ τὴν Μεσόγειον. Ἐκεῖ πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ ὅλη ἡ αἰτία τῶν πρὸς ἀπόσπασιν τῆς Μακεδονίας ἀγώνων, παλαιῶν καὶ νέων, τῶν ἐκ τῶν ἔξω ἐπιθέσεων, τῶν ἑσωτερικῶν ταραχῶν καὶ ἀναστατώσεων καὶ ἐν γένει τῆς αἱμορραγίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ «ψυχρὸς» (ὅπως καὶ ὁ τερματισθεὶς «θερμὸς» συμμαχικὸς) πόλεμος, ὁ ὁποῖος διεξάγεται καὶ σήμερον ἀκόμη κατὰ τῆς Ἑλλάδος, γίνεται οὐσιαστικῶς ἀπὸ τὴν Ρωσίαν διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν ἑνὸς τῶν βασικῶν της κατακτητικῶν σκοπῶν, ἡ δὲ κατακτητικὴ πολιτικὴ τῆς Ρωσίας ὑπαγορεύεται ἀπὸ τὴν δυαδικὴν ὑπόστασιν τοῦ Ρωσικοῦ κράτους, ἡ ὁποία συνδυάζει τὴν παλαιὰν κοσμοκρατορικὴν παράδοσιν τῆς τσαρικῆς Ρωσίας καὶ τὸν κομμουνιστικὸν μυστικισμόν ². Οἱ Ρῶσοι ἠγέται μὲ ὑπερβολικὸν κυνισμόν ἐπαναλαμβάνουν εἰς κάθε περίπτωσιν τὸ ὑπὸ τοῦ Στάλιν λεχθὲν εἰς τὸ 16ον Συνέδριον τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Σοβ. Ἑνώσεως «Δὲν ἐπιθυμοῦμεν οὔτε ἐν μικρὸν τμῆμα ἀπὸ ξένης χώραν, ἀλλὰ ταυτοχρόνως οὐδέποτε θὰ παραχωρήσωμεν εἰς οἰονδήποτε ἐν ἑκατοστὸν τοῦ μέτρου ἀπὸ τὴν χώραν μας», ἐνῶ ἐν τῇ οὐσίᾳ ἐπιδιώκουν διαρκῆ ἑδαφικὴν ἐπέκτασιν ³. Οἱ Ρῶσοι σήμερον συνδυάζουν μετὰ τῆς μεγάλης στρατιωτικῆς καὶ ἀεροπορικῆς δυνάμεως καὶ φανατικὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὸν κομμουνισμόν, μὴ διαφέρουσιν ἀπὸ ἐκεῖνην, ἣτις ἐνέπνευσε τὴν τουρκικὴν εἰσβολὴν εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τὸν μεσαίωνα. Τὸ σταυροφορικὸν πνεῦμα ἐνισχύει μία πέμπτη φάλαγξ, ἣτις, προστιθεμένη εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἐπίθεσιν, ἐπαυξάνει τρομακτικῶς τὴν δύναμιν καὶ τὸν κίνδυνον τῆς ρωσικῆς ἐπιθέσεως ⁴.

1. Κύρου, σελ. 5.

2. Κύρου, Ἡ ἑξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Σοβ. Ρωσίας, σελ. 19.

3. Carman, σελ. 145.

4. Taft, σελ. 19.

Τὴν σοβιετικὴν πολιτικὴν ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος πρέπει νὰ τὴν ἐξετάσωμεν ἀπὸ τὴν γενικωτέραν ἄποψιν τῆς κατακτήσεως, τῆς κοσμοκρατορίας, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι μοιραῖον νὰ ὑπάρχουν χῶραι, αἱ ὁποῖαι ψυχολογικῶς, βιολογικῶς, οἰκονομικῶς καὶ κοινωνικῶς εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον προητοιμασμένα, διὰ νὰ ἀποτελέσουν παράγοντα ἐνισχύσεως τῆς κομμουνιστικῆς κινήσεως ἢ ἀντιθέτως παράγοντα ἀνασταλτικὸν τῆς κινήσεως ταύτης. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον βλέπομεν ὅτι ὑπάρχουν διάφοροι διαβαθμίσεις συμπαθείας πρὸς διαφόρους χώρας ἀναλόγως τῆς βοήθειας ἢ τῆς ἀντιδράσεως, τὴν ὁποίαν οἱ λαοὶ τῶν χωρῶν αὐτῶν δύνανται νὰ παράσχουν εἰς τὰ σχέδια τῆς Ρωσίας.

Διὰ τὴν Ἑλλάδα βασίμως θὰ ἠδύνατο κανεὶς νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ἡ ρωσικὴ κομμουνιστικὴ πολιτικὴ τὴν ἐθεώρησεν ἀνέκαθεν ὡς χώραν ἐχθρικῶς διακειμένην καὶ δυσκόλως δυναμένην νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὸν κομμουνισμόν. Ἡ Ἑλλὰς εἶναι χώρα, ἡ ὁποία δὲν δύναται νὰ γίνῃ πραγματικῶς κομμουνιστικὴ εἰς τρόπον, ὥστε νὰ βοηθήσῃ τὴν Ρωσίαν εἰς τὴν κοσμοκρατορικὴν τῆς προσπάθειαν. Βεβαίως πρέπει, λέγουν οἱ Ρῶσοι, νὰ κατακτηθῇ καὶ αὐτὴ μέσα εἰς τὸ γενικὸν πλαίσιον τῆς κομμουνιστικῆς κοσμοκρατορίας, ἀλλὰ νὰ κατακτηθῇ ὡς γῆ, ὡς ἔδαφος, ὡς περιοχὴ γεωγραφικὴ καὶ ὄχι ὡς λαὸς καὶ ὡς φυλετικὴ ἐνότης. Ὡς ἐκ τούτου ἡ κομμουνιστικὴ κατάκτησις τῆς Ἑλλάδος θὰ εἶχεν ὡς ἐπακόλουθον τὴν βαθμιαίαν προσπάθειαν τῆς ἀλλοιώσεως, φυλετικῆς καὶ δημογραφικῆς, τοῦ τόπου αὐτοῦ¹. Ἡ Μόσχα ἐπὶ πλέον ἐπιτυγχάνει μὲ τὴν διαρκῆ ἀνθελληνικὴν αὐτὴν πολιτικὴν τῆς νὰ ἐξασθενίξῃ μαζί μὲ τὸ ἑλληνικὸν καθεστῶς καὶ τὸ διεθνὲς ἀντικομμουνιστικὸν στρατόπεδον τῶν Δυτικῶν Δημοκρατιῶν.²

Σήμερον ὁ Πανσλανισμὸς ἐν τῇ προσπάθειά τῆς κατακτήσεως τῆς Ἑλλάδος πρὸς κυριαρχίαν τοῦ ἐν τῇ Ἀνατολικῇ λεκάνῃ τῆς Μεσογείου χώρου δὲν ἐφαρμόζει πλέον τὴν κλασσικὴν ἐκδήλωσιν τῶν κατακτητικῶν πολέμων, δηλαδή τὴν εἰσβολὴν δι' ἰσχυρῶν στρατευμάτων εἰς τὴν ἀσθενεστέραν χώραν, ἀλλ' ἐπινοεῖ καὶ θέτει εἰς ἐφαρμογὴν νέαν μορφήν διεισδύσεως, τὴν δημιουργίαν καὶ ἐνθάρρυνσιν δῆθεν «χωριστικῶν ἐπαναστατικῶν κινήματων»³ καὶ τὴν ὑποβόηθησιν αὐτῶν κατὰ τρόπον, ὥστε σήμερον νὰ μὴ γίνεταί ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ὑπαίτιος ἐπεμβάσεως πρὸ τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας τοῦ ΟΗΕ, διὰ νὰ ἐπιρρίψῃ τοῦτο εἰς αὐτὸν τὴν εὐθύνην τῆς διαταράξεως τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου⁴.

¹ Ἀπὸ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ μπολσεβικισμού ἐν Ρωσίᾳ τῷ 1917 καὶ

1. Κ Ὑ ρ ο υ, Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Σοβ. Ρωσίας, σελ. 163 - 165.

2. C a r m a n, σελ. 145.

3. Κ Ὑ ρ ο υ, Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Σοβ. Ρωσίας, σελ. 19.

4. Ζ α φ ε ι ρ ο π ο ὄ λ ο υ, σελ. 153.

έντεῦθεν αἱ ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος κατευθύνσεις τῆς σοβιετικῆς πολιτικῆς δύνανται νὰ λεχθῆ ὅτι συγκεντροῦνται εἰς τὸ σύνθημα τῆς αὐτονομίας.¹ Τοῦτο ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα ἔξ ειδικῶν ἀναγκῶν τῆς ρωσικῆς διπλωματίας (τῷ 1935) διεκόπη, ἀντικατασταθὲν μὲ τὸ σύνθημα «ἰσοπολιτεία τῶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Μακεδονίᾳ σλαβικῶν μειονοτήτων», διὰ νὰ ἀντικατασταθῆ καὶ τοῦτο τῷ 1945 μὲ τὸ σύνθημα «Ἐνωσις τῆς Μακεδονίας τοῦ Αἰγαίου» (τῆς Ἑλληνικῆς) μὲ τὴν Λαϊκὴν Δημοκρατίαν τῆς Μακεδονίας (τῶν Σκοπίων), ὁμόσπονδον πολιτείαν τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Γιουγκοσλαβίας. Ἡ ρῆξις τῆς Ρωσίας μὲ τὸν Τίτο ἐπέβαλε τὴν ἀχρήστευσιν καὶ τοῦ συνθήματος τούτου καὶ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὸ προσφιλὲς παλαιὸν ὄνειρον τῆς αὐτονομίας τῆς Μακεδονίας.

Αἱ ἐξελίξεις τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος κατὰ τὴν τελευταίαν τριακονταπενταετίαν δὲν εἶναι ἀπλᾶ ἐπεισόδια καὶ τάσεις τῆς βουλγαρικῆς, τῆς γιουγκοσλαβικῆς ἢ καὶ τῆς ἄξονικῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου πολιτικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς τοῦ ΚΚΕ, ἀλλὰ ἔχουν ἔσωτερικὸν δεσμόν, συνέχειαν καὶ ἀκολουθίαν, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς σοβαρὸς μελετητὴς τοῦ ζητήματος δύνανται νὰ ἀρνηθῆ. Ὁ κομμουνισμὸς δὲν εἶναι πλέον ὁ περιεχόμενος εἰς τὰ θεωρητικὰ πλαίσια τῶν μελετῶν τοῦ Κάρλ Μάρξ, τοῦ μὴ κατορθώσαντος νὰ ἐπιτύχῃ τὴν καθηγητικὴν ἔδραν ὑποψηφίου, ἀλλὰ κατέστη καὶ δι' αὐτὸν τὸν δημιουργὸν τοῦ ἀγνώριστος, διότι ἔξετραπή εἰς ὑπερεθνικισμὸν καὶ δὴ σλαβικὸν σωβινισμὸν². Ἡ κινουῦσα τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα ρωσικὴ χεὶρ διαγράφεται τόσον καθαρά, ὥστε θὰ ἦτο ἀφελὴς ἐκεῖνος, ὅστις θὰ ἤθελε νὰ κλείῃ τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ νὰ ἐπιμένῃ ὅτι βλέπει ἐνεργείας μόνον τῶν ἐπὶ μέρους κρατῶν καὶ ὀργανώσεων, ἀσυνδέτους, ἀσυντονιστοὺς καὶ ἀνεξαρτήτους. Τὰ πρόσφατα γεγονότα καὶ ἡ εἰς τὰς συνελεύσεις τοῦ ΟΗΕ³ στάσις ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος τῆς Ρωσίας, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν δορυφόρων αὐτῆς, Γιουγκοσλαβίας, Πολωνίας καὶ Τσεχοσλοβακίας, καὶ κυρίως αἱ ἐπιδιώξεις τῶν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Μακεδονίας (Σκοπίων) παλαιῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων, ἡ ἄνευ προσχημάτων ρητορικὴ ἀμετροπέειά των, προδιαγράφουν καθαρὰ τὴν ἐξέλιξιν, τὴν ὁποίαν ἐπιδιώκει νὰ προσδώσῃ εἰς τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα ἡ Ρωσία, τῆς ὁποίας τὰ κινουῦντα νήματα, τὰ βουλγαρικὰ ἀνδρείκελα τῶν Σκοπίων, παρ' ὅλην τὴν διάστασιν τῆς Μόσχας μὲ τὸν Τίτο διατηροῦνται ἐν ὀνόματι τῆς κομμουνιστικῆς ἰδεολογίας καὶ τῶν πανσλαβιστικῶν βάσεων ἄθικτα.

Ὁ Λένιν ἐπισκοπῶν τὰ μελλοντικὰ σχέδια τοῦ κομμουνισμοῦ περὶ

1. Κό ρ ο υ, Ἡ ἔξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Σοβ. Ρωσίας, σελ. 163-165.

2. S m i t h, σελ. 315.

3. Ὁ T a f t (σελ. 19) ὁμιλῶν περὶ τῆς ἀδυναμίας τοῦ ΟΗΕ λέγει: «The United Nations have shown that it is wholly ineffective under its present charter».

παγκοσμίου διαδόσεως καὶ ἐπικρατήσεως ἔλεγε τῷ 1919· «Θὰ καταστῆ ἀνάγκη νὰ προστρέξωμεν εἰς ὅλας τὰς πανουργίας, εἰς ὅλα τὰ στρατηγήματα καὶ δὲν θὰ ὀρθωθῶμεν πρὸ οὐδενὸς ψεύδους καὶ ἐνεργοῦντες πάντοτε μὲ ἀπάτην, ἐπιτηδεϊότητα, δόλον, παρανόμους μεθόδους, θὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ἀπόκρυψιν καὶ συγκαλύψιν διὰ πέπλου τῆς ἀληθείας... Ἐφ' ὅσον ὑφίσταται καπιταλισμὸς καὶ σοσιαλισμὸς δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ἐν εἰρήνῃ. Εἰς τὸ τέλος ὁ εἷς ἢ ὁ ἄλλος θὰ θριαμβεύσῃ καὶ ὁ νεκρικός ψαλμὸς θὰ ἠχήσῃ ὑπὲρ τὴν σοβιετικὴν δημοκρατίαν ἢ ὑπὲρ τὸν κεφαλαιοκρατικὸν κόσμον... Μέχρις οὗτω ὅμως συμβῆ τοῦτο, ὁ κύριος λόγος εἶναι νὰ ἀπατώμεν καὶ νὰ ἐλισσώμεθα»¹. Ἀπλῆ ἀνάγνωσις τῶν ἀγορεύσεων τῶν Μολότωφ, Βισίνσκυ, Γκρομίνκο κλπ. εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν διεθνῶν συνεδρίων τοῦ Ο Η Ε καὶ εἰς τὰς ραδιοφωνικὰς ἐκπομπὰς τῆς Μόσχας μᾶς βεβαιοῖ ὅτι τὸ δόγμα τοῦτο τοῦ Λένιν εἶναι ἡ κατευθυντήριος γραμμὴ τῆς πολιτικῆς τοῦ Κρεμλίνου. Δόλος, ψεῦδος, διαστροφή γεγονότων, πανουργία, στρατηγήματα καὶ ὅλα ταῦτα ἐν ὀνόματι τῆς δημοκρατίας, εἰρήνης, ἐλευθερίας τῶν λαῶν κλπ.² Καὶ ἐν ἑκ τῶν μεγάλων σλανικῶν ψευδῶν ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα δημιουργία ὑπὸ τῶν Ρώσων τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ προπαγάνδα καὶ ἡ διατήρησις του ἐπὶ τῆς διπλωματικῆς τραπέζης μέχρι σήμερον πρὸς πολιτικὴν ἐκμετάλλευσιν.

Ὁ Στάλιν ἐπανελάβε διὰ λογαριασμὸν τοῦ κομμουνισμοῦ μὲ πρωτοφανῆ δύναμιν καὶ νέας μεθόδους τὴν ἐπιδίωξιν τῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν τῆς τσαρικῆς διπλωματίας. Ὡς ἄμεσον ὄργανόν του εἶχε τὴν Κομινφόρμ³. Ὡς ὁ Μέγας Πέτρος ἤσκησε τὴν πολιτικὴν τῶν παραθύρων. Παράθυρα εἰς τὴν Βαλτικὴν (Φινλανδία, Βαλτικὰ κράτη, Καίνοιγοβέργη), εἰς τὴν Μεσόγειον (προσπάθεια καθόδου εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ ἔλεγχος τῶν Δαρδανελλίων⁴ καὶ ὑποστήριξις τῶν Βουλγαρικῶν διεκδικήσεων ἐπὶ τῆς Μακεδονίας καὶ Δυτ. Θράκης), παράθυρα εἰς τὴν Ἀδριατικὴν (Ἀλβανία) καὶ περαιτέρω προώθησις πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον, τὴν Ἀπὼ Ἀνατολήν, τὴν Κορέαν, τὴν Λευκὴν θάλασσαν κτλ. Οἱ δισδόχοί του συνεχίζουν τὴν αὐτὴν πολιτικὴν. Ἐκεῖ ὅπου εἰσέρχεται ὁ Ρῶσος ὡς δῆθεν ἀπελευθερωτής, προσπαθεῖ διὰ τρομοκρατικῶν μεθόδων νὰ ἐγκαθιδρυθῆ σταθερῶς καὶ λέγων ὅτι φέρει τὴν ἐλευ-

1. Smith, σελ. 316.

2. Ἡ ρωσικὴ διπλωματία ὑπῆρξεν ἀνεκαθεν ἡ ἰδία. Πρβλ. ἀντιλήψεις περὶ τῶν Ρώσων διπλωματῶν τοῦ Γάλλου de Custines, ἐπισκεφθέντος τὴν Μόσχαν τῷ 1839. Smith, σελ. 70.

3. Denis Healey, The Cominform and the World Communism, ἐν International Affairs, τομ. XXIV (1948), σελ. 339.

4. Τὸ πρόβλημα τῶν Στενῶν εἶχεν ἀναφανῆ διὰ τὴν Ρωσίαν καὶ πρὸ τοῦ Μ. Πέτρου. T.E.E.M, Russia, Turkey and the Straits, ἐν The Word Today, τομ. II (1946), σελ. 396.

θερίαν καὶ εἰρήνην ἐνθυμίζει τὸ τοῦ Τακίτου «Solitudinem faciunt et pacem appellant»¹. Ὁ Ρενὰν τῷ 1871 εἰς «Τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν μεταρρυθμισιν», τὸ θαυμάσιον αὐτὸ μνημεῖον τῆς πολιτικῆς διαυγείας, ἔγραφεν ὅτι «Ἡ Ρωσία, ὁμοία μὲ τὸν δράκοντα τῆς ἀποκαλύψεως, τοῦ ὁποίου ἡ οὐρὰ σαρώνει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, θὰ ἐπιχειρήσῃ κάποτε νὰ καταστῇ κυρία τῆς ὑψηλίου».

Τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὁ λόρδος Πάλμερστον περιέγραφε τὸ προβλλόμενον ἀνέκαθεν αἷτιον τῆς ἐξορμήσεως ταύτης καὶ τὴν ἐπικαλουμένην «γεωγραφικὴν ἀσφάλειαν», ἣτις ὑπῆρξεν ἡ σταθερὰ καὶ διαρκῶς προβαλλομένη ἀφορμὴ τῆς πολεμικῆς δράσεως καὶ τῆς πολιτικῆς ἐπεκτάσεως καθ' ὅλην τὴν ρωσικὴν ἱστορίαν. «Ἦτο, ἔλεγε, ἀνέκαθεν ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ πρακτικὴ τῆς ρωσικῆς κυβερνήσεως νὰ ἐπεκτείνῃ τὰ ὄριά της τόσο ταχέως, ὅσον ἡ ἀπάθεια ἢ δειλία τῶν γειτόνων της κρατῶν τὸ ἐπέτρεπε, ἀλλὰ συνήθως νὰ σταματᾷ ἢ καὶ νὰ ὀπισθοχωρῇ συχνά, ὁσάκις συνήντα ἀποφασιστικὴν ἀντίστασιν. Καὶ τοῦτο, διὰ νὰ ἀναμείνῃ τὴν εὐνοϊκὴν περίστασιν, διὰ νὰ ἐφορμῆσῃ κατὰ τοῦ ὑποψηφίου θύματός της»².

Ἡ σημερινὴ προοδευτικὴ κύκλωσις τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας εἶναι ὑπολογισμένα, διὰ νὰ περιέλθῃ ὀλόκληρος ἡ Ἑλληνικὴ Χερσόνησος καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ νὰ ἐπιτύχῃ αὐτὴ τὸν ἔλεγχον τῶν χωρῶν τῆς Ἀνατολῆς, οὗ ἀπεστερήθησαν τελευταίως κατόπιν ἀμοιβαίων δλεθρίων σφαλμάτων ἡ ἀγγλικὴ καὶ γαλλικὴ διπλωματία, δι' ἃ βεβαίως δὲν θὰ ἔχουν ἀξίωσιν συγχαρητηρίων.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ τελευταίου πολέμου οἱ Ἀμερικανοὶ ἀπεδέχθησαν τὰς ρωσικὰς στρατιωτικὰς ἀξιώσεις καὶ ὁ πρόεδρος Ροῦζβελτ ἀπέρριπτε πᾶσαν βρετανικὴν ἀντίρρησην κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς φιλορρωσικῆς πολιτικῆς του, ἣτις ἀσφαλῶς ἔκαμε τὴν Ρωσίαν μεταπολεμικῶς ἰσχυροτέραν³. Κάθοδος δὲ τῆς Ρωσίας εἰς τὸ Αἰγαῖον σημαίνει ἀπώλειαν παντελῆ τῆς λεκάνης τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου διὰ τοὺς Δυτικούς.

Ἡ σταλινικὴ διπλωματία κατὰ τὰ ἔτη 1946 - 52 ἐπεζήτησε γενικὰ νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς δύο μᾶλλον χαρακτηριστικὰς συνθήκας τῆς ἱμπεριαλιστικῆς διπλωματίας τῶν Τσάρων, τὴν Ἀγγλορρωσικὴν Συνθήκην τοῦ 1907, δι' ἣς

1. Leeper, Πρόλογος, σελ. XX. Ἐπαγγέλλονται ὅτι ἐγκαθιστοῦν δημοκρατίας καὶ ἐλευθέρων λαϊκῶν καθεστώτων εἰς τὰς ἀπελευθερουμένας ἀπὸ τοῦ φασισμού χώρας. Οἱ «Τάϊμς» τοῦ Λονδίνου τῆς 2ας Ἰουλίου 1945 ἔλεγον ὅτι «ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Πολωνίας εἶναι μία φάρσα καὶ ὅτι εἰς Ρῶσος δεκαεὺς εἶχε περισσοτέραν ἰσχὴν ἀπὸ ἓνα Πολωνὸν στρατηγόν». — L a c o s t e, σελ. 30.

2. S m i t h, σελ. 312.

3. T a f t, σελ. 48.

ἐχωρίζετο ἡ Περσία εἰς ζώνας ἐπιρροῶν καὶ τὴν Μυστικὴν Συνθήκην τοῦ 1915, ἣτις ἔδιδε τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τοὺς Ρώσους¹.

Σήμερον ἡ κυρία προπομπὸς τῆς Ρωσίας εἰς τὰ Βαλκάνια εἶναι καὶ πάλιν ἡ Βουλγαρία. Ἡ συμμετοχὴ τῆς Βουλγαρίας εἰς τοὺς δύο μεγάλους Εὐρωπαϊκοὺς πολέμους τοῦ πρώτου ἡμίσεος τοῦ αἰῶνος μας (1914 - 1918 καὶ 1939 - 1944) εἰς τὸ ἀντιρωσικὸν στρατόπεδον κατ' οὐδὲν ἐπηρέασε τὰς σχέσεις τῶν δύο χωρῶν, δεδομένου ὅτι ἡ Ρωσία παρὰ τὴν βιαιότητα ὠρισμένων δηλώσεων τῶν ἐκπροσώπων της διετήρει πάντοτε σιενὰς μετὰ τῆς Βουλγαρίας σχέσεις, ἰδίως κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον. Τόσον ἡ Γιουγκοσλαβία, ὅσον καὶ ἡ Βουλγαρία, ἄν καὶ ἐπρόδωσαν κατὰ τὸν Δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον τὰ συμφέροντα τῶν συμμάχων, ἐν τούτοις ὄχι μόνον δὲν ὑπέστησαν τὰς συνεπειὰς τῆς προδοσίας των, ἀλλὰ ἠννοήθησαν τόσον ἐκ μέρους τῆς Ρωσίας, ὅσον καὶ ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλοσαξῶνων².

Τὴν 9ην Ἀπριλίου 1947 εἰς τὴν βουλγαρικὴν ἐθνοσυνέλευσιν ὁ ἀρχηγὸς ἀντιπολιτευσέως Νικόλα Πέτκωφ (ὁ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1947 ἀπαγονισθεὶς) ἐδήλου· «Δὲν ὑπάρχει Βούλγαρος πολιτικός, ὅστις δὲν πιστεύει ὅτι αἱ φιλικαὶ μεταξὺ Βουλγαρίας καὶ Σοβιετ σχέσεις καὶ ἡ εἰλικρινὴς συνεργασία μὲ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν ἀποτελοῦν τὸν θεμέλιον λίθον τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Βουλγαρίας. Ὀλόκληρον τὸ βουλγαρικὸν ἔθνος καὶ ἰδίως ἡμεῖς ἡ ἀντιπολίτευσις πιστεύομεν ὅτι ἡ πολιτικὴ αὕτη ἐγγυᾶται καλύτερον τὴν εἰρήνην τῶν Βαλκανίων καὶ τὰ συμφέροντα τῆς Βουλγαρίας»³. Οἱ Βούλγαροι ὑπὸ οἰονδήποτε καθεστῶς ἐπεδίωξαν τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἐπὶ τῆς Μακεδονίας βλέψεων των. Οὕτως ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Βουλγαρίας Δημητρώφ τῷ 1947 ἐρωτηθεὶς πῶς συμβιβάζονται αἱ ἐδαφικαὶ διεκδικήσεις πρὸς τὰς κομμουνιστικὰς του πεποιθήσεις ἔλεγε· «Εἶμαι κομμουνιστής, ἀλλὰ εἶμαι ταυτοχρόνως πρωθυπουργὸς τῆς Βουλγαρίας. Ἡ πολιτικὴ μου εἶναι βουλγαρικὴ πολιτικὴ. Ἡ θέσις μου εἶναι ὁμοία μὲ τοῦ Στάλιν, ὁ ὅποιος εἶναι κομμουνιστής καὶ συγχρόνως πρωθυπουργὸς τῆς Ρωσίας. Ὡς ρεαλιστὴς ὁ Στάλιν ἀκολουθεῖ πολιτικὴν σύμφωνον μὲ τὰ συμφέροντα τῆς Ρωσίας»⁴.

Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1902, ὅταν ἐγένοντο αἱ ἐορταὶ τῆς 25ετηρίδος τοῦ Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου τοῦ 1878 ἐν Σίπκα τοῦ Αἴμου, διεδηλώθη ἡ ἀπόφασις τοῦ Ρωσικοῦ καὶ τοῦ Βουλγαρικοῦ λαοῦ νὰ ἀγωνισθῶσι παραλλή-

1. Πρὸβλ. R. R. Betts, *Central and South East Europe 1945-1948*. London 1950.

2. Γ. Βασιλειάδου, Ἡ προδοσία τῆς Γιουγκοσλαβίας, σελ. 22.

3. M. P., *Bulgaria as a communist State*, ἐν *The World Today*, τόμ. IV (1948), σελ. 375.

4. «Ἐλεύθερον Βῆμα» 8ης Νοεμβρίου 1947. Συνέντευξις Γ. Δημητρώφ πρὸς τὸν Ἀμερικανὸν δημοσιογράφον D. Bess.—Ἀμάντου, Ἱστορικαὶ σχέσεις Ἑλλήνων, Σέρβων καὶ Βουλγάρων (1949), σελ. 60.

λως τὸν κοινὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τοῦ Σλαβισμού. Κατ' αὐτὰς ὁ κόμης Ἰγνάτιεφ, ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ρῶσος πρεσβευτὴς κατὰ τὸν Ρωσοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1878 καὶ δημιουργὸς τῆς Μεγάλης Βουλγαρίας τῆς Συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου¹, ὁμιλῶν ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῆς Ρωσικῆς πρεσβείας τῆς Σόφιας πρὸς τὸν λαὸν εἶπεν· «Δὲν ἀπελπίζομαι ὅτι θὰ πραγματοποιηθῆ μίαν ἡμέραν ἢ σκέψις, ἢ ἐμπνεύσασα εἰς τὴν Ρωσίαν τὴν Συνθήκην ἐκείνην τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, δι' ἧς ἰδρῦετο ἡ Μεγάλη Βουλγαρία. Ἐγὼ ἴσως δὲν θὰ ἐπιζήσω, ἀλλὰ πέποιθα ὅτι τὸ ἔργον θὰ συμπληρωθῆ»². Ἡ Ρωσία ὄχι μόνον δὲν πρόκειται νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἀγῶνα αὐτόν, ἀλλὰ τοῦναντίον τὸν συνεχίζει ἐντονώτερον μὲ τοὺς ἐντὸς τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν, καὶ ἰδίως τοὺς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος κομμουνιστὰς³, οἵτινες ἐκτελοῦν τὰς ἐπιταγὰς τῆς καὶ δμολογοῦν ἀπροκαλύπτως λέγοντες· «εἴμεθα οἱ στρατιῶται τοῦ Στάλιν εἰς τὴν Ἑλλάδα»⁴ καὶ «εἴμεθα τὸ κόμμα τοῦ Στάλιν, τοῦ Δημητρώφ, τοῦ Ζαχαριάδη, ἕνα κόμμα νέου τύπου»⁵. «Ὅπως καὶ πρὶν 30 χρόνια μᾶς φωτίζει καὶ μᾶς ἐμπνέει ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση καὶ ὁ Μέγας Στάλιν»⁶.

Κατόπιν τούτων ἐννοοῦμεν εὐκόλως διατί τὴν 16^{ην} Δεκεμβρίου 1945 ὁ Τσῶρτσιλ μελαγχολικὰ προεἶπεν ὅτι «θὰ ἐπέλθουν νέοι κατακλυσμοί, ἐκτὸς ἂν ἐπιτευχθῆ γενικὴ τις συμφωνία μετὰ τῆς Ρωσίας. Εἷς ἄλλος μεγάλος πόλεμος, εἷς πόλεμος ἰδεολογικὸς κυρίως, ὅστις θὰ ἐξεκίσειτο οὐχὶ εἰς τὰ σύνορα, ἀλλ' εἰς τὴν καρδίαν ἐκάστου κράτους καὶ ὅστις θὰ ἐχρησιμοποίει μᾶλλον θανατηφόρα μηχανήματα ἐκείνων, τὰ ὅποια ἐχρησιμοποιεῖσθαι μέχρι σήμερον, θὰ συνέτριβε διὰ πολλοὺς αἰῶνας τὸν πολιτισμὸν, τὸν ὁποῖον ἐγνωρίζομεν». Ὁ πόλεμος αὐτὸς κατὰ τινὰς ἐπίκειται νὰ ἐκραγῆ, δι' ἡμᾶς ὁμως τοὺς Ἕλληνας ἤρχισεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1944 καὶ τὸν διεξάγομεν ἄνευ διακοπῆς καὶ ἀναπαύλης τινός.

Ἡ Ἀγγλία καὶ αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ Ρωσία ἀφ' ἑτέρου εἶναι σήμερον ὑποχρεωμένοι νὰ εὐρίσκωνται διαρκῶς εἰς κατάστασιν

1. Διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἑλβετὸς Victor Kühne (*Les Bulgares peints par eux-mêmes*. Lausanne 1919, σελ. 18) λέγει ὅτι εἶναι «ἡ πλέον φαντασιώδης πράξις τῆς ὅλης ἱστορίας». Constantinopoulos, σελ. 290, σημ. 6.

2. Ἑλληνικὴ πρεσβεία Σόφιας πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον ἐξωτερικῶν 27^{ης} Σεπτεμβρίου 1902.

3. Εἶναι ἀποδεδειγμένον πλέον ὅτι τὰ ΚΚ ὑποστηρίζονται καὶ κατευθύνονται διὰ τῆς Κομιντέρν (καὶ νῦν τῆς Κομινφόρμ) ὑπὸ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Ρωσίας. Smith, σελ. 167.

4. Λόγος Ζαχαριάδη πρὸς τοὺς συμμαχίας ἐπὶ τῇ 70ῃ ἐπετείῳ τοῦ Στάλιν. Ραδιοφ. μετάδοσις εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀπὸ τὸν Σταθμὸν Σόφιας τῇ 27.1.50 ὥρα 13, 15.

5. Παϊκὴ Ἐπιθεώρησις, Ὀκτ. 1941. — Κομμ. Ἐπιθεώρησις. Ἀνατύπωσις Ὀκτωβρ. 1946, σελ. 4.

6. Δηλώσεις Μπαρτζιώτα, βλ. Δελτίον εἰδήσεων 1.12.48, σελ. 3.

ἀνακωχῆς ἢ ἐνόπλου εἰρήνης, ὡς παρετήρει πρό τινων ἐτῶν εἷς ἐκ τῶν καλυτέρων Ἀμερικανῶν παρατηρητῶν, ὁ Brooks Atkinson, ὁ ἀνταποκριτὴς τῶν «Τάϊμς τῆς Νέας Ὑόρκης», ὅστις διέμεινεν ἐπὶ χρονικόν τι διάστημα εἰς Ρωσίαν. Ἐν Τεχεράνῃ, Γιάλτα καὶ Πότσδαμ οἱ Δυτικοὶ σύμμαχοι παρέδωσαν εἰς τὸν Στάλιν τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου καὶ τῆς Μαντζουρίας καὶ μᾶς ἠτοίμασαν τὸν παρόντα κίνδυνον¹. Αἱ τότε παραχωρήσεις ἦσαν τοιαῦται, ὥστε νὰ φέρουν τὴν Ρωσίαν εἰς τοιοῦτον σημεῖον δυνάμεως, ὥστε σήμερον τοῦτο νὰ εἶναι κίνδυνος διὰ τὴν ἀσφάλειαν ὅλων μας². Αἱ συμφωνίαι αὗται ἐπεσφράγισαν τελείως τὴν μοῖραν τῶν λαῶν τῶν Βαλτικῶν χωρῶν, τῆς Πολωνίας, Τσεχοσλοβακίας καὶ τῆς Βαλκανικῆς. Ἐκτοτε ἤρχισεν ἡ μεταβολὴ τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς³.

Τὴν 5^{ην} Μαρτίου 1946 ὁ Τσῶρτσιλ εἰς Φοῦλτον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐξεφώνησε βαρυσήμαντον λόγον, μεταξὺ δὲ ἄλλων εἶπε· «Σκοτεινὰ ἔτη δύνανται νὰ ἐπέλθουν. Προσοχή. Ὁ καιρὸς ἐπέιγει... Μία σκιὰ ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς ἐσχάτως φωταγωγηθείσης σκηνῆς διὰ τῶν συμμαχικῶν νικῶν. Οὐδεὶς γνωρίζει τί ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία καὶ ἡ Διεθνὴς Κομμουνιστικὴ Ὀργάνωσις τῆς θέλουν νὰ κάμουν ἐν τῷ ἀμέσῳ μέλλοντι, οὔτε ποῖα εἶναι τὰ ὄρια - ἂν ὑπάρχουν τοιαῦτα - τῶν προσηλυτιστικῶν καὶ ἐπεκτατικῶν τάσεών των... Μόνον εἰς τὰς Ἀθήνας μὲ τὰς ἀθανάτους δόξας τῆς ὁ λαὸς εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἀποφασίσῃ τὸ μέλλον του δι' ἐκλογῶν⁴, αἵτινες θὰ γίνουν ἐλευθέρως ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν Ἀγγλων, Ἀμερικανῶν καὶ Γάλλων παρατηρητῶν». Κατηγόρησε τὰς μεθόδους, τὰς ἀκολουθουμένας πανταχοῦ ὑπὸ τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων, ἅτινα παρὰ τὴν ἀληθῶς μικρὰν σπουδαιότητά των, ἀνῆλθον εἰς τὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν καὶ Κεντρικὴν Εὐρώπην καὶ ἐπιζητοῦν πανταχοῦ νὰ ἀσκοῦν δλοκληρωτικὸν ἔλεγχον», καὶ προσέθετε· «Ἀστυνομικαὶ κυβερνήσεις πανταχοῦ ὑπερίσχυσαν, ἀληθῆς δημοκρατία οὐδαμοῦ ὑπάρχει... Ἡ ἀδυναμία τῶν Δυτικῶν δημοκρατιῶν προέρχεται ἐκ τῆς βραδύτητος, ἥτις κατ' ἀνάγκην συνοδεύει τὰς ἐνεργείας τῶν κυβερνήσεών των, διὰ νὰ συγκινήσουν, κατακτήσουν καὶ κινητοποιήσουν τὴν δημοσίαν γνώμην. Αἱ ἀντιδράσεις των εἶναι ἐξαιρετικῶς βραδεῖαι καὶ συχνότατα ἔρχονται πολὺ ἀργά».

Εἰς Ρίτσομνδ τὴν 15^{ην} Μαρτίου 1946 ὁ Τσῶρτσιλ εἶπεν· «Δὲν νομίζω ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι ἀναπόφευκτος, οὔτε ἐπιχειρῆμος. Δὲν νομίζω πῶς οἱ κύριοι τῆς Ρωσίας θέλουν τὸν πόλεμον σήμερον... Μία δρᾶξ ἐπιτηδείων ἀνθρώπων κρατοῦν εἰς τὰς χεῖράς των 180 ἑκατομμύρια Ρώσων καὶ ἄπειρα ἑκατομμύρια ἄλλων ἀνδρῶν ἐκτὸς τῆς Ρωσίας... Εἰς Πότσδαμ εἰς τὴν

1. Taft, σελ. 6.

2. Taft, σελ. 48.

3. Taft, σελ. 57.

4. Ὑπονοεῖ τὰς ἐκλογὰς τῆς 31ης Μαρτίου 1946.

Σοβιετικὴν Ρωσίαν ἐδώσαμεν ἐγγύησιν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν Στενῶν. Φαίνεται ὅτι τοῦτο δὲν τοὺς φθάνει. Ἡ Ρωσία θέλει ἐν φρούριον ἐν μέσῳ τῶν Δαρδανελλίων, ἐξ οὗ θὰ δύναται νὰ κυριαρχήσῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Δὲν πρόκειται λοιπὸν περὶ δικαιώματος φυλάξεως τῶν Δαρδανελλίων, ἀλλὰ μᾶλλον περὶ ἀποκτήσεως δικαιώματος ἀποκλειστικοῦ νὰ τὰ κλείη κατὰ τὸ δοκοῦν». Ὁ John Forster Dulles 'λέγει ἐπίσης': «Υφίσταται μία μεγάλη δύναμις, ἡ Ρωσία, ὑπὸ τὸν ἔλεγχον μιᾶς τυραννικῆς ομάδος φανατικῶν κομμουνιστῶν, ἣτις διδάσκει τὴν κοσμοκρατορίαν καὶ ἣτις ἀρνεῖται τὰς προσωπικὰς ἐλευθερίας, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν μᾶλλον προσφιλεῖ πολιτικὴν καὶ θρησκευτικὴν κληρονομίαν τοῦ Δυτικοῦ Κόσμου. Ἡδη ὁ σοβιετικὸς κομμουνισμὸς ἔχει ἐπεκτείνει τὸν ἔλεγγόν του ἐπὶ πλέον τῶν 700 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, ἣτοι περίπου ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τρίτου τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς. Καὶ τοῦτο συνέβη ἐντὸς τριάκοντα ἔξ μόνον ἔτων».

Τὴν 22αν Μαρτίου 1946 ὁ Τσῶρσιλ ἐπιβιβαζόμενος πρὸς ἐπιστροφὴν ἐξ Ἑνωμένων Πολιτειῶν εἰς Ἀγγλίαν ἐδήλου· «Δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι οἱ κομμουνισταὶ ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου θὰ ἠῦχοντο τὴν κατάρρευσιν ὀλοκλήρου τῆς Βρετανικῆς αὐτοκρατορίας ὑπὸ τὰ κτυπήματα τῆς Χιτλερικῆς Γερμανίας. Μόνον ὅταν ἡ Γερμανία ἐπετέθη κατὰ τῆς Ρωσίας, αὕτη προσεχώρησεν εἰς τὰς γραμμὰς τῶν συμμάχων καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐξήγησα σαφῶς ὅτι ἡ ὑποστήριξις, τὴν ὁποίαν ἠννόουν νὰ δοθῇ εἰς τὴν Ρωσίαν κατ' οὐδὲν θὰ ἠλάττωνε τὴν ἀντίθεσίν μου πρὸς τὸν κομμουνισμὸν, ὅστις κυριολεκτικῶς εἶναι ὁ θάνατος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς».

Ὁ William Bullitt, πρῶην πρεσβευτῆς τῶν Η.Π.Α. ἐν Μόσχᾳ καὶ Παρισίοις, εἰς τὸ βιβλίον του *The Great Globe itself* ἔγραφε· «Ὁ μόνος ὀλοκληρωτικὸς ἱμπεριαλισμὸς, ὅστις ἀπειλεῖ σήμερον νὰ ἐξαπολύσῃ νέον πόλεμον εἶναι ὁ σοβιετικὸς. Ὁ σκοπὸς του εἶναι ἡ κατάκτησις τοῦ κόσμου ὑπὲρ τοῦ κομμουνισμοῦ. Διὰ νὰ ἐπιζήσωμεν, ὀφείλομεν νὰ πεισθῶμεν περὶ τῆς δυσαρέστου αὐτῆς πραγματικότητος. Ὁ Στάλιν, ἐντελῶς ἀκριβῶς ὅπως ὁ Χίτλερ, δὲν θὰ σταματήσῃ μόνος του. Πρέπει νὰ τὸν σταματήσῃ κάποιος ἄλλος».

Ἐπιχειροῦσα πρὸς νότον νὰ ἀναλάβῃ τὸν ἔλεγχον τῶν Δαρδανελλίων ἡ Ρωσία προσπαθεῖ νὰ ἐγκατασταθῇ ὡς κυρίαρχος εἰς τὴν Ἀνατολικὴν λεκάνην τῆς Μεσογείου. Πρὸ τῆς νέας αὐτῆς ἀποπειρας ἐπιτεύξεως ὑπὸ τῶν Ρώσων τῆς παγκοσμίου ἡγεμονίας οἱ σύμμαχοι ἀποπειρῶνται, ἴσως ἀργά, νὰ ἐγείρουν ὀδόφραγμα ἀπὸ Νορβηγίας μέχρι Τεργέστης καὶ ἀπὸ τῶν βορείων ἑλληνικῶν καὶ τουρκικῶν συνόρων μέχρι Περσίας. Οἱ Ἀγγλοσάξω-

1. Dulles, σελ. 2. Ὁμοίως βλ. ἄρθρον ἰδίου ἐν περιοδικῷ *Life* τῆς 10ης Ἰουνίου 1946 ὑπὸ τὸν τίτλον «Soviet foreign Policy and what to do about it».

νες αὐταπατῶνται¹, ὅταν θέλουν νὰ ἐπιτύχουν συνεννόησιν τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν μὲ σκοπὸν νὰ ἐξυπηρετήσουν τὰ ἴδια τῶν συμφέροντα. Οἱ Σλαῶι τὴν βαλκανικὴν συνεννόησιν, ὅπως τοσάκις μέχρι τοῦδε ἀπεδείχθη, τὴν ἐπιθυμοῦν ἀναλώμασι τῆς Ἑλλάδος. Τῷ 1946 ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτευσεως τῆς Βουλγαρίας Νικόλα Πετκόφ, ἐκτελεσθεὶς ἤδη, ἔλεγεν² ὅτι «ἡ Βαλκανικὴ συνεννόησις δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ, ὅταν ἐπιλυθῆ ὀρθῶς τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα». Ὁρθὴ δὲ ἐπίλυσις κατὰ τὴν ἄποψιν τῶν Σλαῶν εἶναι νὰ ἀποσπασθῆ ἡ Ἑλληνικὴ Μακεδονία ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ δοθῆ εἰς τὰ βόρεια σλαβικὰ κράτη καὶ προσαρτηθῆ εἴτε εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν εἴτε εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

Ἡ Ρωσικὴ δραστηριότης ἀπὸ τοῦ 1943 καὶ ἐντεῦθεν ὑπῆρξε ζωηροτάτη ἐν Ἑλλάδι. Δὲν διαφεύγει τὴν ἀντίληψιν τῆς Ρωσικῆς διπλωματίας ὅτι ἡ Ἑλλάς ἀποτελεῖ τὴν κλεῖδα τῆς ἀψίδος τοῦ ἀμυντικοῦ συγκροτήματος τῶν συμμάχων ἐν τῇ Μέσῃ Ἀνατολῇ. Ὁ πολιτικὸς σκοπὸς τῶν κομμουνιστῶν μὲ τὸ κίνημα ἀντιστάσεως τοῦ ΕΑΜ ἦτο νὰ ἀποκτήσουν δύναμιν καὶ νὰ τὴν χρησιμοποιήσουν ἐν καιρῷ διὰ νὰ ἐνσωματώσουν τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν Ὁμοσπονδίαν τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν τῶν Βαλκανίων³. Ὁ συμμοριακὸς ἀγὼν τόσον κατὰ τὴν Κατοχὴν, ὅσον καὶ τὸ 1946-1949, εἶχεν ὡς κύριον σκοπὸν τὴν κατάληψιν τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Σλαῶν. Ἄν ἐπιτευχθῆ ἡ σύντομος κατάληψις ταύτης ὑπὸ τῶν δορυφόρων τῆς Ρωσίας κομμουνιστικῶν βορείων γειτόνων της, ἡ κατάρρευσις τοῦ ἀμυντικοῦ συγκροτήματος τῆς Τουρκίας καὶ τῶν Ἀραβικῶν κρατῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς εἶναι ζήτημα τὸ πολὺ δύο μηνῶν καὶ ἡ ἀπειλὴ τοῦ Σουεξ καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς ὁδοῦ τῶν Ἰνδιῶν ἄμεσος μὲ ἀποτέλεσμα τὴν κυριαρχίαν ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου. Ταυτοχρόνως θὰ ἐπέλθῃ ἡ κατάρρευσις τῆς Ἰταλίας, ὅπου ἔχει ἤδη γίνεи λαμπρὰ κομμουνιστικὴ προεργασία, λανθάνουσα ἕως σήμερον, καὶ ἡ ἄμεσος ἐπικράτησις ἐν Γαλλίᾳ τῶν κομμουνιστῶν, ὅπου παρ' ὅλας τὰς ἀπατηλὰς ἐνδείξεις ὁ λέβης τῶν ἀριστερῶν ἰδεῶν εὐρίσκεται ἐν διαρκεῖ βρασμῷ, ὡς ἀποδεικνύουν τὰ πρόσφατα γεγονότα (Μαΐος

1. Περὶ τῶν βουλγαρικῶν προσπαθειῶν νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ὑποστήριξιν τῶν Ἀμερικανῶν διανοουμένων εἰς τὸν ἀγῶνά των ἀρπαγῆς τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας βλέπε παρατηρήσεις καθηγητοῦ John Bakelen εἰς συζήτησιν τῆς Στρογγύλης Τραπέζης, γενομένην ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ τῆς Πολιτικῆς (William College). Report of the Round Table and General Conference at the twelfth Session. New Haven 1932, σελ. 114.

2. Ἄρθρον του εἰς τὸ Σβομπότεν Νάροδ τῆς Σόφιας τῆς 1.5.46. Ἐπιβουλὴ, σελ. 28. Ὡς πρὸς τὴν γενομένην δίκην του βλ. The trial of Nikola B. Petkof. Σόφια 1947. Ἐκδοσις τοῦ βουλγαρικοῦ ὑπουργείου τῶν πληροφοριῶν.

3. W o o d h o u s e, σελ. 227. Πρβλ. σύμφωνον Ἰωαννίδη - Δασκάλωφ 16ης Ἰουλίου 1943, ἐνθα ρητῶς ἀναφέρεται τοῦτο.

1952) και ἀπεργίαι (Ἰουλίου 1953). Αὐτὸ δὲ σημαίνει τὴν ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος πλήρη μολσεβικοποίησιν ὀλοκλήρου τῆς Εὐρώπης¹. Καὶ μεταξὺ τῶν πρωτευόντων εὐπαθῶν στρατηγικῶν σημείων τῆς Εὐρώπης, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπολογίζει ἡ Σοβιετικὴ διπλωματία, εἶναι ἀναμφισβητήτως καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Μακεδονία.

Ἡ Ἑλλάς, ἡ ὁποία ὄχι μόνον δὲν ἔπραξέ τι, τὸ ὁποῖον νὰ προσβάλλῃ τὴν Ρωσίαν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπὶ δύο καὶ ἡμῖσι μῆνας ἀντιστάσεώς της εἰς τὰς γερμανικὰς φάλαγγας καθυστέρησε τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Χίτλερ κατ' αὐτῆς, ἐξ ἧς ἐπῆλθε καὶ ἡ σωτηρία τῆς Μόσχας, παρὰ τὴν κατ' ἐπανάληψιν ἐκδηλωθεῖσαν σκαιὰν ἔναντι τῆς συμπεριφορᾶν τῆς Ρωσίας ἐπεζήτησε νὰ διατηρήσῃ μετ' αὐτῆς, ἐπισήμου συμμάχου της, φιλικὰς σχέσεις. Ἔτυχεν ὅμως μεταχειρίσεως ἐκ μέρους τοῦ Κρεμλίνου ἀπανθρώπου καὶ κυνικῆς, τὴν ὁποίαν οὔτε καὶ ὁ Χίτλερ, ὡς λέγει ὁ Ἄγγλος ἐν Ἑλλάδι πρέσβυς Leeper², θὰ ἐχρησιμοποίει.

Ἡ ἐξαπολυθεῖσα καὶ πάλιν βιαιοτάτη πανσλαυσιτικὴ ἐπίθεσις διὰ πολιτικῶν μέσων καὶ πολεμικῶν ἐνεργειῶν κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τοῦ ἀμυνομένου εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου ἀπὸ τοῦ 1945 μέχρι τοῦ 1949 διὰ κολοσσιαίων θυσιῶν αἵματος, ἀποδεικνύει περιτράνωσ ὅτι ὁ Σλαυισμὸς παρ' ὅλας τὰς δυσκολίας, εἰς τὰς ὁποίας προσέκρουσεν, οὐδέποτε παρητήθη τοῦ ὄνειρου νὰ κυριαρχήσῃ τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου. Τὰ ἑλληνικὰ σύνορα τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας, τὰ ὁποία μεταπολεμικῶς εἶναι κατ' οὐσίαν ἑλληνορωσικὰ σύνορα³, ἀποτελοῦν σήμερον τὴν γραμμὴν ἐπιθέσεως αὐτοῦ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου καὶ γενικώτερον εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου μὲ τὴν ἐγκατάστασιν ἐπ' αὐτῶν τῶν κομμουνιστικῶν προφυλακῶν. Τὸ σλαυικὸν αὐτὸ προγεφύρωμα εἶναι σήμερον περισσότερον ἐπίφοβον λόγῳ τῆς ἐντέχνου ἐκμεταλλεύσεως ἐκ μέρους τῶν Ρώσων τῆς διαστραφείσης κομμουνιστικῆς ἰδεολογίας⁴, τῶν ἐπιγενομένων μεταπολεμικῶν γεγονότων, τῶν δημιουργηθειῶν νέων συνθηκῶν καὶ τῶν νέων προσανατολισμῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων τοποθετεῖται τὸ πρόβλημα τῶν ἀπαιτήσεων τῶν Σλαύων τοῦ Νότου ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου γενικώτερον καὶ ἰδίως ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ⁵. Ὁ κίνδυνος οὗτος ἀπὸ βορρᾶ ὄχι μόνον δὲν παρῆλθεν, ἀλλὰ κατέστη ἤδη μόνιμος καὶ ἀέναντος διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ τοῦτο δέον νὰ ἔχη ὑπ' ὄψει πᾶς Ἕλληνας. Τὸ δι-

1. Πρὸβλ. B. H. Liddell Hart, Defence of the West. London 1950.

2. Leeper, Πρόλογος, σελ. XIV.

3. Πρὸβλ. Νάλτσα, Τὰ ἑλληνοσλαυικὰ σύνορα. Θεσσαλονίκη 1947.

4. Τοῦ φανατισμοῦ τῶν νέων Ρώσων δι' ἐμπαθοῦς ἐθνικιστικῆς διδασκαλίας τῆς νεολαίας. Smith, σελ. 113 - 114.

5. Μπράμου, σελ. 243.

καίωμα τῆς Ἑλλάδος νὰ ἀγρυπνῇ διὰ τὴν ἀσφάλειάν της εἶναι ἀναφαίρετον ¹.

Καὶ σήμερον ἀκόμη τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα ἢ ρωσικὴ πολιτικὴ τὸ διατηρεῖ ἀνοικτόν, διὰ νὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ τὴν κατάλληλον στιγμήν καὶ νὰ ἀπασχολήσῃ τὴν προσοχὴν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου, ἀποσπῶσα αὐτὰς ἀπὸ ἄλλας χώρας, εἰς τὰς ὁποίας ἐνδέχεται νὰ δράσῃ. Ἐφ' ὅσον αἱ Δυτικαὶ Δυνάμεις δὲν θέλουν νὰ κατανοήσουν ὅτι ὄχι μόνον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν θεμελιώσιν ἀμυντικοῦ φράγματος τῆς Δύσεως κατὰ τοῦ Πανσλαυισμοῦ, τοῦ ἐμφανιζομένου σήμερον ὑπὸ τὴν μάλλον ἀπαισίαν, ἀσυγκρίτως πλέον ἐπικίνδυνον, ἐρυθρὰν μορφήν του, τοῦ Διεθνoῦς Κομμουνισμοῦ, καὶ ἐπικινδύνου ὄχι μόνον διὰ τὸν Ἑλληνισμόν ², ἀλλὰ καὶ δι' ὅλους τοὺς ἐλευθέρους λαούς, ἐπιβάλλεται ἡ δημιουργία ἐνὸς εὐρέος προγεφυρώματος ἐν τῇ Χερσονήσῳ διὰ τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν ἐπιβαλλομένων ὄχι μόνον ἐξ ἱστορικῶν καὶ ἐθνογραφικῶν λόγων, ἀλλὰ κυρίως καὶ ἐκ λόγων στρατηγικῆς ἀσφαλείας καὶ οἰκονομικῶν ἀναγκῶν καὶ δικαιωμάτων ἑλληνικῶν διεκδικήσεων, τὸ νὰ ὀμιλῶμεν περὶ ὀργανώσεως ἀντιστάσεως κατὰ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας εἶναι λογοκοπικὴ ματαιοπονία.

Τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους ἀποτελοῦν παλαιόθεν αἱ πέραν τῆς Πίνδου καὶ τοῦ Ὀλύμπου χώραι, αἵτινες ἦσαν ἀνέκαθεν καὶ εἶναι καὶ σήμερον γεωγραφικῶς, ἱστορικῶς, πολιτικῶς καὶ ἐθνογραφικῶς ἑλληνικαὶ καὶ κατὰ τῶν ὁποίων σήμερον στρέφεται ἡ τρομερωτέρα τοῦ Σλαυισμοῦ ἀπειλή. Οἱ πανσλαυισταὶ ἔχουν συμφέρον ἢ Ἑλλὰς νὰ εἶναι ἀκέφαλος, ἄνευ δηλαδὴ τῆς Μακεδονίας, ἄνευ τοῦ ἀπορθήτου τούτου προπυργίου κατὰ τοῦ μέλλοντος σλαυικοῦ κατακλυσμοῦ. Ἐντεῦθεν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἡ κατὰ τῆς ζωτικότητος τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀκάθεκτος καταφορὰ τῶν Σλαύων, προσπαθοῦσα τὰς πρὸς ἑδαφικὴν ἐπέκτασίν του πρὸς βορρᾶν προσπαθείας νὰ ματαιώσῃ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἔθνος ὡς ἔθνος νὰ συντριβῇ. Συνωθουμένη πρὸς νότον τοῦ Ὀλύμπου ἢ Ἑλλὰς θὰ ἀποθάνῃ τὸν ἐξ ἀσφυξίας θάνατον. Ἡ ἔθνικὴ ζωὴ ἦτο πάντοτε καὶ εἶναι πρὸς βορρᾶν. Τὸν νότον μας οὐδεὶς ποτε οὔτε τὸν ἠμφεσβήτησε οὔτε καὶ τὸν ἀπειλεῖ ³. Ἐκ τούτου τοῦ λόγου ἢ Ρωσία

1. Πρβλ. Constantopoulos, σελ. 306.

2. Driault-Lhéritier, τόμ. V, σελ. 479. Περιέργους ἀντιλήψεις τῶν Ἀγγλοσαξόνων περὶ σλαυοφοβίας τῶν Ἑλλήνων, ἑλληνικοῦ σοβινισμοῦ, τῶν προσδευτικῶν (!) ἀρχῶν τοῦ ΕΑΜ κλπ. βλ. TEEM, Greece, A crisis of Leadership, ἐν The World Today, τόμ. I (1945), σελ. 248. Ἐκ τούτων βλέπομεν ὅτι ἡ ἐντόνως ἀσκηθεῖσα σλαυικὴ (καὶ ἰδίως βουλγαρικὴ) προπαγάνδα κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὰς Ἀγγλοσαξωνικὰς χώρας δὲν ἀπέβη ἄκαρπος.

3. Πρβλ. Ἀναστασοπούλου, σελ. 49-62. Ὁ Ρῶσος φιλέλλην Ἰωάννης Πετρόφ εἰς ἐκδοθὲν τῷ 1903 ἔργον του ὑπὸ τὸν τίτλον «Μακεδονία» (Λειψία), ἔχων ὑπ' ὄψει του τὰς προσπαθείας τῶν Σλαύων διὰ τὴν ὀπωσδήποτε κατάκτησιν τῆς Μακε-

κατεπολέμησεν ἀνάκαθεν πᾶσαν ἐδαφικὴν ἐπέκτασιν τῆς Ἑλλάδος καὶ δὴ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1946 εἰς τὴν διάσκεψιν τῶν Παρισίων, ὅπου ἐτάφησαν διὰ τῶν ψήφων τῶν συμπολεμιστῶν καὶ συμμάχων μας αἱ ἑλληνικαὶ πρὸς βορρᾶν διεκδικήσεις. Εἶναι τραγικὸν ἢ τραγικὴ εἰρωνεΐα ὅτι τὸ πολιτικὸν στρατόπεδον τῆς ἐλευθερίας, ὅπερ ἀπεθέωσε τὸν γενναῖον Ἑλληνικὸν λαόν, ἀγωνισθέντα ἐναντίον τῶν ἐπιτεθέντων ὕβριστῶν φασιστῶν, περιεβλήθη ἄλλα, καὶ εἰδικῶς φιλοκομμουνιστικά, ἐνδύματα, διὰ τὰ νὰ δυνηθῆ νὰ καταβάλλῃ τὸν νικηφόρον ὑπερασπιστὴν εἰς τὴν Διάσκεψιν τῶν Παρισίων.

Λέγεται ὅτι εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν περιπτώσεων τὰ σφάλματα καὶ αἱ πλάναι τῆς εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας καὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῶν Μ. Δυνάμεων τῆς Δύσεως ἐν σχέσει πρὸς τὰ Βαλκάνια ὀφείλονται εἰς τὴν ἄγνοιαν τῶν πραγμάτων¹. Ὡς γνωστὸν δὲ τὸ Ἑλληνικὸν κράτος καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπιστήμονες δὲν ἐφρόντισαν νὰ διαφωτίσουν ἐπὶ τούτων ἐπαρκῶς τὴν διεθνή κοινὴν γνώμην καὶ φυσικὰ φέρουν τὴν εὐθύνην. Ἦτο ὅμως ὑπερβολικὴ ἢ ἐθελουφλίᾳ μας νὰ ἀποδώσωμεν τὴν καταψήφισιν τῶν πρὸς βορρᾶν διεκδικήσεων τῆς Ἑλλάδος εἰς ἄγνοιαν ἢ εἰς τὸ ἀδιαφώτιστον τῶν μέχρι πρὸ ὀλίγου συμμάχων καὶ συμπολεμιστῶν μας. Οἱ λόγοι εἶναι κατὰ πολὺ βαθύτεροι καὶ ἡ ψήφος ἐδόθη ἐγνωσμένως.

Ἡ συμπεριφορὰ τῆς σοβιετικῆς πολιτικῆς ἀπέναντι τῶν ἐθνικῶν διεκδικήσεων τῆς Ἑλλάδος ὑπαγορεύεται ἀπὸ τὴν ἀντίληψιν, ἣν ἔχει ἡ διεθνὴς κομμουνιστικὴ ἡγεσία περὶ τοῦ ἀδυνάτου τῆς ὑπ' αὐτῆς ἀποκτήσεως τῆς Ἑλλάδος ὡς χώρας πραγματικῶς κομμουνιστικῆς².

Ἐκτιμῶν τὴν κολοσσιαίαν σημασίαν τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας ἀπὸ γενικωτέρας στρατηγικῆς ἀπόψεως, ἀπὸ τῆς 24ης Νοεμβρίου 1946 ἤδη ὁ στρατάρχης Μογκόμερϋ συνεζήτησε ποῖα μέτρα δύνανται νὰ ληφθῶν, διὰ νὰ ἀντιμετωπισθῆ ὁ κίνδυνος τῆς σλαβικῆς εἰσβολῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Μακεδονίαν, ὁ δὲ στρατάρχης Σμάτς ἐν Ἀθήναις, ἐκδηλῶν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Δυτικῶν διὰ τὴν κάλυψιν τοῦ νευραλγικοῦ τούτου σημείου, ἐβεβαίωσεν τὸς Ἕλληνας· «Δὲν εἴσθε μόνοι εἰς τὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον διεξάγετε». Καθ' ὅλην τὴν διαρρυσάσαν ἐξαιτίαν παρ' ὅλην τὴν συντριβὴν τοῦ κομμουνισμοῦ ἐν Ἑλλάδι οἱ Δυτικοὶ διπλωμάται δὲν ἀποκλείουν καὶ σήμερον ἔτι τὸν κίνδυνον τοῦτον, ὡς μαρτυροῦν αἱ συνεχεῖς ἐπιτόπιοι ἐπισκέψεις εἰς Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν τῶν στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν τῶν Ἀγγλοσαξῶνων καὶ αὐτοῦ τοῦ

δονίας, χώρας ἀναμφισβητήτως ἑλληνικῆς, ἔγραψεν εἰς τὴν προμετωπίδα του· «Ἱερὰ γῆ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἐὰν ἀποθάνῃς, μὲ τὸ σάβανόν σου θὰ σκεπάσῃς καὶ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα».

1. Victor Kühne, *Les Bulgares peints par eux-mêmes*. Lausanne 1917, σελ. 18 ἐπ.—Constantopoulos, σελ. 289.

2. Κύρου, Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Σοβ. Ρωσίας, σελ. 167.

ιδίου Μογκόμερου, ὡς ὑπαρχηγοῦ τοῦ Γεν. Στρατηγείου τοῦ Βορείου Ἀτλαντικοῦ τελευταίως (Μάιος 1952)¹.

Ὁ Λόρδος Ἀλτριγκαμ παρετήρει κατὰ τὸ 1946 ὅτι εἶναι ἔμβλημα τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς ἡ Ρωσία νὰ νομίζει ὅτι δὲν ἔχει ἀσφάλειαν ἄνευ ἀπεριορίστου διαδόσεως τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἐν αἰ ἐδαφικαὶ διεκδικήσεις τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας εἶναι ἐπάνοδος εἰς τὸν τσαρικὸν ἰμπεριαλισμὸν, ἡ τακτικὴ τῆς εἶναι ἐπίσης ἐπάνοδος αὐτοδύναμος εἰς τὴν παγκόσμιον ἐπανάστασιν, τὴν διακηρυχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Λένιν καὶ τοῦ Τρότσκι, ἣν ὁ Στάλιν ὠρκίσθη ἀναληθῶς ὅτι ἐγκατέλειψε, ὅταν προσεποιήθη ὅτι διαλύει τὴν Κομιντέρν τὴν 15^{ην} Μαΐου 1942². Τὸ σχέδιον τῆς παγκοσμίου κυριαρχίας τῶν Ρώσων διὰ τῆς νέας μορφῆς τοῦ Πανσλανισμοῦ, τῆς κομμουνιστικῆς, δὲν εἶναι νέον. Ὁ στρατάρχης Τουχατσέβσκι κατὰ τὸν Πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, ὑπολογαγὸς τότε τοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ, ὦν αἰχμάλωτος τῶν Γερμανῶν, ἔλεγεν εἰς αἰχμάλωτον Γάλλον ἀξιωματικὸν συγκρατούμενόν του. «Θὰ τινάξωμεν σὰν χαλὶ πρῶτα τὴν Ρωσίαν καὶ ὕστερα θὰ τινάξωμεν ὅλον τὸν κόσμον». Αὐτὸ ἐπιδιώκουν καὶ σήμερον καὶ ἔν τι μίτροφ τὸ πραγματοποιοῦν.

Βεβαίως οὐδεὶς γνωρίζει τὸν χρόνον καὶ τὸν τρόπον τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ σχεδίου τούτου. Οἱ Ρῶσοι ἔχουν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς πολι-

1. Τὴν 4^{ην} Ἀπριλίου 1949 ὑπεγράφη τὸ σύμφωνον τοῦ Βορείου Ἀτλαντικοῦ (North Atlantic Treaty Organisation - NATO), κατὰ τοῦ ὁποίου ἤρξατο σφοδρὰ πολεμικὴ τῆς Ρωσίας καὶ τῶν δορυφόρων τῆς. Εἰς τοῦτο βραδύτερον προσεχώρησεν ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Τουρκία, τῆς Γιουγκοσλαβίας ἀρνηθεῖσας ἐπιμόνος μέχρι σήμερον πᾶσαν συμμετοχὴν· βλ. κείμενον συμφώνου εἰς Chronology, τόμ. V 1949, σελ. 275-279. D u l l e s, σελ. 95.

2. Ἐν ἑκ περιεργείας ἐρευνήσωμεν τί ἀπέγιναν οἱ 17 ὑπογράψαντες τὸ ἔγγραφον τῆς διαλύσεως τῆς ὀργανώσεως ταύτης, ἀντικατασταθείσης ἀμέσως ὑπὸ τῆς Πανσλανιστικῆς Ἐπιτροπῆς (ἧς τὰ μέλη ἀνῆκον εἰς τὴν πρῶν Κομιντέρν, ἣν ἐπροικοδότησαν ταυτοχρόνως μὲ τὸν ἐξ 600 ἑκατομμ. χρυσῶν ρουβλίων προϋπολογισμὸν τῆς Κομιντέρν) καὶ κατόπιν ὑπὸ τῆς Κομινφόρμ, θὰ ἴδωμεν ὅτι οἱ 17 αὐτοὶ κατέλαβον, ἄλλοι δὲ τὰς κατέχουν μέχρι σήμερον, καιρίας θέσεις εἰς τὰ διάφορα κράτη τῆς Εὐρώπης. Ὁ Μανουήλσκι εἶναι πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πανσλανιστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Οὐκρανίας, ὁ Τίτο, ὁ Καρδέλι, ὁ Μόσα Πιγιάντε, ὁ Μάκαριτς καὶ ὁ Μαυροβούνιος Στίγκενσκι εἶναι ἐν τῇ ἀρχῇ ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ ὡς ἦτο καὶ ὁ Δημ. Βλαχῶφ, ὅστις ἀπεβίωσεν. Ὁ Ἐρζολι Τολιάτι ἦτο ἀρχηγὸς τοῦ ΚΚ Ἰταλίας καὶ ἐχημάτισεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν συνασπισμοῦ ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν. Ὁ Γκεώργκι Δημητρόφ καὶ Κολάρωφ ἐκυβέρνησαν τὴν Βουλγαρίαν μέχρι τοῦ θανάτου των, ὁ Γκότβαλδ ἦτο πρωθυπουργὸς ἐν Πράγᾳ, ὁ Ἰχδάνωφ ἦτο πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς ἐλέγχου ἐν Φινλανδίᾳ καὶ ὁ Ντίνο ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν, ὁ Κουουσίנסκι πρόεδρος τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Καρελίας, ὁ Κοπλένκι, εἰσελθὼν εἰς Αὐστρίαν μὲ τὰ ρωσικὰ στρατεύματα, ἦτο ἀρχηγὸς τοῦ ΚΚ Αὐστρίας, ὁ Τορρές ἦτο ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα ἀντιπρόεδρος τῆς κυβερνήσεως ἐν Γαλλίᾳ, οἱ Μπιερουτ, Ὁσόβσκα καὶ Μοράβσκι διέφυκον ἐν Πολωνίᾳ.

τικῆς των ἄμετρον ὑπομονὴν καὶ ὁ χρόνος πολλακίς ἐξυπηρετεῖ τὸν καρδοκοῦντα νὰ ἐπιτεθῆ τὴν κατάλληλον στιγμὴν καὶ εἰς τὸν κατάλληλον τομέα καὶ ἀναμένοντα, διότι ξηαντλεῖ τὸν ἀντίπαλόν του. Ὁ ἐκ τῶν κορυφαίων Ρώσων δημοσιογράφων Ἡλίας Ἐρεμπουργκ ἔγραφε τὸν Μάϊον τοῦ 1948 ἰ «Γνωρίζομεν ὅτι ὁ χρόνος εἶναι μαζί μας καὶ ἐργάζεται δι' ἡμᾶς».

Ἡ Ρωσία δημιουργεῖ εἰς τὰς ἀπλᾶς λαϊκὰς ψυχὰς τὴν ψευδῆ ἐντύπωσιν ὅτι μάχεται διὰ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν λαῶν. Ὅπως καὶ ἄλλοτε, οὕτω καὶ σήμερον ἡ Ρωσία, προπαγανδίζουσα εἰς τὰ ἀπλᾶ λαϊκὰ στρώματα τῶν ἄλλων χωρῶν, ἰσχυρίζεται ὅτι ἠλευθέρωσε τὰ Βαλκάνια καὶ τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην. Ὁ Harold Nicolson³ γράφει ὅτι διαρκοῦντος τοῦ 1815 «οἱ Ρῶσοι στρατηγοὶ καὶ διπλωμάται ἦσαν πεπεισμένοι ὅτι μόνον τὰ ρωσικὰ ὄπλα ἀπηλευθέρωσαν τὴν Εὐρώπην ἀπὸ μίαν μισητὴν τυραννίαν (τὴν τοῦ Μ. Ναπολέοντος)»⁴. Ὁ Τσῶρτσιλ ἔλεγε πρὸ ἐτῶν «Δὲν πιστεύω ὅτι ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία ἐπιθυμεῖ πόλεμον. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ εἶναι οἱ καρποὶ τοῦ πολέμου καὶ ἡ ἀόριστος ἐπέκτασις τῆς δυνάμεώς της καὶ τῶν δοξασιῶν της»⁵.

Ἡ Ἑλληνικὴ Χερσόνησος καὶ ἰδίως ἡ Βόρειος Ἑλλάς, ἐν ἧ κείται ἡ Μακεδονία, εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ πλέον πολύτιμα καὶ κρίσιμα σημεῖα τοῦ κόσμου ἀπὸ στρατηγικῆς ἀπόψεως. Ἐὰν αἱ Ἑνωμένοι Πολιτεῖαι καὶ ἡ Ἀγγλία δὲν κατανοήσουν τὸν μέγαν κίνδυνον, ὅστις ἐπικρέμαται κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ τῆς ἐπιδιώξεως τῆς πραγματοποιήσεως τῶν κομμουνιστικῶν ἱμπεριαλιστικῶν σχεδίων τῆς διὰ τῆς Μακεδονίας προωθήσεως πρὸς τὸ Αἰγαῖον καὶ δὲν ἐπιδείξουν σταθερὰν στάσιν ἔναντι τῆς Ρωσίας, δημιουργοῦσαι ἐν ἔκτεταμένον καὶ σοβαρῶς ὀργανωμένον προγεφύρωμα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Χερσονήσῳ, τότε διὰ τοὺς ἐλευθέρους λαοὺς, ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τοσάκις εἰς τὸν ροῦν τῆς ἱστορίας προέταξαν τὰ στήθη των μαχόμενοι ὄχι μόνον ὑπὲρ τῆς ἰδίας των πατρίδος, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀνθρωπότητος, ἐν μόνον ὑπολείπεται. Νὰ ἀναφωνήσουν πρὸς τοὺς Ἀγγλοσάξωνας ἐκεῖνο, ὅπερ εἶπε μετὰ τὴν μάχην τῆς Ἰένας τῷ 1806 ὁ Ἀγγλος πρωθυπουργὸς Πίττ· «Τυλίξατε τὸν χάρτην τῆς Εὐρώπης, διότι εἶναι πλέον ἄχρηστος»⁶.

1. Ἀγγλόφωνον ρωσικὸν περιοδικὸν Λονδίνου Soviet Weekly 6ης Μαΐου 1948.—Carman, σελ. 153.

2. Harold Nicolson, The Congress of Vienna. London 1946, σελ. 119.

3. Carman, σελ. 9.

4. Carman, σελ. 10.

5. Lacoste, σελ. 20.

ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αί παραπομπαι γίνονται ἀπλῶς διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως, ἐφ' ὅσον δ' οὗτος ἔχει ἐν τῇ προκειμένῃ βιβλιογραφίᾳ πλείονα τοῦ ἐνὸς συγγράμματα, προστίθεται ἡ ἀρχὴ τοῦ τίτλου αὐτῶν, μόνου τοῦ τίτλου τοῦ πρώτου ἐκάστοτε φερομένου ἐν αὐτῇ συγγράμματος παραλειπομένου.

Alexinsky Grégoire, *La Russie et l'Europe*. Paris 1917.

Ἀμάντου Κωνστ., Ἱστορικαὶ σγέσεις Ἑλλήνων, Σέρβων καὶ Βουλγάρων.
Ἀθῆναι 1949.

Ἀναστασοπούλου Δημ., *Οἱ Πανσλαυισταί, οἱ μεγάλοι ἐχθροὶ τοῦ γένους*.
Ἀθῆναι 1906.

Ancel Jacques, *Manuel historique de la Question d'Orient (1792-1930)*.
Paris 1930.

> > *Peuples et nations des Balkans*. Paris 1926.

> > *La Macédoine. Son évolution contemporaine*. Paris 1930.

Ἀσπρέα Γεωργίου, *Πολιτικὴ ἱστορία τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος*. Ἐκδόσις Β'.
Τόμοι 1-3. Ἀθῆναι 1924-1930.

Background of our war (The) ἔ>δ. War Departement Lectures. Bureau of Public
relations (from lectures prepared by the orientation Course). New
York 1942.

Barker Elisabeth, *Macedonia. Its place in Balkan Power politics*. Lon-
don 1950.

Βασιλειάδου Γεωργίου, Ἡ προδοσία τῆς Γιουγκοσλαβίας ἐναντι ἀνταλλα-
γματων καὶ τὸ ὀλοκαύτωμα τῆς Ἑλλάδος διὰ τὰ μὴ προδόση. Ἀθῆναι 1948.

Black C.E.-Ethridge Mark. βλ. Ethridge.

Βλάχου Νικολάου, *Τὸ Μακεδονικὸν ὡς φάσις τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος (1878-
1908)*. Ἀθῆναι 1935.

Busch Zantner, Richard, *Bulgarien*. Leipzig 1941.

Byford-Jones W., *The Greek Trilogy (Resistance-Liberation-Revolution)*.
London 1945.

Byrnes James F., *Speaking Frankly*. New York-London 1947.

Carman E. Day., *Soviet imperialism. Russia's drive toward World Domini-
nation*. Washington 1950.

Christides Chr., *Le camouflage macédonien à la lumière des faits et des
chiffres*. Athènes 1949.

Churchill Winston S., *Victory. War Speeches*. London 1946.

Colocotronis V., *La Macédoine et l'Hellénisme. Etude historique et
ethnographique*. Paris 1919.

Constantopoulos Dimitris, *Die Pariser Friedenskonferenz 1946 und
die griechisch-bulgarischen Beziehungen*. Hamburg 1953. Ἀνάτυπον
ἐκ τοῦ Gegenwartsprobleme des internationalen Rechtes und des
Rechtsphilosophie. Festschrift für Rudolf Laun zur seinem siebsig-
sten Geburtstag.

- Dallin David S., *The new Soviet Empire*. New Haven 1951.
- Debidour A., *Histoire diplomatique de l'Europe*. 5^e édition. Τόμοι 1-4. Paris 1926-1930.
- Δωράνθη Ν., *Ἡ Ἑλλάς καὶ Ρωσία*. Ἀθήναι 1948.
- Draganoff, *La Macédoine et les réformes*. Paris 1906.
- Driault Edouard, *La Question d'Orient depuis ses origines jusqu' à nos jours*. Paris 1898 καὶ ἑλληνικὴ μετάφρασις ὑπὸ Χαράλαμπος Ἀννίνου ὑπὸ τὸν τίτλον Ἱστορία τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος. Ἀθήναι 1900.
- Driault-Lheritier, *Histoire diplomatique de la Grèce de 1821 à nos jours*. Τόμοι 1-5. Paris 1925-26.
- Dulles John Forster, *War or Peace*. New York, 1950.
- » » » *The road to Teheran. The story of Russia and America 1781-1943*. Princeton 1944.
- Documents from the Archives of the German Foreign office. Nazi-Soviet Relations 1939-1941. Departement of State. Washington 1948.
- Ἐπιβουλή, *Ἡ ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος. Ἐκδοσις ὑφυπουργείου τύπου καὶ πληροφοριῶν*. Ἀθήναι, Ἰούνιος 1947.
- Ethridge Mark καὶ Black C. E., *Negotiating in the Balkans 1945-1947 ἐν Raymond Dennet καὶ Joseph E. Johnson, Negotiating with the Russians*. World Peace Foundation. Boston 1951.
- Friedjung H., *Das Zeitalter des Imperialismus*. Τόμοι 1-2. Berlin 1919.
- Γιαννοπούλου Πύρρου, *Οἱ Σλαῦοι κατὰ τῶν Ἑλλήνων*. Ἀθήναι 1949.
- Gregoric Danilo, *So endete Jugoslavia*. Leipzig 1943.
- Γρηγορίου Ἐμμανουήλ, *Τὸ βουλγαρικὸν ὄργιον αἵματος εἰς τὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν (1941-1944)*. Ἀθήναι 1947.
- Grundwald W., *Trois siècles de diplomatie russe*. Paris 1945.
- Γυαλίστρα Σεργίου, *Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ οἱ βαλκανικοὶ γείτονές του κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους*. Ἀθήναι 1945.
- Hauser Henry, *Manuel de politique européenne. Histoire diplomatique de l'Europe*. Τόμοι 1-2. Paris 1929.
- Historians *History of the World (The)*. Τόμος XVII, Russia. 5^η ἔκδοσις. London 1926.
- Hull Cordell, *The Memoirs of Cordell Hull*. Τόμοι 2. New York 1948.
- Jorga N., *Histoire des Etats Balkaniques jusqu' à 1924*. Paris 1924.
- Κανελλάκη Γ. Π., *Κατηγορῶ τὸ ΚΚΕ μὲ μάρτυρα τὸ ἴδιο*. Τόμος Α'. Ἀθήναι 1950.
- ΚΚΕ ἀπὸ τὸ 1918 ὡς τὸ 1931 (Τό). Ἀθήναι 1935.
- ΚΚΕ ἀπὸ τὸ 1918 ὡς τὸ 1926 (Τό). Ἀθήναι 1937.
- Κοκκίνου Διονυσίου, *Ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις*. Τόμοι 1-6. Ἀθήναι 1932-40.
- Κοριζῆ Χαρίτωνος, *Μακεδονία, γῆ Ἑλληνική*. Ἀθήναι 1950.
- Κουτσομυῆ Ντίνου, *Διπλωματικὰ παρασκήνια πού ὠδήγησαν εἰς τὰ Δεκεμβριανά*. Διατί δὲν ἀπελευθερώθη ἡ Ἑλλάς τὸ θῆρος τοῦ 1943. Εἰς ἐφημερίδα Ἀθηῶν «Ἐθνος» ἀπὸ 10^{ης} Ὀκτωβρίου 1953 ἔπ.
- Krainikowski Dr Assen Iv., *La question de la Macédoine et la diplomatie européenne*. Paris 1938.
- Κύρου Ἀχιλλέως, *Ἡ συνωμοσία ἐναντίον τῆς Μακεδονίας*. Ἀθήναι 1950.
- » » *Ἡ ἀποφασιστικὴ ζαμπὴ τοῦ πολέμου*. Ἀθήναι 1946.

- Κύρου Ἀχιλλέως, Ἡ νέα επίθεσις κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Τὸ Ἑλληνικὸν πρόβλημα ἐνώπιον τοῦ ΟΗΕ. Ἀθήναι 1949.
- » » Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Ἀθήναι 1950.
- Lacoste Raymond, La Russie Soviétique et la Question d'Orient. La poussée soviétique vers les eaux chaudes. Méditerranée — Golfe Persique. Paris 1946.
- Leeper Sir Reginald, When Greek meets Greek. London 1950.
- Leger Louis, Le panslavisme et l'intérêt français. Paris 1917.
- Λιβιδέωϋ Ἀλεξάνδρου, Βούλγαροι καὶ Βουλγαρισμοί. Ἀθήναι 1945.
- Μαζαράκη - Αἰνιᾶνος Ἀλεξάνδρου (ΑΛΜΑΖ), Αἱ ἱστορικαὶ περιπέτειαι τῆς Μακεδονίας ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερα. Ἀθήναι 1912.
- Miller William, Ἡ Τουρκία καταρρέουσα. Ἱστορία τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀπὸ τοῦ 1801 μέχρι τοῦ 1913. Μετάφρασις Σπ. Λάμπρου. Ἀθήναι 1914.
- Millis Walter, The Forrestal Diaries. New York 1951.
- Μοσχοπούλου Νικηφόρου, Ἡ Δυτικὴ Θράκη. Ἀθήναι 1949. Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ ΙΕ' τόμου Ἀρχείου Θράκης.
- Μοισον Lazar, Τὸ βουλγαρικὸν ἐργατικὸν (κομμουνιστικὸν) κόμμα καὶ τὸ Μακεδονικὸν ζήτημα. Ἔκδοσις «Μπόρμπα», σερβιστὶ (καὶ δακτυλογραφημένη ἀγγλικὴ μετάφρασις του). Βελιγράδιον 1948.
- Mousset A., Le monde slave. Paris 1946.
- Μπράμου Κ., Σλαυοκομμουνιστικαὶ ὀργανώσεις ἐν Μακεδονίᾳ. Προπαγάνδα καὶ ἐπαναστατικὴ δράσις. Θεσσαλονίκη 1953.
- Mylonas A., The Balkan States. An introduction to their history. St Louis (Ἡνωμένων Πολιτειῶν Ἀμερικῆς) 1946.
- Νάλτσα Χριστοφόρου, Τὰ ἐλληνοσλαβικὰ σύνορα. Αἱ πρὸς βορρᾶν ἐθνικαὶ μας διεκδικήσεις. Θεσσαλονίκη 1946.
- » Ἡ συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καὶ ὁ Ἑλληνισμός. Θεσσαλονίκη 1953.
- Νικολαΐδου Κλεάνθου, Ἱστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ (μὲ κέντρον καὶ βάσιν τὴν Μακεδονίαν). Ἀθήναι 1923.
- Noel-Baker Francis, Greece. The whole story. London 1946.
- Παπαρρηγοπούλου Κωνσταντίνου, Ἱστορία τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους. 5η ἔκδοσις. Τόμοι ὀκτώ. Προσθήκαι Κ. Καρολίδου. Ἀθήναι 1925.
- Propylaeen-Weltgeschichte, Τόμος Liberalismus und Nationalismus (1848-1889).
- » » » Das Zeitalter des Imperialismus (1890-1933).
- Πυρομάγλου Κομνηνοῦ, Ἡ ἐθνικὴ ἀντίστασις. Ἀθήναι 1947.
- Rachfall Felix, Deutschland und die Weltpolitik. Τόμοι 1-2. Stuttgart 1923.
- Seton-Watson Hugh, Eastern Europe between the wars 1918-1941. Cambridge 1946.
- Sherwood Robert E., Roosevelt and Hopkins. An intimate history. New York 1948.
- Smith Walter Bedell, My three years in Moscow. Philadelphia and New York 1930.
- Sonsosky Th. von, Oesterreich-Ungarns Balkanpolitik. Stuttgart-Berlin 1913.
- Stettinius Edward R., Jr. Roosevelt and the Russians. The Yalta Conference. New York 1949.

- Taft Robert A., A foreign Policy for Americans. New York 1951.
- Τρινεγκόρσκυ Δρ. Ο., Αίγιουγκοσλαυικαί μειονότητες του έξωτερικού. Σερβιστί. Βελιγράδιον 1938. Μετάφρασις και άνασκευή με τον τίτλον «Αί διεκδικήσεις των Γιουγκοσλαύων επί των εδαφών των γειτόνων των» υπό Α. Πολύζου. Άθηναι 1949.
- X. (Άωνύμου), Δύο χρόνια πολέμου της Έλλάδος έναντίον του κόκκινου φασισμού. Έκδοσις Γ' Σώμ. Στρατοῦ. Θεσσαλονίκη 1948.
- X. (Άωνύμου), Το Μακεδονικόν πρόβλημα και ό κομμουνισμός. Έκδοσις Γ' Σώμ. Στρατοῦ. Γραφείον Τύπου. Θεσσαλονίκη 1949.
- Χρηστιδίη Χρ., Το Μακεδονικόν ζήτημα και αι Έλληνογιουγκοσλαυικαί σχέσεις. Άθηναι 1950.
- Χρυσοχόου Άθανασίου, Οί βόρειες έπαρχίεις της Έλλάδος και οί βουλγαρικές βλέψεις. Θεσσαλονίκη 1942.
 Έ κατοχή έν Μακεδονία. Τόμος I. Έ δρᾶσις του ΚΚΕ. Θεσσαλονίκη 1949. Τόμος II. Έ δρᾶσις της Βουλγαρικῆς προπαγάνδας. Θεσσαλονίκη 1950-51. Τόμος III. Έ δρᾶσις της Ιταλορρουμανικῆς προπαγάνδας. Θεσσαλονίκη 1951. Τόμος IV. Οί Βούλγαροι έν Άνατολικῆ Μακεδονία και Θράκη. Θεσσαλονίκη 1952.
- Wilkinson H. R., Maps and politics. A review of the ethnographic cartography of Macedonia. Liverpool 1951.
- Woodhouse C. M., Apple of Discord. A survey of recent Greek politics in their international setting. London 1947.
- Ζαφειροπούλου Δημητρίου, Το ΚΚΕ και ή Μακεδονία. Άθηναι 1948.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ

I. Γεν. Συνελεύσεως.

Documents officiels de la 2^e Session de l'Assemblée Générale. Comptes-rendus sténographiques depuis 16 Septembre jusqu'au 29 Novembre 1947. Volume I, depuis 16 Septembre au 29 Novembre 1947. New York 1947. = Παραπομπαι: Πρακτικά 2^{ας} Γεν. Συνελεύσεως ΟΗΕ 1947.

Official Records of the 3rd Session of the General Assembly. Part I. Plenary meetings of the General Assembly from 21 September to 12 December 1948. Palais Chaillot, Paris. Lake Succes, New York 1948. = Πρακτικά 3^{ης} Γεν. Συνελεύσεως ΟΗΕ 1948.

Annexes to the summary records of meetings 1948. = Παράρτημα πρακτικῶν 1948.

Documents officiels de la 4^e Session de l'Assemblée Générale. Séances plénières de l'Assemblée Générale. Comptes-rendus analytiques des Séances plénières. Comptes-rendus sténographiques des séances du 6 Novembre 1951 au 5 Février 1952. Paris 1952. = Πρακτικά 6^{ης} Γεν. Συνελεύσεως ΟΗΕ 1951-1952.

II. Πρώτη (πολιτική) έπιτροπή.

Official Records of the 2nd Session of the General Assembly. First Committee. Political and security questions including regulation of armaments. Summary Records of meetings from 16 September to 19 November 1947. Lake Succes, New York 1947. = Πρακτικά πολιτικῆς Έπιτροπῆς ΟΗΕ 1947.

Official Records of the 3rd Session of the General Assembly. First Committee. Political and security questions including regulations of armaments. Part I. Summary Records of meetings from 21 September to 8 December 1948. Palais Chailiot, Paris 1948.—Πρακτικά Πολιτικής Ἐπιτροπῆς ΟΗΕ 1948.

Documents officiels de la 4^e Session de l'Assemblée Générale. Première Commission. Questions politiques et de sécurité, y compris la limitation des armements. Comptes-rendus analytiques des séances du 20 Septembre au 6 Décembre 1949. Lake Success, New York 1949.—Πρακτικά Πολιτικής Ἐπιτροπῆς ΟΗΕ 1949.

Annexe aux comptes—rendus de la première Commission 1949.—Παράρτημα Πρακτικῶν Πολιτικῆς Ἐπιτροπῆς ΟΗΕ 1949.

Documents officiels de l'Assemblée Générale. 6^e Session. Commission politique spéciale. Comptes-rendus analytiques des séances du 19 Novembre 1951 au 31 Janvier 1952. Paris 1952.—Πρακτικά Πολιτικῆς Ἐπιτροπῆς ΟΗΕ 1951-1952.

III. Ἀποφάσεις Γεν. Συνελεύσεων.

Official Records of the 2nd Session of the General Assembly. Resolutions from 16 September to 29 November 1947. Lake Success, New York 1947.—Ἀποφάσεις 2^{ας} Γεν. Συνελεύσεως ΟΗΕ 1947.

Documents officiels de l'Assemblée Générale. 5^e Session. Résolutions adoptées par l'Assemblée Générale durant la période allant du 19 Septembre au 15 Décembre 1950. Supplément N^o 20 (A/1775). New York 1950.—Ἀποφάσεις 5^{ης} Γεν. Συνελεύσεως ΟΗΕ 1950.

Assemblée Générale. Documents officiels. 6^e Session. Résolutions adoptées par l'Assemblée Générale au cours de la 6^e Session du 6 Novembre 1951 au 5 Février 1952. Supplément N^o 20 (A/2119). New York 1952.—Ἀποφάσεις 6^{ης} Γεν. Συνελεύσεως ΟΗΕ 1951-1952.

IV. Συμβούλιον Ἀσφαλείας

Official Records of the Security Council. First Year. First Series. N^o 1. 1945.—Πρακτικά Συμβουλίου Ἀσφαλείας 1945.

Official Records of the Security Council. First Year. First Series. Supplement N^o 1. 1945.—Παράρτημα ἀρ. 1 Συμβουλίου Ἀσφαλείας 1945.

Official Records of the Security Council. First Year. Second Series. Supplement N^o 12 A. 1945.—Παράρτημα ἀρ. 12 A Συμβουλίου Ἀσφαλείας 1945.

Procès-Verbaux officiels du Conseil de Sécurité. Première Année. Première Serie. 1946. New York 1946.—Πρακτικά Συμβουλίου Ἀσφαλείας 1946.

Official Records of the Security Council. Second Year N^o 40-88. 1947. Lake Success, New York 1947.

Documents officiels de la 2^e Session de l'Assemblée Générale. Rapport du Conseil de Sécurité à l'Assemblée Générale du 16 Juillet 1946 au 15 Juillet 1947. Supplément N^o 2 (A/366). Lake Success, New York 1947.—Ἐκθέσεις τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας πρὸς 2^{αν} Γεν. Συνέλευσιν ΟΗΕ 1946-1947.

Official Records of the Security Council. Second Year. Special Supplement N^o 2. Report to the Security Council by the Commission of investigation concerning Greek Frontier incidents. Vol. I (157 σελίδες). New York 1947.—Ἐκθέσεις Ἐπιτροπῆς Ἐρεῦνης 1947.

Documents officiels de la 5^e Session de l'Assemblée Générale. Rapport du

Conseil de Sécurité à l'Assemblée Générale du 16 Juillet 1949 au 15 Juillet 1950. Supplément N° 2 (A/1361). Lake Succes, New York 1950. = "Εκθεσις Συμβουλίου Ἀσφαλείας πρὸς 5ῃν Γεν. Συνέλευσιν ΟΗΕ 1945-50.

Documents officiels de l'Assemblée Générale. 6^e Session. Rapport annuel du Conseil de Sécurité à l'Assemblée Générale pour la période du 16 Juillet 1950 au 15 Juillet 1951. Supplément N° 2 (A/1873). Paris 1951. = "Εκθεσις Συμβουλίου Ἀσφαλείας πρὸς 6ῃν Γεν. Συνέλευσιν ΟΗΕ 1950-51.

Official Records of the General Assembly. 7th Session. Report of the Security Council to the General Assembly covering the period from 16 July 1951 to 15 July 1952. Supplement N° 2 (A/2167). New York 1952. = "Εκθεσις Συμβουλίου Ἀσφαλείας πρὸς 7ῃν Γεν. Συνέλευσιν ΟΗΕ 1951-52.

V. Γενική Γραμματεία.

Official Records of the General Assembly. 3rd Session. Official Report of the Secretary General on the work of the Organisation from 1 July 1947 to 30 June 1948. Supplement N° 1 (A/565). Lake Succes, New York 1948. = "Εκθεσις Γεν. Γραμματέως πρὸς 3ῃν Γεν. Συνέλευσιν ΟΗΕ 1947-48.

Documents Officiels de l'Assemblée Générale. 5^e Session. Rapport Annuel du Secrétaire Général sur l'activité de l'Organisation du 1 Juillet 1949 au 30 Juin 1950. Supplément N° 1 (A/1287). Lake Succes. New York 1950. = "Εκθεσις Γεν. Γραμματέως πρὸς 5ῃν Γεν. Συνέλευσιν ΟΗΕ 1949-50.

Documents Officiels de l'Assemblée Générale. 7^e Session. Rapport Annuel du Secrétaire Général sur l'activité de l'Organisation du 1 Juillet 1951 au 30 Juin 1952. Supplément N° 1 (A/2141). New York 1952. = "Εκθεσις Γεν. Γραμματέως πρὸς 7ῃν Γεν. Συνέλευσιν ΟΗΕ 1950-52.

VI. Βαλκανική Ἐπιτροπή.

Documents Officiels de l'Assemblée Générale. 5^e Session. Rapport de la Commission spéciale des Nations Unies pour les Balkans. Supplément N° 11 (A/1307). Lake Succes, New York 1950. = "Εκθεσις Βαλκανικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς 5ῃν Γεν. Συνέλευσιν ΟΗΕ 1950.

Official Records of the General Assembly. 6th Session. Report of the United Nations special Committee on the Balkans. Supplement N° 11 (A/1857). New York 1951. = "Εκθεσις Βαλκανικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς 6ῃν Γεν. Συνέλευσιν ΟΗΕ 1951.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Βελιγραδίου: «Πολίτικα», «Μπόριπα».

Σκοπίων: «Νόβα Μακεντόνια».

Σόφιας: «Ἴζγρεβ», «Μακεντόνσκι Ζνάμε», «Ραμποντίτσεσκο Ντέλο».

Ἀθηνῶν: «Ἐλεύθερον Βῆμα» (ἐκδιδόμενον μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ὑπὸ τὸν τίτλον «Βῆμα»), «Ἐθνικὸς Κῆρυξ», «Ριζοσπάστης».

The «World Today», Chatam House Review. Μηνιαῖον.

Chronology of international events and documents. Supplement τοῦ «The World Today». Δεκαπενθήμερον.

«International Affairs». Τριμηνιαῖον.

Τὰ ἀνωτέρω τρία εἶναι ἐκδόσεις τοῦ Royal Institute of International Affairs. London.